

CSENDŐRSÉGI LAPOK

MEGJELENIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre --- --- 12 pengő
Félévre --- --- 6 pengő
Negyedévre --- --- 3 pengő

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A béke kudarca.

A genfi leszerelési konferencia véget ért; olyan véget, amelyet mindenki jószolt neki: a tárgyaló felek felállottak az asztaltól és duzzogva otthagyták egymást anélkül, hogy a leszerelés kérdését csak egy gondolattal, egy nyilatkozattal vagy egyetlen lépéssel is közelebb vitték volna a megvalósulás felé. Ellenkezőleg: ez a konferencia meggyőzhetett mindenkit róla, hogy nemzetközi idealizmus nem létezik s a humanizmus hazug jelszavai nem egyebek, mint kapzsi és kaján népek ábrázatainak mosolygós álarcai.

Még sohasem éltek vissza olyan könnyelműen az általános leszerelés jelszavával, mint ezen a konferencián, amelyet nagyképűen leszerelési konferenciának neveztek el, pedig voltaképpen nem is mert egyebet akarni, mint hogy három állam tengeri felszerelését egy bizonyos irányban és egy bizonyos időtartamra némiképpen korlátozza. Az általános leszerelés igazi szelleméről, a háború elkerüléséről, a népek igazi egyetértéséről semmit sem hallottunk ezen a konferencián, csak beszédeket, amelyeket senki sem vesz komolyan.

Nemcsak hogy a leszerelés részletkérdéseiben nem tudtak megegyezni, de még az alapelveket sem tudták leszögezni, amelyek további tárgyalások kiindulópontját képezhetnék, mert ha egy alapelvben nagy nehezen meg is egyeztek, rögtön utána ezer részletkérdést kerestek és találtak ahhoz, hogy a megegyezés keresztülvitelét megghiúsítsák. Anglia hallani sem akar róla, hogy ezentúl ne ő legyen a tengerek korlátlan ura, Amerika pedig a maga igazi győzelme jogán tiltakozik ellene, hogy bárhol és bármiben a világon Angliával szemben a második helyre kerüljön. Ez az áthidalhatatlan ellentét nem csak ezt, hanem valamennyi leszerelési konferenciát már eleve is teljes sikertelenségre fogja kárhozdatni.

Nagyon természetes, hogy a hivatalos jelentések szépítik a dolgot; a diplomácia nyelve különösen alkalmas arra, hogy hasonló kellemetlen igazságokat a világ szeme elől elrejtse. A valóság mégis csak az, hogy belátható időn belül leszerelési konferencia aligha fog összeülni s hogy ez után a fiasco után kétszeres erővel fog megindulni az érdekelték versengése a tengeri fegyverkezés terén.

A tengeri leszerelés kérdése minket, magyarokat most már — sajnos — nem érint közvetlenül. De mint a szárazföldi leszerelésnek előfeltétele, lét-

érdekünkbe vág. A trianoni úgynevezett békeszerződésnek azok a rendelkezései, amelyek minket minden néven nevezendő katonai erőtől megfosztottak, úgy kezdődnek, hogy: „Abból a célból, hogy a nemzetek általános lefegyverzése lehetővé tétessék...” vagyis a mi lefegyverzésünknek csak bevezetnie kellett volna az általános és természetesen ugyanilyen mérvű leszerelést s ezzel szemben ma, a kilencedik háború utáni esztendőben távolabb állunk tőle, mint valaha.

Kelet felől a bolsevizmus ördöge vigyorog felénk, körülöttünk a szomszédok ágyúi merednek reánk, nyugati szomszédságunkban halomra gyilkolják egymást az utcán az emberek s mi itt állunk ebben a tűzfészekben védtelenül kiszolgáltatva mindenkinék, akinek ágyúja és puskája van. Ennek a leszerelési konferenciának a kudarca is azt bizonyítja, hogy soha még hazugabb és képmutatóbb ürügyet nem kerestek egy nemzet megfojtására, mint amelyet velünk szemben alkalmaztak, soha nagyobb és felháborítóbb cinizmussal nem bántak el a legyőzött ellenséggel, mint ahogy velünk elbántak és elbánnak most is.

Isten és ember előtti jogunk, hogy megkérdezzük: „Quo usque tandem...?” Hát meddig még? Hát csakugyan kihalt-e már a jognak és igazságnak minden parányi szikrája azokból, akik azt hiszik magukról, hogy az egész emberiség sorsát intézni hivatottak azért, mert legyőztek minket? Hát már csakugyan ne volna egyetlenegy barátunk sem ezen a világon, aki felemelné szavát a mi igazunk mellett s aki visszaadná a kezünkbe a puskát, amely jogosan megillet minket addig, amíg másnak is puska van a kezében?

Keserves kérdések ezek, de most már valahogy úgy érezzük, hogy nem hiábavalók. A magyar ég horizontján feltűnt a hajnal, a sötét fellegek közül mintha kimosolyogna az első napsugár, a felkelő napot pedig nem parancsolhatja vissza az éjszakába. És minél tovább fognak eredménytelenül tanácskozni a világ hatalmasai, annál inkább reá fognak jönni, hogy az igazi békét nem a leszerelési konferenciák, hanem a fegyverek fogják biztosítani, de csak úgy, ha azok az igazságot és nem az álnokságot védik. Magyarország nem világhatalom, de még nagy szolgálatokat tehet Európának, ahogy tett is mindig ezer esztendőn keresztül. Nem vártunk és ma sem várunk hálát érte, csak a magunkét követeljük: a mi régi, szabad, gyönyörű Magyarországot és ágyút meg géppuskát hozzá, hogy többé soha el ne vehessék tőlünk!

Minden igazságtalanság, amit jóvátesznek, egy-egy konferenciát tesz feleslegessé, mert a lelkeket békíti, győzőt és legyőzöttét egyaránt.

Szemelvények a bűnügyi bizonyítás köréből.*

Irta: CZEGLÉDY JENŐ százados.

Bűncselekmény esetén a nyomozó közegeknek, illetve hatóságoknak legfőbb kötelessége a bűncselekmény körülményeiről tájékoztatni az ügyészséget oly mértékben, amint az a vád emelése szempontjából szükséges.

A nyomozás hivatott megállapítani azokat a körülményeket, amelyekből a bíróság tájékozódik a bűncselekmény minéműsége felől, továbbá arról, hogy a cselekményt a gyanúsított egyének követték-e el? Mérlegeli továbbá a bíróság az eseményeket, a terhelő és enyhítő körülményeket, beszámíthatóságot stb.

Mindezen ténykörülmények megállapításához segítő eszközökre van szükség. Ilyen segítő eszközök lehetnek: a beismerés, a tanuvallomás, a nyomozás folyamán összegyűjtött adatok, továbbá a szakértői vélemények.

Régi időben a bűncselekmények kiderítésénél a beismerésre helyezték a legnagyobb súlyt, ezt tartották a legjobb bizonyítéknak s így ezt elérendő, minden úton-módon, esetleg kínvallatásokkal is igyekeztek a gyanúsítottat beismerésre bírni. Ma teljesen más a felfogás, sőt vannak esetek, mikor a

* Dr. Kenyeres Balázs egyetemi ny. r. tanár, a m. kir. budapesti Pázmány Péter tudományegyetem törvényszéki orvostani intézet igazgatójának a m. kir. csendőrtiszti továbbképző tanfolyamon megtartott előadásai nyomán és engedélyével.

Négy hét a Yangtse folyón.

Irta: E. P.

(Befejezés.)

Csin-King-ből egyenesen Hankauba hajóztunk, az útbaeső helyeket visszatérésünk alkalmával szándékoztunk felkeresni.

Nagyobb, mélyenjáró hajók a Yangtsen rendszerint csak nappal közlekednek, éjjelre horgonyt vetnek. Miután a hajózható vízesatorna semmiféleképpen nincsen megjelölve, a kalauz csak távolabb fekvő természetes jelek után tud igazodni s ezért csak addig tudja a hajót biztosan vezetni, amíg lát. Azt hiszem, hogy ez ma is úgy van.

Ott, ahol a Han folyó a Yangtse-be torkollik, fekszik a milliós lakosú Hankau. Ez a kikötő, amelyet a kínaiak az európai forgalom számára 1861-ben nyitottak meg, már ősidőktől fogva egyik legfontosabb állomása volt a Kína belső tartományaival folytatott kereskedelemnek s jelentőségét a Kantontól Pekingig vezető észak-déli vasútvonal természetesen még jobban emelte. Hankaut fekvésénél fogva joggal nevezhetjük Kína középpontjának s a kínai piac felvevőképességének növekedésével korlátlan fejlődési lehetőségek nyílnak meg számára.

Hankau fő árucikke a tea. Innen származnak az annak idején „karavánteá“-nak nevezett teabrikettek, amelyeket itt orosz üzemekben préselnek, a tengeren Tientsinbe szállítják és onnan a karavánok egész Közép- és Észak-Ázsiában elterjesztik.

A kínai negyedről teljesen elkülönítve, fekszik az európai negyed, amely azonban már egy teljesen kiépült város benyomását teszi. A folyam mentén szép, tiszta, széles, gesztenyefáktól szegélyezett sétány van, melynek épületei előtt szép gyepes, virágos térségek terülnek, a házak maguk többnyire villaszerűen épültek és kertben fekszenek.

A Vutsangban székelő Tsang-Tsi-Tung alkirály meghívására, aki abban az időben Kína legérdekesebb

beismerés nem is bizonyíték s a gyanúsítottnak nem is okvetlenül kell nyilatkoznia.

A bűncselekmények tagadása, szépítése mindennapos, de sok esetben előfordul, hogy ártatlan emberek vállalják a bűnösök helyett a bűnösséget, avagy a büntetést.

Igy apa fiú, férj feleség stb. helyett vállalja a bűnösséget, bevádolva önmagát, hogy ezáltal a valódi bűnöst az igazságszolgáltatás keze alól kivonja.

Előfordul olyan eset is, mikor az ilyen önvádolás egy teljesen idegen egyén érdekében történik s mikor az önvádoló leginkább egy-egy nevezetesebb bűncselekménynél való részességüket hangoztatják vagy tanuk gyanánt jelentkeznek oly bűnügyeknél, midőn azok körülményeiről mit sem tudnak.

Párisban egy pásztorórán meggyilkoltak egy férfit, még pedig úgy, hogy a leány az áldozatot egy félreeső házba csalta. Enyelgés közben egy alkalmas pillanatban az előre elkészített hurkot a férfi nyakára illesztette, majd a hurkot — adott jelre — a kerevet mögé függöny által elrejtett testtárs egy csigaszerkezet segítségével felrántotta akként, hogy formális akasztás jött létre. A meghalt áldozatot kirabolták, majd egy nagy bőröndbe gyömöszölték s kocsin elszállították. Nyomozó hatóságok felhívására kocsisok jelentkeztek, kik azt állították, hogy ők vitték a bőröndöt, holott megállapították, hogy e kocsisok még azon a tájon sem lehettek.

Az önvádolásnak érdekes példája, midőn egy anya bevádolta önmagát azzal, hogy kis gyermekét ő ölte meg. Megállapítást nyert, hogy a gyer-

személyiségei közé tartozott, meglátogattuk a Ha-Yangi katonai arzenált. Tsang-Tsi-Tung itt egészen modern fegyvergyárat létesített, amelyben kézilőfegyvereken kívül még ágyúkat is készítettek (57 mm.-ig).

A hankai idegenek olyan szívesen fogadtak minket, hogy minden szabad időnk, amely a szigorú hajószolgálat mellett rendelkezésünkre állott, a szárazföldön töltöttük. Persze, ez a szabadidő nem volt valami nagyon sok; délelőtt csak nagyon ritkán voltunk szabadok s délután és este is csak minden második napon. De meg aztán az este nem is telik olyan kellemesen, ha az ember tudja, hogy éjjeltől reggel négy óráig vagy reggel négy órától nyolcig őrszolgálatba kell mennie.

Tiszteletünkre többek között lóversenyt is rendeztek, amelyen az ottlevő különféle nemzetiségű hadihajók legénysége is résztvett. A versenyből a mi altisztjeink egyike, egy volt csikós került ki győztesen. A verseny lezajlása után egy angol altiszt, aki második lett, mindenféle lehetetlen kifogással állott elő, mire a mi altisztünk felajánlotta, hogy cseréljenek lovat s ismételjék meg a versenyt, de nyereg nélkül; erre aztán az angol hamarosan elpárolgott.

A legnagyobb sikert a zenénk aratta, mert csak nagyon ritkán esett meg, hogy a Yangtsera olyan hajó került volna, amelyiknek zenéje lett volna, európai zenekar pedig ott természetesen nem volt. Nekünk teljes vonós- és fúvózenekarunk volt, olyan nagyszerűen játszott, hogy a híre mindenütt megelőzött minket. Sajnos, később a „Mária Terézia“ admirálisahajó megerkeztével a zenénket az admirálisahajó zenéjének megerősítésére le kellett adnunk, mert annak beérkezése után önálló küldetésünk megszűnt és a zene már nem volt nekünk többé illetékes. A Mária Teréziának így megerősített zenekarát egész Kelet-Ázsiában ismerték s Shanghaiban adott térzenei mindig valóságos szenzációként hatottak.

Akárhova mentünk a Yangtsen, zenénket azonnal és alaposan kihasználták a táncolni vágyó hölgyek. Minden áldott este táncmulatság volt, persze a mai hóbortos táncoknak híruk sem volt, de nem is hiszem, hogy azokat el merte volna táncolni valaki.

mek diftériában halt meg s az anya a gyilkosságot azért vállalta magára, mert beteg gyermekével szemben a köteles és állandó gondoskodást elmulasztotta s véleménye szerint a gyermek halálát így közvetve előidézte. A gyermekével szemben elkövetett ily állítólagos mulasztásokért az anyát a lelkiismeret gyötörte s bűnét a börtönben akarta levezekelni.

Egy Franciaországban előfordult gyilkossági esetben — midőn egy szép asszony volt a gyilkossággal alaposan gyanúsítható — levélben jelentkezett egy férfi, ki bejelentette, hogy fontos vallomást akar tenni. Kihallgatásakor mit sem tudott mondani. Kiderült, hogy levelét csak azért írta meg, mert már sokat hallott a gyanúsított szép asszonyról s őt látni akarta.

Tárgyalásokon a vádlott sokszor azzal áll elő, hogy nyomozás folyamán a nyomozó közegek erőszakos úton bírták rá a beismerésre s így beismerését visszavonja.

Egy falusi legény a bíróság előtt előadta, hogy a nyomozó csendőr egyszer keresztül szúrta a karját; az orvosi vizsgálatnál pedig két szúrást lehetett karján felfedezni, mely szúrások közül az egyik elülről, a másik pedig hátulról érte, így nyilvánvaló lett, hogy sérüléseit koresmai verekedés közben kapta.

Egy cigány panasolta, hogy a csendőrök kezénél fogva felakasztották s így csikarták ki tőle a beismerést. Az orvosi vizsgálat viszont megállapította, hogy a csuklókon talált nyomok a bilincseléstől származtak és pedig oly módon, hogy a nagy

A lelkesedés különösen Hankauban hágott tetőpontjára, ahol például a bombardont is színültig töltötték pezsgővel; hogy emellett mennyi volt az a menyiség, amely a mi derék művészeink torkán lecsurgott, azt csak úgy körülbelül lehetett sejteni abból az állapotról, amelyben a hajóra visszakerültek.

A zene csakhamar összehozta az összes európaiakat, akik ott tartózkodtak. Amikor például Kiu-Kiang-ba, vagy Wuhu-ba megérkeztünk, horgonyzás után a zenének azonnal partra kellett szállania és térzenét adnia; mire aztán később mi is partra kerültünk, már az egész idegenkolónia együtt volt. Az ismerkedés és a programcsinálás nagyon hamar ment, másnap már egyik meghívás a másikat érte.

Egyheti tartózkodás után végre ütött a búcsú órája. Igazán nem szívesen búcsúztunk, mert az egész európai társaság, de különösen egynéhány német család az elképzelhető legnagyobb szívességgel fogadott és halmozott el minket. A lefelé való utazás sokkal kellemesebb volt, mint felfelé, mert gyorsabban tudtunk haladni és az útközben érintett állomások is több változatosságot hoztak bele a napok egyhangúságába.

Lefelé az első állomásunk Shi-Wu-Yen volt, amely Hankau és Kiu-Kiang között, körülbelül a félúton fekszik. Közeliében hatalmas érbányák fekszenek, amelyeket szorgalmasan bányásztak. Egy keskenyvágányú vasúton jutottunk el ezekhez az érdekes művekhez, amelyek sokkal hatalmasabbak, mint például a stájerországi hasonló bányák. A vidék rettenetesen sivár, az ott élő európaiak élete egy cseppet sem irigylésre méltó s csak a jól megérdemelt és minden évben kijáró hosszabb szabadság reménye teszi némileg elviselhetővé.

Itt említtem meg, hogy egész Kínában, ebben a négyszázmilliós, hatalmas birodalomban, akkor csak egyetlenegy vasútvonal létezett, amely Niu-Tsuang-tól Pekingig vezetett és a manduriai vasúthoz csatlakozott. A Sanghai-Wu-Sung-i vasútvonalat a hetvenes években a kínaiak megvásárolták és azután, mint a gonosz szellemek művét, teljesen megsemmisítették.

hidegben a cigány kézesuklójához a bilincs láncszemei hozzáragadtak.

Kívánatos tehát, hogy a gyanúsítottak kikérdezésénél tanuk mindig legyenek jelen, s a vizsgálóbíró kérdezze meg az előállított vádlottakat, hogy vajjon bántalmazták-e őket a nyomozás folyamán. Amennyiben a vádlott igennel felel, úgy őt azonnal orvosi vizsgálat alá kell vonni.

Bűncselekményeknél rendszerint a tanu a legjobb bizonyító eszköz. Nagy baj azonban, hogy a legtöbb tanu nyilatkozata nem fedi tárgyilagosan az észlelteket. Jó emlékező, megfigyelő és észlelő tehetség a jó tanuzás elengedhetetlen kelléke. E feltételek azonban koránt sincsenek meg minden embernél. Az emlékező, de különösen a megfigyelő és észlelő tehetség a legkülönbözőbb lehet. E körülményeket a műveltség, foglalkozás stb. befolyásolja. Más az észlelő tehetsége a vadásznak, más a tengerparti lakosnak, más a hivatalnok embernek. A vadász meglátja a lapuló vadat, a tengerész a közeledő hajó árbocának csúcsát oly távolságról is, hogy azt hozzá nem szokott szem még órák múlva sem veszi észre. Ezért a tanukkal szemben nem szabad túlságos igényeket támasztanunk, sőt a tanuvallomásokat bírálunk, mérlegelnünk kell, hogy vajjon a kérdéses körülményeket a tanu észlelhetette-e?

Egy erdőőrt meggyilkolt egy vadász. Egy tanu jelentkezett. Állítása szerint felismerte a tettest egyik vadász személyében. Megállapítást nyert azonban, hogy a tettest a tanu semmi körülmények között sem ismerhette fel, mert oly nagy volt közte és a tettes között — a bűncselekmény el-

Másnap Kiu-Kiangban voltunk. Ez a folyó jobbpartján fekszik, körülbelül húsz kilométernyire onnan, ahol a halban rendkívül gazdag Po-Yang tó kifolyása a Yangtse-be ömlik. A város környéke dombos, a földek szépen vannak művelve s az egésznek festői háttérrel kölesönöznek az 1400 méter magas Liou-Shau-hegyek. Maga a város, amelyen kívül egy hatalmas pagoda épült, tipikusan kínai s az 1860 óta létesült idegennegyedben is többnyire nagyon rozoga házakat lehet látni.

Félnapi tartózkodás után tovább folytattuk utunkat lefelé, egészen Wu-Huig, Ngan-Hwei tartománynak egy jelentősebb városáig. Ez a város tette reám a legrosszabb benyomást az összes kínai városok közül. A városban uralkodó piszkot és büzt leírni nem lehet s azt még mi is alig tudtuk kibírni, pedig kínai tartózkodásunk alatt mind a kettőhöz meglehetősen hozzászoktunk. Hanem, hogy a kínaiaknak jó gyomruk van, az bizonyos, mert nagyszerű étvággyal fogyasztották a különféle „üzletekben“ árult borzalmasan büzös „nyalánkságokat“. Egy félig tönkrement pagodán kívül Wu-Hu semmi látnivalót nem nyújtott, igaz, hogy a kedvünk is elment tőle, hogy ilyet keressünk.

Másnap Nankingban kötöttünk ki. Ez a város, amely egykor a kínai birodalom fővárosa és a Ming-dinasztia székhelye volt s amelynek a maga idejében a világon a legtöbb lakosa volt, az évszázadok folyamán teljesen elvesztette minden jelentőségét. Nanking legnagyobb nevezetessége, az egész világon híres porcellánorony, a Taiping-lázadásnak esett áldozatául. Az egykori fényt és pompát ma már csak a várost egykor körülvevő kolosszális, 15 méter magas és 60 kilométer hosszú fal maradványai hirdetik, aztán egy, a Ming-sirokhoz vezető szoboresoportozat, amely még ma is meglehetősen jó állapotban maradt meg. Van itt mindenféle szobor: emberi alakok, lovak, tevék, elefántok, juhok mindenféle pozitúrában, állva, térdelve, fekvő, stb. s valamennyinek az a hivatása, hogy a gonosz szellemeket a királyi siroktól elijesszék és így gondoskodjanak az elhalt királyok zavartalan nyugalmaról. Különösen emlékszem két elefántra, amelyek egy-egy nagy csomó

követése idejében — a távolság, hogy onnan legfeljebb csak az emberi alakot lehetett észrevenni.

Egy öreg mezőőrrel történt, hogy éjjel bepálinkázva botorkált hazafelé. Elesett s a fejét erősen megsebezte. Másnap jelentette, hogy az éj folyamán fejbeverték. A tettet is megnevezte, sőt előadta, hogy hangjáról ismerte meg s állítását esküvel is megerősítette. A bevádolt a mezőőr haragosa volt, akin a mezőőr így akart bosszút állani.

Ha valaki arra hivatkozik, hogy a hangról ismerte fel a tett elkövetőjét, legcélszerűbb az állítólagos s megnevezett tettet a tanu háta mögé több egyén társaságában egymás mellé sorakoztatva felállítani úgy, hogy a tanu lássa az általa megnevezett ember felállítási helyét. Azután a felállított embereket összeeseréljük (ezt már azonban a tanu nem láthatja) s őket külön-külön megszólaltatjuk. Ilyenkor megtörténhetik, hogy a tanu azt jelöli meg, aki tudomása szerint az általa gyanúsított helyén állt és ezzel vallomásának megbízhatatlansága kiderül.

Az észlelést a figyelem és a hangulat is nagy mértékben befolyásolja. Kellően meg nem figyelt eseményekről, dolgokról nem lehet pontosat állítani. Egyes személyeket, tárgyakat nap mint nap láthat a tanu és még sem tud azokról pontos képet adni. Kísérleteknél kiderült, hogy a legtöbb ember nem tudta megmondani, hogy a régi ezüst-koronás pénzdarabon az államfő arcéle jobbra, avagy balra nézett-e, a zsebóráján arabs, avagy római számjegy van-e, milyen annak a díszítése, a perckör mit takar? stb. E tárgyakat naponta látjuk, de valójában csak futólag és nem alaposan nézzük. Köz-

apró követ cipeltek hátukon. Kérdősködésekre felvilágosítottak, hogy ha egy nankingi asszony anyai örömöknek néz elébe, vesz egy kis követ és feldobja az elefántra. Ha a kő fennmarad, akkor fiút várhat, míg ha a kő leesik, az újszülött leány lesz. Azt hiszem azonban, hogy ott most már nagyon sok leánynak kell lennie, mert mind a két elefánt már akkor is annyira tele volt kővel, hogy minden rádobott kőnek okvetlenül le kellett esnie.

Néhány ott tartózkodó hazánkfiával megbeszéltünk egy nagyobb szabású vadászatot, sajnos azonban, nem tudtuk megtartani, mert hirtelenében tovább kellett állnunk. A Sanghai-i osztrák-magyar főkonzul táviratilag közölte ugyanis velünk, hogy Ning-Poban a bennszülöttek egy osztrák-magyar állampolgárságú misszionáriust elverték; erre aztán a legnagyobb sietséggel Sanghaiba mentünk, hogy részletesebb információt szerezzünk és hogy azután esetleg a szükség szerint a tett színhelyén is megjelenjünk. A sietség később feleslegesnek bizonyult, mert a mi misszionárius hazánkfia egy francia missziós társulat kötelékébe tartozott s ezért a franciák udvariasan megtiltották, hogy az ügybe avatkozzunk.

A kínai misszióügyről nagyon sokat lehetne írni. Mindig surlódásokat okozott és fog okozni a jövőben is. Addig, amíg a misszionáriusok csak általános oktatással és az ifjúság nevelésével foglalkoznak, semmit sem lehet ellenük szólni, amint azonban arra töreksenek, hogy maguknak lelkeket fogjanak, meggyűlöltetik magukat. Az európaiak és amerikaiak — azt hiszem — szintén nem nagyon örülnének, ha ugyanezen a jögon kínai misszionáriusok jelennének meg Európában, vagy Amerikában, hogy a mi gyermekeinket Konfucius vallására térítsék.

Ami szép Yang-Tse utazásunk ilyenformán egy kissé kellemetlenül végződött. Mindenünnen „A viszontlátásra” búcsúztunk, mert úgy volt tervezve, hogy a következő évben megismételjük ezt az utazást. De hát: „Ember tervez, Isten végez”, két hónappal később kitört a boxerlázadás s így minden szép tervünk dugába dőlt. De erről majd máskor.

ismert dolog, hogy a nő mást néz, mást figyel meg, mint a férfi. A nő inkább megnézi egy ruhának a szabását, színét, más nőnek a kalapját, keztyűjét stb., a férfi inkább az alakot, arcot nézi meg.

A szemléltethetőségek és képességek különböző voltát illusztrálандó kísérleteket is végeztek. Különböző ábrákat függesztettek ki több ember előtt. A kép elvétele után egyesek alig tudták elmondani, hogy a képek tulajdonképpen mit is ábrázoltak.

Egy rögtönzött színházi jelenetet a nézőkkel leirattak. A leírt észleletek 16%-a felelt csak meg nagyjában a valóságnak.

Mindezek dacára a tanuvallomásokat elég jó bizonyítékoknak kell tekintenünk, de a tanuk tévedéseit, a tanuskodó egyén műveltségi fokát, foglalkozását stb. mindig tekintetbe kell vennünk.

Legfontosabb tanu mindig a sértett. Igaz, hogy a sértett rendszerint mindig súlyosabbnak igyekszik feltüntetni a sérelmet, mint amilyen az a valóságban volt; de ennek magyarázata az esetleges bántalmazás, ijedtség, fájdalmak elszenvedése stb.

Van azonban olyan eset is, mikor a sértett a bántalmazást, fájdalmat nem érzi.

Erzsébet királyné fájdalmat nem érzett, mikor az anarchista Luccheni halálosan megsebesítette.

Van eset, amikor a sértett a kapott sérülést jóhiszeműen félremagyarázza.

Egy esetben a sértett azt állította, hogy a lépcsőn felfelé haladtában egy ember rálőtt. A fején talált sérülést az orvosok is horzsoló lövésként kezelték. A nyomozás azonban megállapította, hogy ütéstől eredt e sérülés, mely akként történt, hogy a támadó egy vascsővel sujtott a sértettre.

Szénegázmérgezést, agyrázkódást, akasztási kísérletet átszenvedett egyének emlékezete lehet hiányos, esetleg hibás is.

Szénegázmérgezési esetben az eszméletre tért gyakran nem tudta megmondani, hogy miképpen került a szobába, ahol a mérgezést átszenvedte.

Kötéléről levágott, önmagát felakasztó ember tiltakozott az önakasztás ténye ellen.

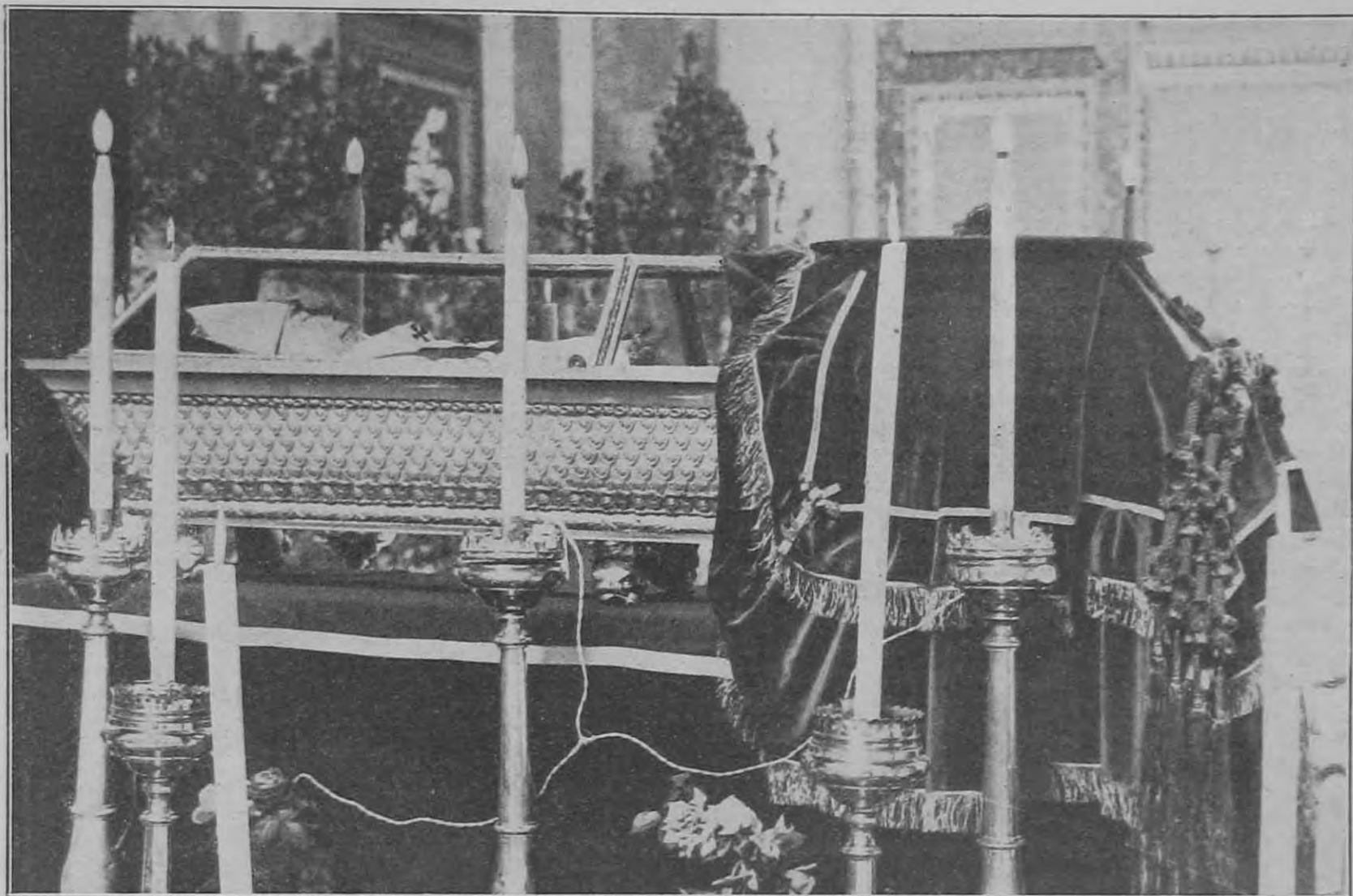
Az emlékezőtehetség hiánya lehet előre vagy visszamenő. Vonatkozhatik magára a cselekményre vagy eseményre, de kiterjedhet az eseményt követő, illetve megelőző dolgokra is.

Ha egy helyiségben többen szénegázt lehelnek be, az egyik meghal, a másik életben marad, utóbbi bünténnyel vádolhatja magát.

Egy asszony nyole évig volt fogságban, mert azt állította, hogy férjét és sógorát ő ölte meg, holott kitudódott, hogy az asszony ártatlan s a két férfit a földből előjövő szénegáz ölte meg, mely a közeli szénégetőből származott.

Nyomozásnál tehát sem a beismerést, sem a tanuvallomásokat teljesen döntő értékűeknek nem tekinthetjük. Az összes körülmények alapos és körültekintő mérlegelése fogja csak a kívánt eredményt biztosítani. Különösen fontosak a tárgyi bizonyítékok, amelyek nem csak a beismerés és vallomások ellenőrzésére alkalmasak, hanem egymagukban is teljes határozottsággal megállapíthatják az igazságot.

Hullavizsgálathoz első teendő annak megállapítása, hogy a halál milyen körülmények között jött létre. A halálnak különböző okai lehetnek. Lehet: természetes és erőszakos, gyilkosság vagy

Képek Csernoch János hercegprimás temetéséről: Az esztergomi bazilikában felravatalozott halott hercegprimás.

öngyilkosság, lehet továbbá gondatlanság vagy bal eset. Az öngyilkosság és az idegen kéztől eredő halálnemek fontosak, különösen bűnügyi szempontból. E két haláleset felett a boncolás sem tud egymagában mindig teljes bizonyosságot megállapítani. Aránylag gyakran áll elő ezek egymástól való megkülönböztetésének feladata. Orvosi adatok segítségével a szándékos emberölést lehet teljes határozottsággal bizonyítani, pl. hátulról létrejött szúrás, lövés, vagy a sértett keze távolságát meghaladó lövés, mélyen a koponyába terjedő fejszecsapás vagy pl. két olyan sértés megállapításával, amelyek mindegyike rögtön megszüntette a sértett cselekvőképességét. Az öngyilkosságot teljes határozottsággal, orvosi adatokkal megállapítani nem lehet, mert a gyilkos utánozhatja az öngyilkosságot. Azt mondják, hogy egy szájba irányított vagy a halántékra célzott közelből történt lövés öngyilkosságra vall. Nem lehet azonban ezt minden esetben mereven állítani, mert a gyilkos az öngyilkosnál szokásos mindenféle módozatokat úgyesen utánozhatja.

Előfordult egy eset, midőn a hulla szájában lőtt seb volt s az esetet öngyilkosságnak minősítették, holott gyilkosság történt. Grete Meyer Németországban előzőleg ciankálit adott be áldozatának s mikor az elterült a földön, akkor lőtt be a szájába.

Másik esetben a tettes egy töltetlen pisztollyal játszódva mutogatta áldozatának, hogy miképpen lehet öngyilkosságot elkövetni s aztán felszólította az áldozatot, hogy azt magára célozva mutassa meg, közben pedig a fegyvert megtöltötte, úgy hogy az áldozat agyon is lőtte magát.

Ezért tehát a hullavizsgálat az öngyilkosság megállapítására egymagában nem elegendő, nem is lehet teljesen megbízható s a sértésnél az összes körülményeket kell tekintetbe venni. Különösen fontos lehet a megkülönböztetés, de kivált a bűncselekmény részleteinek meghatározása érdekében a hullavizsgálattal karöltve végzett tervszerű, meggondolt és tüzetes helyszíni szemle.

Ily helyszíni szemléknél a tárgyi bizonyítékok megszerzését kell mindenképpen szorgalmazni. Egyes önmagukban álló bizonyítékok csoportosítása azonban minden kétséget eloszlató módon fogja megmutatni a bűncselekmény mikénti elkövetését és a tettes kilétét.

E fontos bizonyítékok megszerezhetők a helyszínen, megszerezhetők továbbá úgy a sértett, mint a gyanúsított testének, nemkülönben a sértetthez és a gyanúsítottához tartozó tárgyaknak tüzetes megvizsgálása útján.

A bekövetkezett halálesetnél igen nagy fontosságú a hulla helyzetének, fekvésének a vizsgálata.

A tüzetes hullottvizsgálati adatokat ki kell egészítenünk a helyszínen nyert adatok sorozatával. Ily módon juthatunk el legbiztosabban a valósághoz.

A helyszíni szemle sok esetben nem csak ott lesz foganatosítandó, ahol a hullát felfedezték, mert hiszen a halál más helyen is bekövetkezhetett. Így tehát egy ügyből kifolyólag különböző helyeken kell tartanunk helyszíni szemléket, sokszor még abban az esetben is, ha a hulla valóban ott van, ahol a gyilkosság megtörtént. Sokszor előfordul ugyanis,

hogy a gyilkos tette elkövetése után másik helyiségben öitözködik, megmosakodik stb.

A helyszíni szemle lefolytatásánál tervszerű és céltudatos munkára van szükség. Kerülni kell minden körmönfont és túlkombinált feltevést, lépésről-lépésre, a valószínűségeket latolgatva, az egyszerű és józan észjárásra támaszkodva kell feladatunkat megoldani. Kellő gyakorlat meghozza az eredményt.

Pld. A falu molnárját felakasztva találták a gyümölcsösében. Ha felakasztotta magát — tehát öngyilkosságot követett el — saját lábán kellett a tetthelyre mennie. A helyszíni szemlén feltűnt azonban, hogy a sáros, esős idő dacára a molnár lábbeli nélkül volt s harisnyája sem volt sáros, földes, hanem lisztréteggel volt borítva. Megvizsgálva az ágot, melyen a hulla lógott, a molnár testsúlyához viszonyítva meglehetősen gyengének mutatkozott, de az ág oly magasan is volt, hogy azon önakasztást véghezvinni zsamoly stb. segítsége nélkül nem is lehetett. A gyilkosság ténye kétségkívül megállapított s a tettest sikerült is elfogni. A bűncselekmény úgy jött létre, hogy a tettes előzőleg megölte áldozatát s hogy tettét palástolja, a hullát — mintha az elhalt öngyilkosságot követett volna el — a fára felakasztotta.

Tervszerű munka, észszerű, logikus következtetés rendszerint megoldja a kérdést.

Helyszíni szemlén az első teendő megállapítani, hogy vajjon a helyszín úgy maradt-e, ahogyan az a bűncselekmény elkövetésének időpontjában volt. Ha azon bármiféle — a leglényegtelenebbnek látszó változásokat eszközölnek — nehéz helyzete lesz a helyszíni szemlét megtartó csendőrnek. Ezért elemi kötelessége mindenkinek a helyszínt az eredetiségében meghagyni s intézkedni, hogy azon senki semmiféle változtatást ne eszközölhessen.

Egy megváltoztatott helyszínnel az eredeti alakjába való visszaállítása már nagyon kétes értékű s rendszerint nem is lehetséges, mert a tanuknak rendszerint az eredeti helyszínrre vonatkozólag nincs teljesen tiszta fogalmuk.

Előfordulhat helyszínváltozás véletlenségből, tudatlanságból, nem csak akarattal.

Egy gyilkosság esetében a cseléd az áldozat véréből átíratott papirokat — nyilván rendcsinálás céljából — a kályhába dobta. Így a helyszínt akaratlanul is megváltoztatta.

Egy Bánffyhunrad közelében előfordult gyanus halálesetben a halott mellé egy kampós bot volt a földbe szúrva. A hullát őrző csendőr állítása szerint a hulla nem lett megbolygatva s a helyszínen minden az eredeti állapotában maradt. A helyszíni szemle megejtésénél feltűnt azonban, hogy a földbeszúrt bot mellett egy lyuk van, ami arra engedett következtetni, hogy a bot onnan lett a földből kihúzva s ismét a földbe szúrva. Valóban a csendőrtől eredt az egyik beszúrás, majd az is kiderült, hogy a csendőr — a hulla kilétét megállapítandó — annak belső zsebébe nyúlt s iratait, tárcáját kivette. Már most az a törekvés, hogy a tettestől származó hajszálok, szőrszálok — melyek a nyomozás szempontjából lényegesek lehetnek — felfedeztessenek, meddő maradt.

Egy férfit agyonszúrtak. A tettel a feleségét gyanúsították, mivel a konyhaszekrény fiókjában

egy véres pengéjű kést találtak, amelyet főbizonyíték gyanánt kezeltek. Később derült ki, hogy a kést a hullához hívott orvos vette ki a szekrényből azon célból, hogy azzal felvágja az áldozat zsinórral megkötött alsónadrágját; majd e művelet után a vérrel beszenyezett kést ismét visszatette helyére.

Franciaországban előfordult gyilkossági esetben a hullától egy másik szobába vezettek a véres lábnyomok. E nyomokat — mint fontos bizonyítékokat — a padlóval együtt ki is fűrészelték, holott későbbi megállapítás szerint azok értéktelenek voltak, mert a véres lábnyomok a hullaszemlét tartott orvostól eredtek, ki kézmosás végett a másik szobába távozott s nem vette észre, hogy talpát az áldozat vére beszenyezte.

Ausztriában egy férj a feleségét egy kimagasló szikláról lelökte. A hulla egy rongyos köpennyel volt letakarva, mikor a helyszíni szemlét megejtették. A rongyos köpenyt bizonyíték gyanánt kezelték, holott azt a községi bíró terítette az elhunyra.

Nagyon fontos az eredeti helyszín megőrzése végett az a körülmény, hogy a helyszíni szemlénél minél kevesebben legyenek jelen.

A helyszíni szemlénél teljesen jelentéktelennek látszó körülmények, mint pld.: lehullott faltörmelek, hajszál, ujjlenyomat, gomb stb. rendkívüli fontossággal bírnak. Ilyen bizonyítékok előtalálása csak nagy körültekintéssel lehetséges, mert tervszerűtlen, elhamarkodott kereséssel ily bizonyítékok nem produkálhatók, sőt a meglévők is elrontathatók.

Ki a helyszíni szemle megtartásánál gyakorlatilag rendelkezik, józan ésszel, nyugodtsággal fontolgatja az eshetőségeket s szemléli az előtalált bűnjeleket, bizonyítékokat, eredményt fog elérni. Ügyelnie kell azonban, hogy munkájába ne tőrjön idegen beavatkozást, mert az idegen kéz többet árt, mint használhat.

Hogy a helyszíni szemlénk alapos és mindenre kiterjedő legyen, a nyomozók által jól ismert

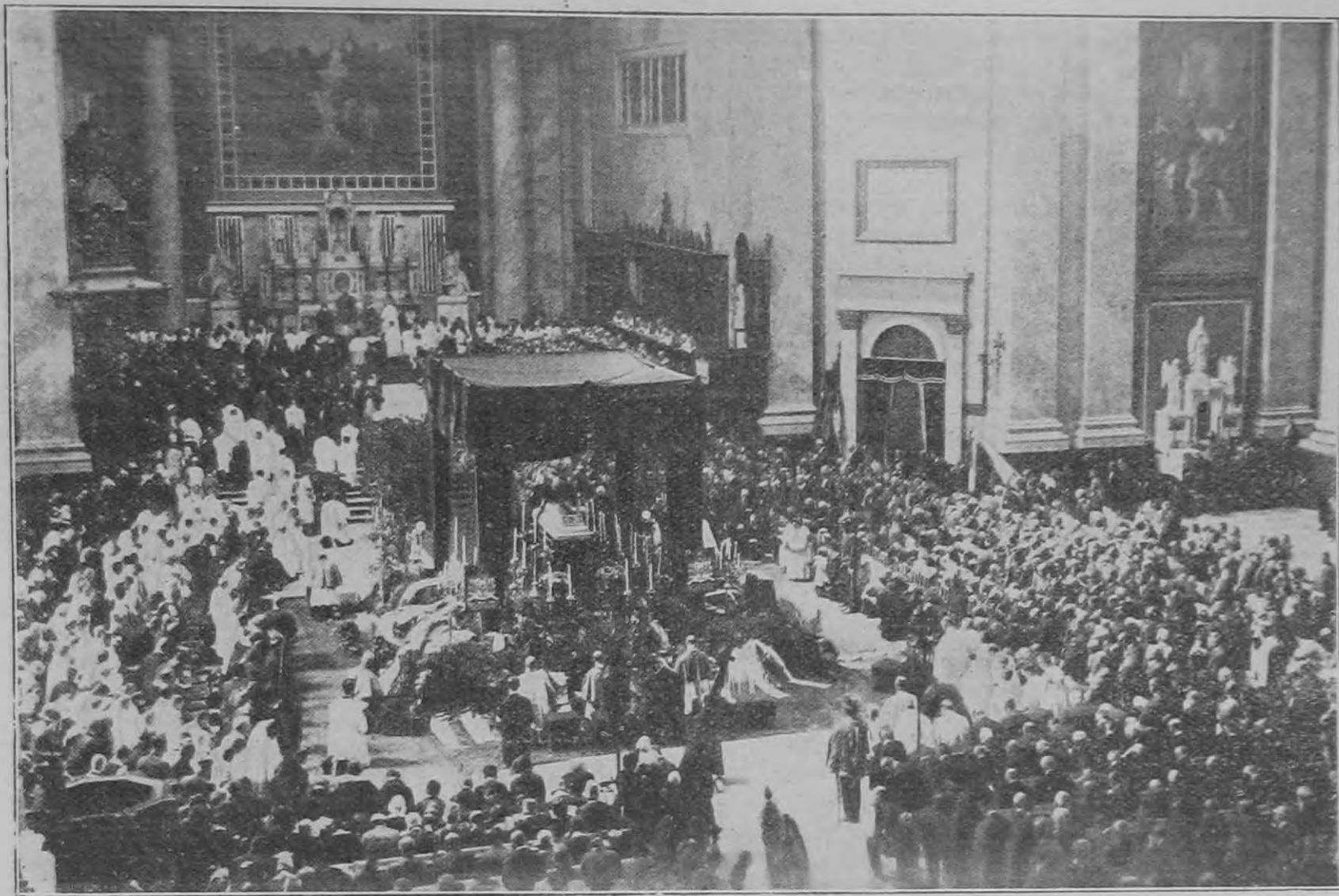
Ki? mit? miként? és mivel?

Mikor? hol? miért? és kivel?

kérdéseket mint vezérfonalat vegyük irányadóul s a helyszíni szemle folyamán minden kérdésre iparkodjunk megfelelni.

Ha e kérdésekre a helyes feleleteket megtaláljuk, úgy a bűncselekményt teljes egészében felderítettük.

A kérdések legfontosabbika mindenekelőtt a *mi* kérdésének tisztázása, vagyis, hogy idegen kéztől eredt, tehát gyilkosság, vagy öngyilkosság esete forgott-e fenn? Néha egy megállapítás egyszerre több kérdésre ad feleletet. Például az ingaóra a gyilkosság idejében a dulakodás, stb. következtében kimozdult a helyéből s megállt, vagy az óra a szekrényről, asztalról leesett. Ebből már következtethetünk dulakodásra, tehát idegen kéz szerepére, de a gyilkosság időpontjára is. Az időpontot tudva, esetleg ebből megállapíthatjuk, hogy ez időben ki járt, vagy járhatott az áldozat lakásán, tehát következtethetünk a tettesre is. Ilyen esetekben azonban kellő óvatossággal kell eljárunk, mert lehetséges, hogy olyan óráról van szó, amely nem is járt, s így, e körülményt nem véve figyelembe, téves megállapításokra juthatunk. (Folytatjuk.)

Képek Csernoch János hercegprímás temetéséről: A gyászszertartás.

A helyi rendészeti ügyekről.

Irta: **TOLDY ÁRPÁD** százados.

Új Szolgálati Utasításunk — úgy, mint a régi is — konkrét rendelkezéseket tartalmaz a csendőrnek a helyi rendészeti ügyek kezelése tekintetében fennálló kötelességeire, előírván, hogy ezekben az ügyekben a csendőrt a községekkel, illetve a helyi hatóságokkal szemben bizonyos ellenőrzési jog is megilleti.

Ahhoz, hogy a csendőr az utasítás által megszabott eme kötelezettségének eleget tudjon tenni, elsősorban az szükséges, hogy a helyi rendészeti ügyek fogalmával tisztában legyen; hogy legalább nagyjában ismerje a helyi rendészet feladatait és azokat a törvényeket és rendeleteket, amelyek a községek helyi rendészeti jogainak és kötelességeinek alapjait képezik. Ebben a tekintetben az örsökön némi bizonytalanságot tapasztaltam, ezt azonban bizonyos mértékben érthetőnek is találom, mert jóllehet a helyi rendészet a közigazgatásnak egyik igen kiterjedt, önálló komplexumát képezi, az ennek körébe tartozó teendők taxative még sincsenek sehol felsorolva, sőt még az sincs pontosan megállapítva, hogy tulajdonképpen melyek azok a teendők, amelyek a helyi rendészet fogalmkörébe sorolhatók. Jónak láttam tehát mindazt, amit a csendőrnek a helyi rendészeti ügyekkel kapcsolatban tudnia kell, az alábbiakban nagy vonásokban összefoglalni.

Szolgálati Utasításunk 488. pontja szerint: „Azokat az ügyeket, amelyekben törvény, rendelet

vagy szabályrendelet értelmében a rendészeti intézkedési, végrehajtási és ellenőrzési jog, illetőleg köteleesség a helyhatóságot (községi előljáróságot) illeti meg, helyi rendészeti ügyeknek nevezzük“. Ebből a meghatározásból következik, hogy a helyi rendészet köre igen tág és nehezen elhatárolható, mert hiszen az eddig kiadott törvényeken és rendeleteken kívül folyton jöhetnek újabbak, amelyeket a községi előljáróságnak kell végrehajtania, vagyis amelyeket szintén a helyi rendészeti ügyek körébe kell soroznunk. Egy ügynek a helyi rendészet körébe tartozása nem az ügy természetén vagy vonatkozásán, hanem kizáróan csak azon múlik, hogy azt a helyi hatóságnak kell-e végrehajtania, vagy sem, már pedig nagyon jól tudjuk, hogy alig van olyan törvény vagy rendelet, amelyet végeredményében ne a helyi hatóságnak, azaz a községi előljáróságnak kellene végrehajtania.

Dacára a helyi rendészet körébe tartozó ügyek sokféleségének, azokat nagyjában mégis hét kategóriára oszthatjuk és pedig:

1. *Közegészségügy.* (A közegészség megóvása általában, járványok elleni intézkedések, a levegő, utcák és emberlakta helyek tisztántartására vonatkozó intézkedések, dajkaügyek, hatósági orvosi ügyek, gyógyszerügyek, élelmiszerek közegészségi szempontból való ellenőrzése stb.)

2. *Allategészségügy.* (Az állategészségügyi szabályok betartásának ellenőrzése, járványos állatbetegségek elleni küzdelem, állategészségügyi vásári rendtartás, állatforgalom stb.)

3. *Élet- és testi épség megóvása embernél és*

állatnál. (Utcák, utak, műtárgyak karbantartása, építkezési szabályok betartása, robbanó és mérgező anyagokkal való eljárás, emberre vagy állatra veszélyes helyek megjelölése, elkerítése.)

4. *Vagyonbiztonság.* (Árvízvédekezés, tűzrendészet, éjjeli őrök, mezőrendészet.)

5. *Köztisztaság.* (Utcák, terek, nyilvános helyiségek tisztántartása, illetve a tisztántartás ellenőrzése.)

6. *Közcsend, rend és nyugalom.* (Vásári rendészet, korezmák, szállodák és vendéglők ellenőrzése, éjjeli csend és nyugalom biztosítása, közszemérem megóvása.)

7. *Egyéb ügyek.* (Ide tartozik a zárórak betartásának ellenőrzése, bordélyházak, kéjnök ellenőrzése, mértékek ellenőrzése, ipar-, munkás- és cseléd-ügyek stb.)

Mindezeket a feladatokat a község előljáróság saját közegeivel köteles teljesíteni. Lássuk tehát mindenekelőtt, hogy kik is ezek a saját közegek.

Kisközségekben az ellenőrzési feladatokat rendszerint maga a községi bíró szokta teljesíteni, akinek még rendszerint egy-két esküdt is rendelkezésére áll. Tudjuk azonban, hogy a községi bíró rendszerint nem a község ügyeivel, hanem a magáéival van elfoglalva, ami egyébként érthető is. Ilyen községekben a helyi rendészeti ügyek rendszeres ellátásáról nem lehet szó, inkább csak alkalmi ellenőrzésekről, amelyeket a község előljáróság tagjai olykor-olykor teljesítenek. Nagyobb községekben már több kisbíró is áll a községi bíró rendelkezésére, nagy, jómódu községek pedig a helyi rendészeti ügyek ellátására saját külön községi közegeket, úgynevezett községi rendőröket is tartanak. (A „községi rendőr“ elnevezést a belügyminiszter úr a közelmúltban eltiltotta, a volt községi rendőrségeknek új egységes elnevezésük tudomásom szerint még nincsen.)

Természetes, hogy ezek szerint a csendőrségre is minden községben más és más feladat hárul a helyi rendészeti teendők terén. Kicsiny, szegény községekben, amelyek a helyi rendészeti szolgálat ellátására elegendő saját közeggel nem rendelkeznek, ezt a körülményt a csendőrségnek is méltányolnia kell; túlzott követelményekkel nem szabad fellépni, inkább a csendőrségnek kell többet tennie; támogatnia kell a községi előljáróságot és segíteni kell neki ezen teendők ellátásában. Ezt a rendes szolgálatokkal kapcsolatosan a járőrök minden nagyobb nehézség nélkül megtehetik. Nézetem szerint ilyen helyeken nem kifogásolható, ha a járőrök maguk néznek utána a helyi rendészeti ügyeknek, ami azonban természetesen nem jelenti azt, hogy azt azután teljesen levegyék a községi előljáróság vállairól.

Nagyobb községekben, amelyek a helyi rendészeti szolgálat ellátására saját közegekkel rendelkeznek, a csendőrség szerepe már inkább szorítkozhatik csak az ellenőrzésre, mert itt már méltán el lehet várni, hogy a községi előljáróság a reá háruló teendőket önállóan is ellássa.

Nem mulaszthatom el, hogy itt az örsök figyelmét egy fontos körülményre felhívjam. A helyi rendészeti ügyek ellenőrzéséből az örsök és a községi előljáróságok között sokszor keletkeztek már súrlódások. Ezek legtöbbjét arra lehet vissza-

vezetni, hogy a helyi rendészeti ügyek ellenőrzése tapintatlan módon történt. Az ellenőrzési jogot semmi esetre sem szabad az előljárósággal szemben lépten nyomon fitogtatni és főképpen nem szabad annak olyan színezetet adni, mintha az örs azzal a községi előljáróságnak kellemetlenkedni akarna. Igaz ugyan, hogy az örsnek jogában áll a községi előljáróságot esetleges mulasztásai miatt feljelenteni, ezzel a joggal azonban nézetem szerint csakis a legvégső esetben szabad élni, akkor, ha a csendőrség az előljáróság részéről többszöri figyelmeztetés dacára is teljes indolenciát vagy éppen szándékos mulasztást tapasztalna. A legtöbb esetben többet ér a feljelentésnél, ha az örsparancsnok a községi bíróval vagy jegyzővel érintkezésbe lép, vele a teendőket vagy az észlelt mulasztásokat barátságosan megbeszéli és felkéri, hogy a jövőben az ügynek nagyobb figyelmet szenteljenek. Ez természetesen nem akadályozza annak, hogy a csendőr azok ellen, akiket a helyi rendészet körébe tartozó rendelkezések áthágásán ér, az illetékes hatósághoz közvetlenül feljelentést tegyen.

A helyi rendészeti ügyek kezelése tulajdonképpen a közigazgatási hatóság feladatát képezi; a csendőrség a maga ellenőrzési jogkörében tehát csak a közigazgatási hatóság megbízottja gyanánt jár el. A szerepek tehát így oszlanak meg: a község ellátja a szolgálatot, a csendőrség támogat, segítkezik és felügyel, a közigazgatási hatóság pedig részint a maga közvetlen ellenőrzése, részint pedig a csendőrség jelentései alapján a hatósági felügyeletet gyakorolja.

A helyi rendészeti ügyeket szabályozó törvények és miniszteri rendeletek száma olyan nagy, hogy azokat itt mind ismeretnem lehetetlen. De ha valamenyt ismertetnem is, a felsorolás mégsem lehetne teljes, mert hiszen a helyi rendészeti ügyek túlnyomó részét szabályrendeletek szabályozzák, ezek pedig legalább is vármegyénként különböznek. Ezért ehelyütt csak arra szorítkozom, hogy a helyi rendészeti ügyekkel foglalkozó törvények és rendeletek közül azokat ismertessem, amelyekre a csendőrnek a mindennapi szolgálatban a leggyakrabban van szüksége.

Tudomásom szerint a Törvényes Rendelkezők Gyűjteménye átdolgozás alatt áll, azt hiszem, igen hasznos lenne, ha az új gyűjteménybe a helyi rendészeti szolgálattal kapcsolatos fontosabb törvények és rendeletek is felvételre kerülnek.

Az 1868. XXXVII. t.-c. a népiskolai közoktatás tárgyában ró feladatokat a községekre: a kötelező iskoláztatás ellenőrzése. Pl. X. községben tapasztalja a csendőr, hogy sok iskolaköteles (6—12, illetve 15 éves) gyermek nem jár iskolába. Ennek ellenőrzése az előljáróság és tanító közös feladata lévén, a mulasztást az örs a főszolgabírónak bejelenti.

Az 1876. XIII. t.-c. a cselédekről, gazdasági munkásokról és napszámosokról a jogszabályok közvetlen ellenőrzését a községekre bízta. Az előljáróság hivatott annak ellenőrzésére, hogy cselédek csak cselédkönyvvel szolgáljanak, hogy cselédszerzéssel kik foglalkoznak, hogy a gazda tanköteles gyermekcselédjét járattja-e iskolába, hogy nem terheli-e ilyen cselédjét túlnehéz munkával, vagy nem kegyetlenkedik-e vele. Az 1884 július 6-án kelt

Képek Csernoch János hercegprimás temetéséről: Kormányzó Úr Öfömméltósága a gyászmenetben. Balra az előtérben Albrecht kir. herceg és a pápai nuncius, jobboldalt Öfömméltósága neje és József Ferenc kir. herceg.

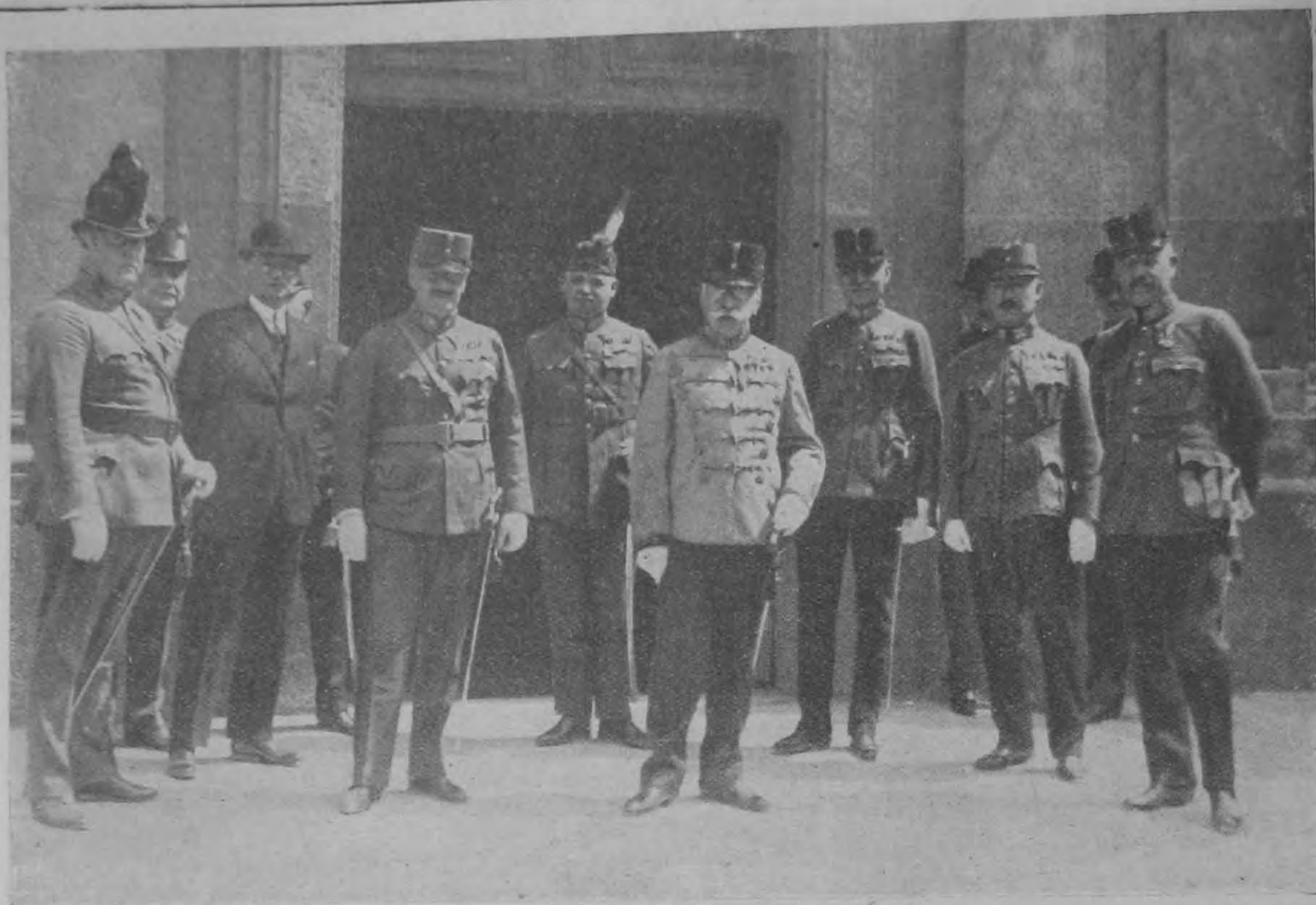
39.429 sz. Büm. rendelet pedig a helyben megszőkött cseléd visszakisérését teszi a községek köteleységévé. Pl. Panaszt tesz az örsön egy gazda, hogy cselédje elhagyta, helyben lakik és kéri, hogy vezessék hozzá vissza, mert a szolgálati ideje még nem telt ki. Az örsparancsnok a községi előljárosághoz küldi, mert ez hivatott a visszakisérésre. (Lásd még a Szut. 65. pont *a*) alpontját is.)

Az 1876. XIV. t.-c. a közegészségügy rendezéséről. Eszerint léghőrt, talajt, vizet emberlakta helyeken tisztán kell tartani, építésnél a közegészségi feltételek figyelembe veendőek, minden nyilvánosan áruba bocsájtott hús vizsgálendő, gyümölcs, tápszert, ital és edényárúsítást egészségügyi szempontból ellenőrizni kell; házi állatok és ragadozók által előidézhető veszélyek elleni övrendszabályok betartása; csecsemőszoptatás és kisdetek dajkálása (a községi előljároság által orvosi vizsgálat alá vonandó a dajkának lakhelye és egészségi állapota, egy nő csak egy gyermeket szoptathat, a dajkálásban lévők az előljároság által jegyzékbe veendőek, dajkák az előljároság (községi orvos) által ellenőrzendők). Beteg gyermekek az iskolától távoltartandók. Járványok bejelentése az előljároságok feladata, iskola bezárását ily esetben a főszolgabíró rendeli el. Szülésznőnek érvényes oklevéllel kell el látva lennie, csak orvos gyógyíthat keresetképpen, gyógyszerek árúsítása, melyek összetétele titkos, tiltva van. Elmebetegek stb. vagy a rokonok, vagy az előljároság által tartandók el. Ragályos betegségek az előljároság által azonnal bejelentendők. Járványszabályzatban foglaltak betartása.

Halottkémlés, eltemetés csak 48 óra után, talált hullák boncolandók. Minden halott eltemetendő a törvény által előírt időben; elhagyott temetőben nem szabad 30 évig építeni. Gyógyszereket csak gyógyszerésznek szabad készíteni. Az 1876. VII. 4-én kelt 31026. sz. Büm. rendelet elrendeli, hogy egészségrendőri teendőkkal megbízott közegek (előljároság, községi orvos, rendőrbiztos és rendőri közegek) élelmiszerek és italneműek közárúsítását ellenőrizzék.

E rendelkezések végrehajtását az előljároság közvetlenül rendőri közegeivel — ha van, községi orvos és állatorvos felhasználásával — ennek hiányában pedig a főszolgabíró ellenőriztetni egészségügyi szemlék tartásával a járási tisztviselő orvos által. A csendőrnek kötelessége felügyelni, hogy fenti szabályokban foglaltak a községek által betartásának. Pl. a járőr azt tapasztalja, hogy a felgyülemlett eső és talajvíz bűdös posványokban marad az utcákon, hogy egy uradalom cselédei túlszűfolt, egészségtelen elhelyezésben laknak, hogy a vágóhíd nem tartható tisztán, hogy állati hullák, trágya, rothadó szemét van a lakhelyek közelében stb.; mindezekre figyelmezteti előbb a községi előljároságot, ott pedig, ahol ennek semminemű közegei nincsenek, azt, akinél a törvényellenességeket tapasztalta, hogy azokat mielőbb szüntessék meg. Amennyiben az illető avagy a községi előljároság azonnal nem intézkedik, feljelentést tesz a közigazgatási hatóságnak.

A törvény értelmében csak a közegészségi feltételeknek megfelelő lakhelyek építhetők; ezt ren-

Képek a Fery-rekviemről: Balról jobbra: Fischer József ezredes, Bariss Árpád ny. tábornok, Szőke Béla tábornok, régi rendszerű egyenruhában bessenyei László Albert ny. altábornagy, Vráblik Mátyás ny. tábornok, legszélről Rákosi Gyula ny. tábornok. A felvétel a rekviem után a templom bejárata előtt készült.

dezett községekben az előljáróság és a községi orvos ellenőrzi: ahol ez nem történik vagy község hiányában nem történhetik meg, ott a csendőr néz utána és tapasztalatait bejelenti a főszolgabírónak. Húsvizsgálatok elmulasztását az örs szintén oda jelenti fel. Élelmiszerek és italművek árusítását egészségügyi szempontból időnkint az előljáróság (községi orvos) ellenőrizni köteles: ahol ez nem történhetik meg, ott a járőr (lehetőleg az örsparancsnok) maga mellé véve a bírót, benéz néha a boltokba s ha feltűnő piszkot s egészségre ártalmas élelmiszereket talál, erről a hivatott szakértőt (orvost, járási tiszti orvost) értesíti s ha szükségesnek mutatkozik, mintát vesz s azt a tulajdonos pecsétjével ellátva az orvosnak átadja. Az örs tudomást szerez róla, hogy valamely körzetben a vándorpatkány veszedelmes mértékben elszaporodott; a főszolgabírónak bejelenti, hogy az egészségügyi intézkedések megtehetőek legyenek. Ha ragályos betegség üt ki egy községben, ahol orvos nincs s a csendőr erről tudomást szerez vagy talán a bajt épen fel is ismeri, azonnal értesíti a hatósági orvost és bejelenti a főszolgabírónak. Az előljáróságnak (községi orvos) kell ellenőriznie a szülésznőket. A járőr megtudja, hogy oklevél nélkül új szülésznői teendőket néhány javasasszony, közli ezt az előljárósággal és feljelentést is tesz a főszolgabírónak. Ugyanez áll a kuruzslókra is. Járőr elmebeteg egyént talál a falu végén a szérüskertben aludni, mert nincs lakhelye, nincs senki, aki gondozná. Erre az előljáróság hivatott; tehát a mulasz-

tást a főszolgabírónak a járőr feljelenti s ellenőrzi azután, hogy teljesíti-e a község ezirányú feladatát. Halottkémlés nélkül senkit eltemetni nem szabad: járőr ily esetekben a közigazgatási hatóságnak feljelentést tesz és a nyomozást bevezeti. Ott, ahol nem orvos a halottkém s ahol hirtelen vagy valamely okból gyanus a bekövetkezett halál, a járőr — bár tapintatosan — de mindig nézzen utána, hogy nem rejtőzik-e bűncselekmény a haláleset mögött. A csendőrök tapasztalják, hogy a gyógyszerész a kaszinóban kártyázik, okleveles személyzete nincs, hanem a felesége készíti a vényeket: feljelenti a főszolgabírónak, mint elsőfokú egészségügyi hatóságnak. A gyógyszertárakat a vármegyei tisztiorvos ellenőrzi, ha a csendőr valamiről értesül, ami az 1895. I. 14-én kelt 111005/94. sz. belügyminiszteri rendelettel ellenkezik, ezt a főszolgabírónak bejelenteni köteles. Pl.: Járőr megtudja, hogy a gyógyszerész, droguista vagy kereskedő hatósági engedély vagy orvosi rendelés nélkül mérget szolgáltat ki a vevőnek, feljelenti a főszolgabírónak.

A 23.542. sz. 1895. IV. 3-án kelt belügyminiszteri rendelet intézkedik a kártékony állatok irtásáról. Ehhez hatósági engedély kell; az előljáróságot ellenőrzi, hogy betartja-e a mérgező a rendelkezéseket, ha ezt elmulasztja, feljelenti a községi előljáróságot, úgyszintén azt is, aki hatósági engedély nélkül mérgez.

A közigazgatási hatóság mint elsőfokú egészségügyi hatóság a községek (orvos) által felügyel-

teti a fogtechnikusok munkáját. Ha a csendőr megtudja, hogy valaki oklevél nélkül lolgozik vagy hogy műtéseket végez, feljeleníti.

Az 1894. XII. 21-én kelt 94955. sz. belügyminiszteri rendelet kötelezi a községeket, hogy minden diphthéria és torokgyík esetet a főszolgabírónak azonnal bejelentsenek, ez különösen nem tűrhalasztást, mert a ragály gyorsan terjed és gyorsan öl, míg védoltással azonnal lehet segíteni. A csendőr tehát minden esetben azonnal nézzen utána, hogy az előljáróság az intézkedéseket megtette-e s ha nem, ő tegye meg azonnal a bejelentést.

Az 1893. VIII. 22-én kelt 36152. VI. 11. sz. belügyminiszteri rendelet szerint szigorúan ellenőrizendők: a szállodák női személyzete és az ott használt fehérneműek tisztasága. Ez az előljáróság feladata. (Nemi bajok terjedésének meggátlása).

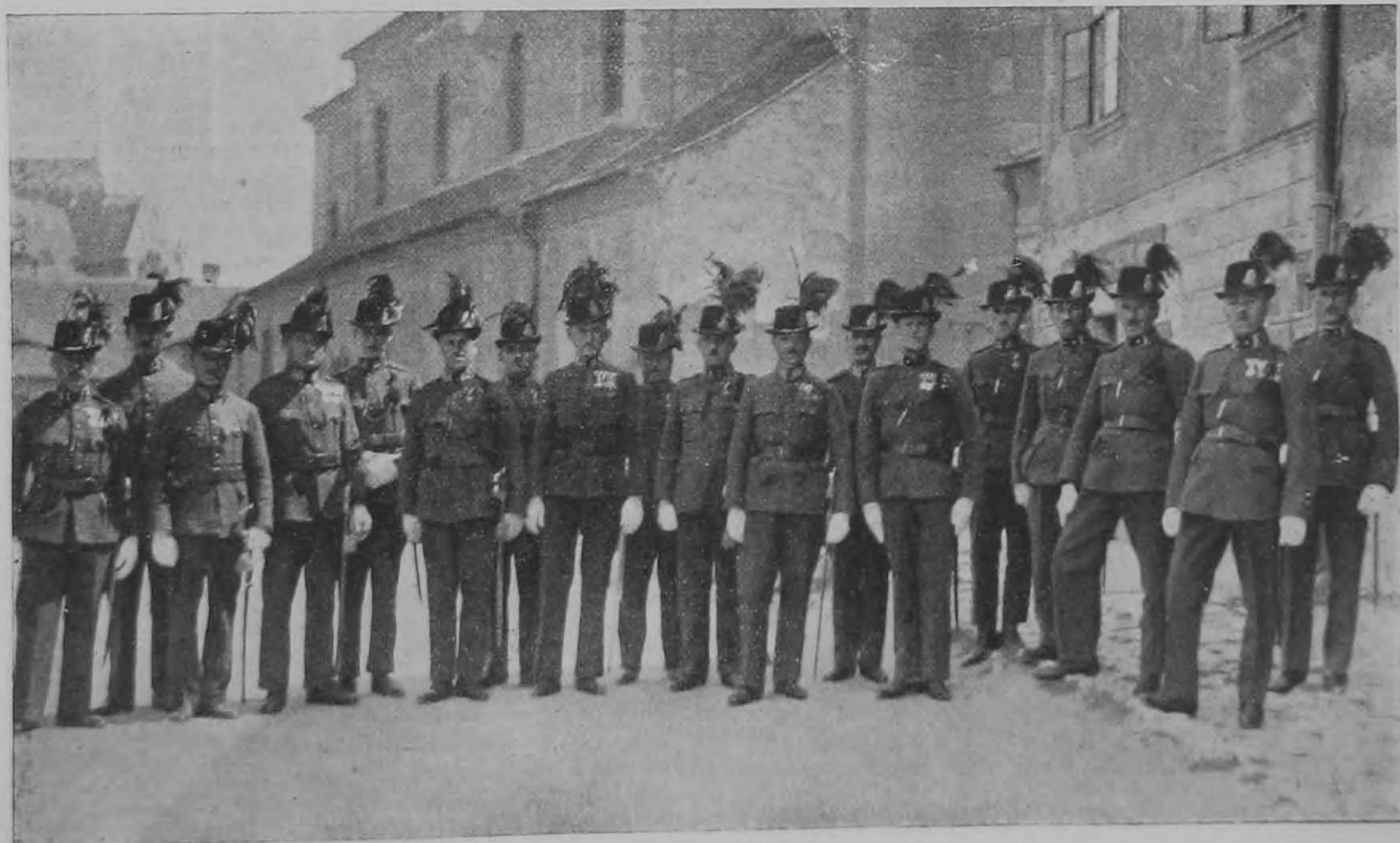
Az erdőtörvény 12. §. kötelességeket ró erdőegés alkalmával a községi előljáróságra. Erdőrendészeti áthágások: irtás, tarvágat véderdőben, legeltetés ugyanott, alomgyűjtés, tűzrakás és tűzoltásra vonatkozó szabályok ellenőrzése sem tartozik a szigorúan vett közbiztonsági szolgálathoz, erre más, a törvényben megnevezett közegek vannak elsősorban hivatva, de ezek működését is köteles a csendőr ellenőrizni és felügyelni, tapasztalt mulasztásokat pedig a főszolgabírónak bejelenteni.

1885. XXIII. t.-c. szerint a vizek és vízművek felügyeletére a közigazgatási hatóság a községi előljáróságokat veszi igénybe: az öröket a község állítja ki és ellenőrzi. Itt tehát csak felügyeletet gyakorol a csendőr. Ez annál inkább is kötelessége, mert a külső portyázások keretében épen neki van legtöbb alkalma is arra, hogy a gát, zsilip és szivattyúház-öröket ellenőrizze. A mulasztásokat a

község tudomására hozza, ha ez ennek ellenére nem intézkednek, az előljáróságot feljeleníti a közigazgatási hatóságnak.

Az ipartörvény ellenőrzése a községi előljáróság, illetve a főszolgabíró feladata, de természetesen a csendőr is köteles a törvénnyel ellenkező tapasztalatait a főszolgabírónak bejelenteni. Pl. tudomást szerez arról, hogy valamely kávémérés, korcsma, cselédszerző, autóbuszjárat, lőporárúsítás engedély nélkül van üzemben, illetve az ipar nélkül üzetik: feljelentéssel él. Ugyanez a teendő vár a csendőrről a tanoncokról és segédekről szóló rendelkezések felügyelésénél is. Gyári üzemeknél: panaszt hall a csendőr, hogy délben csak félóra szünidőt engedélyez a gyár, hogy a fizetést nem kapják a munkások rendesen, hogy a gyárban szeszes italt hiteleznek, ezekről azonnal jelentést tesz a közigazgatási hatóságnak.

Az 1888. VII. t.-c. az állategészségügyről kötelezi a vásártartásra jogosult községeket az állategészségügyi, rendőri teendők ellátására. Behozott marhák a községi állománytól 8 napig elkülönítendők. Vágásnál az állat egészségi állapota hatósági állatorvos vagy vágatási biztos által megvizsgalandó. Fertőtlenítetnek-e a vendégfogadók állásai? Megvizsgáltatik-e előzőleg a közös legelőre hajtott marhaállomány? Teljesíti-e a község az állatjárvány esetében reárott feladatokat? Különösen el szokták hanyagolni az 1890. X. 12-én kelt 37540. sz. földmivélsügyi miniszteri rendelet betartását a baromfivész megelőzése tárgyában. Ez kiszámíthatatlan kárt jelent; hiszen csakis hanyagságnak lehet a következménye, hogy néha egész községeknek, sőt nagyobb területeknek is csaknem az egész baromfiállománya kipusztul.

Képek a Fery-rekviemről: A csendőr altisztek küldöttsége.

Helyi rendészeti ügyekhez tartozik az *útbiztosok, útmesterek, útkaparók szolgálati kötelme* és ezek felügyelése s ellenőrzése is. Mulasztásaik a közigazgatási hatóságnak feljelentendők. E szabályokról az 1890:I. t.-c. intézkedik. Pl. Útmester elmulasztja a tudomására jutott kihágásokat az illetékes közigazgatási hatóságnak bejelenteni, ezért feljenti őt a csendőr. Ha pedig a csendőr tapasztal kihágásokat, azokat ő köteles bejelenteni a törvény egyenes utasítására.

Az 1894:XII. t.-c. (a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről) szerint kender és lenáztatás csak a hatóságilag erre a célra kijelölt helyen történhetik. Egy évnél idősebb ménesikók, fél évnél idősebb bikaborjúk csak elkülönítve legeltethetők. Apaállatnak csak az illető évadra tenyészigazolvánnyal ellátott állat használható. Mezei közös dülőútak létesítése és tartozékainak jókarbantartása a községi előljáróság feladata. Szerbtövis, aranka irtását, gyümölcsfák hernyózását az előljáróság (járási gazdasági felügyelő) felügyeli. Mező-, hegy- és vadőrök ellenőrzése elsősorban a községek feladata. Ha tehát a község pl. kenderáztató helyet nem jelöl ki, a ménesikók és bikaborjúk legeltetését nem ellenőrzi stb., a csendőr feljenti a főszolgabírónak.

Az 1899. XII. 2-án kelt 78543. sz. *belügyminiszeri rendelet* szerint az *italmérő helyiségeket* s az ott lévő *edények tisztántartását*, a női alkalmazottakat az előljáróság ellenőrzi; zárórák ellenőrzése a helyi szabályrendeletek szerint szintén ennek a feladata. A csendőr itt támogatva segítkezik; ha azonban a községnek e teendők ellátására közegei vannak, úgy csak felügyel arra, hogy azok miként látják el szolgálatukat.

Az 1891:XIII. t.-c. szerint az *ipari munkának vasárnapi szünetelését* elsősorban az előljáróság ellenőrzi. Ha ez nem történik meg, vagy közegek nem állanak rendelkezésre, a csendőrnek feljelentéssel kell élnie, illetve neki kell az ezirányú teendőket ellátni.

Az 1923:XIX. t.-c. rendelkezik az *alföldi fásításról*. Eszerint erdősített és fásított területeket ekként kell fenntartani: földek 50, kaszálók, rétek 20 holdon felül fasorokkal kerítendő, tanyabelsőségek mindig fákkal szegélyezendő. Az előljáróság köteles ezt végrehajtani és ellenőrizni. Ha a csendőr tapasztalja, hogy ennek az igen fontos törvénynek érvényt nem szereznek, avagy az előljáróság még esetleges törvényellenes cselekedeteknek is szemet hunyna, feljelentést tesz a közigazgatási hatóságnak. Az új Szut. 489. pontja úgy intézkedik, hogy az előljáróságot mulasztás és késedelem miatt a szárnyparancsnokság útján kell a közigazgatási hatóságnak feljelenteni, míg ha valaki a helyhatósági intézkedéseknek nem tesz eleget és ezáltal kihágást követ el, ezzel szemben a csendőr önállóan eljárni köteles. Az esetek elbírálásánál ezt mindig szem előtt kell tartani.

A szabályrendeletek a legváltozatosabb és nemcsak tisztán megyei, vagy városi, hanem a kis-községek érdekeit is esetleg külön érintő kérdéseket vannak hivatva rendezni. Ezek rendszerint országos érvényű rendeleteket egészítenek ki és pótolnak a helyi viszonyoknak a figyelembe vételével, az előbbiekkal ellentétben azonban semmiesetre sem állhatnak. Ily szabályrendeletek például: a

tűzoltásról, építésről, az éjjeli örök alkalmazásáról, vásári rendtartásról, a közüzemekről, az utcák tisztántartásáról, a közterek, sétányok (parkok) gondozásáról és megóvásáról, az utak forgalmának biztosításáról, bérkocsikról, stb. stb.

A különböző, vidékenként gyakran változó szabályrendeletek igen sok olyan feladatot rónak a községekre, melyek mind a helyi rendészeti ügyek fogalma alá tartoznak. Az örsöket valamikor hivatalból ellátták vármegyei szabályrendeletekkel, de ezek, sajnos, sok helyen elvesztek. Kötelességévé kellene azonban tenni a parancsnokságoknak, hogy e szabályrendeleteket szerezzék be a vármegyei levéltárakból, tanulmányoztassák és oktattassák át azokat örseikkel, mert enélkül sem támogatást nyújtani, sem felügyeletet gyakorolni a csendőrség nem tudhat.

Tartsa szem előtt a csendőr, hogy éppen a helyi rendészeti ügyek — bár azok lényegtelen, kicsinyes intézkedéseknek látszanak néha — különös fontosságra tesznek szert azért, hogy közvetlenül a nép nevelését, a kultúrhaladást mozdítják elő: oly kényszerítő intézkedéseket tartalmaznak, amelyekre a művelődés mai fokán álló és kulturálisan haladó társadalom minden egyes tagját rá kell szorítani, mert — bár elmulasztásuk nem járna katasztrófális következménnyel — mégsem tűrhető, hogy egyesek úgy éljenek, úgy járjanak, keljenek, úgy viselkedjenek és olyanokat tegyenek ott, ahol mindenki megfordulhat, ahol többen kénytelenek lakni és együtt élni, ami mások testi épségét, egészségét, vagy vagyonát a legkisebb mértékben is veszélyeztetni, jóízlését sérti, nyugodt pihenését zavarja, stb.

Régen hangoztatjuk, hogy a nép nevelése tekintetében szép és nagy feladat vár a csendőrről. Tudjuk, hogy a konzervatív felfogású, falusi magyar mindig kemény dió. A falusi magyar földműves különösen önző és magának élő természet, vagyonán, jószágán, családján és önmagán kívül semmi sem érdekli, közügyek csak annyiban, amennyiben rá közvetlen hasznosnak látszanak; embertársainak sorsa hidegen hagyja, egyéni szabadságát korlátozva a legcsekélyebb mértékben sem szereti látni; életmódjában nem alkalmazkodik máshoz, öncéljait a magasabb közérdeknek önként alárendelni képtelen: egyszóval a modern kultúrtársadalomnak jó földműveseink — különösen a nagy Alföldön — bizony igen kezdetleges fokon álló egyedei. Nevelésükre tehát igen is szükség van. még pedig sokkal inkább, mint ez eddig történt.

Ismerjük jól vidéki magyarjainkat: beszélhet annak a csendőr, vagy a „nadrágos ember“ akármit, nem sokat hisz annak. Ha azonban a csendőr kellő tapintattal és hozzáértéssel ott nyúl a dologhoz, ahol törvényes intézkedések adnak súlyt figyelmeztetéseinek, meg lesz munkájának a hatása s eredménye, mert, hála Istennek, a törvény az mégis csak törvény és a legnagyobb tekintély hazánk fiai előtt.

A hazának tesz szolgálatot, aki fegyelemre és rendszeretire tanítja a magyart!

~~~~~
Valamint az orvos aggodalmait eltitkolja betegével szemközt, úgy az ügyvéd reményteljes arcot mutat védencének. Egyike ez azon ritka eseteknek, mikben a hazugság erény. Balzac.

A Lendvay-féle távolságmérő térképekhez és szögmérő műszer alkalmazása és felhasználása a térképolvasásnál.

A világháborúban ismételtelen előfordult, hogy a különféle fegyvernemek, elsősorban a gyalogság és a tüzérség összműködése nem jutott kellőképpen érvényre. Ennek egyik okát abban találtuk, hogy a gyalogságnak nem voltak olyan segédeszközei, melyek segítségével akként tudta volna az ellenséges céltárgyak, célsávok, célterületek pontos fekvését meghatározni, hogy azokat a tüzérség hatásos tűz alá vehette volna.

A tüzérségnek sokszor a bement, vagy jelentett adatokat kellett elfogadni és dacára annak, hogy kiváló mérőműszerekkel volt felszerelve, nemesak hogy az ellenségben nem ért el kellő hatást, hanem az is megtörtént, hogy a saját csapatot veszélyeztette. Ily esetekben azonnal a tüzérség iránti bizalmatlanság érzete kapott szárnyra, mert azt mondták, hogy a tüzérség rosszul lő. Ezek a tüzérséggel szemben megnyilvánult ítéletek azonban az esetek túlnyomó részében méltánytalanok, igazságtalanok voltak. Még a legkiválóbb lövegektől, a mintaszerűen kiképzett kezelőlegénységtől sem várhatunk kellő eredményt akkor, ha a tüzérségnek nem volt alkalma meggyőződni arról, hogy vajjon helyesek-e pld. az ellenséges célok helymegjelölésére szolgáló adatok. Ha aztán ily adatok téveseknek, hamisaknak bizonyultak, sajnos megtörtént, hogy az ellenséges állások helyett a saját csapatok soraiban pusztítottak a tüzérség felesapódó, robbanó lövedékei.

A tüzérségnek a küzdők vonalába beosztott tüzérfigyelői már pontosabb adatokat szolgáltatottak a lődözendő célok helyéről. A terepalakulatok és egyéb körülmények azonban sokszor lehetetlenné tették, hogy egy tüzérfigyelő a nagyobb területeken működő ellenséges célok mindegyikét szemmel tarthassa volna.

A tüzérfigyelők mellett fontos szerep várt tehát a gyalogság figyelőire is, akik mert alkalmas segédeszközökkel nem rendelkeztek, a célok helyét térképek, vázlatok alapján, sokszor hosszadalmas módon jelölték meg. A hosszadalmas célpontmegjelölés dacára mégis történtek azonban tévedések.

Ha azt kérdeznők, hogy a hibák miképpen következhettek be, azt kellene felelni, hogy nem annyira a harc izgalmi váltották ki azokat a tévedéseket, midőn valamely távolabbi céltárgyat túl közelinek, vagy valamely kisebb ellenséges erőt túl nagyra becsültünk, hanem a legnagyobb bajokat a *térképolvasás kellő ismeretének hiánya* okozta.

Arra a kérdésre, hogy lehet-e valamely céltárgyat helyesen megjelölni akkor, ha nem tudjuk, hogy a térkép szerint a terepen mely pontján állunk, vagy hogy valamely a terepen látható céltárgy pontosan a térképnek mely részén fekszik, — csak azt válaszolhatjuk, hogy nem. Ha tehát biztosan nem tudjuk, hogy *honnán* — azaz mely pontról nézve. — és hogy *hol* — azaz az álláspontunkhoz viszonyítva milyen távolságra és milyen irányban — *látunk valamit*, akkor a tájékozódás bizonytalansága miatt már a céltárgy megjelölése sem lehet helyes.

Ha álláspontunkat ismerjük, akkor ehhez viszonyítva a *céltárgy távolságát* többféle módon határozhatjuk meg, mint becsléssel, valamely távolságmérésre alkalmas műszerrel, vagy háromszögelési úton. A *céltárgy irányának* meghatározására a háborúban a *térképszögmérőket* és az ú. n. *négyzetmutatókat* használták; melyek kezelését a tüzérség tökéletesen ismerte. A gyalogság azonban ilyen segédeszközökkel nem volt felszerelve, másrészt azonban ma mégis azt a követelményt támasztják vele szemben, hogy ezek használatában jártas legyen.

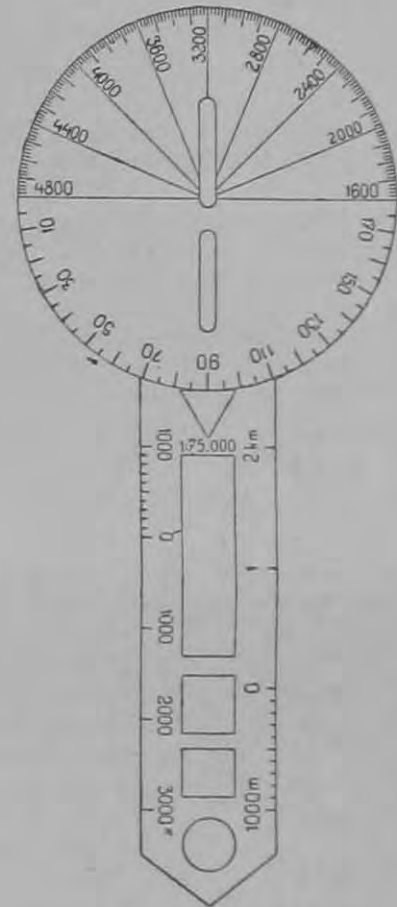
E tekintetben a gyalogságtól eredményes munkát csak akkor várhatunk, ha ily készülékek megismerésére neki alkalmas adunk, továbbá, hogy azok kezelésében teljes jártasságra tegyen szert.

Ma már nemesak gyakorlatilag, de elméletileg is sokkal több követelményt támasztanak a katonával szemben, mint a háború előtt. A követelmények fokozódtak nemesak a tisztek, hanem az altisztek, tisztesek,

sőt a rendfokozat nélküli katonával szemben is. Nem egyszer fordult elő, hogy a tiszti állásban levő szakasz- vagy századparancsnok súlyos sebesülése vagy hősi halála miatt beállott tiszthiány a tiszteseknek, altiszteknek juttatta e parancsnokságokat!

A következőkben egy készüléket ismertetünk, amellyel úgy a szobában végzendő térképolvasásoknál, mint a terepen is, — a katonai szempontból különösen fontos feladatok egész sorozata egyszerű és könnyű módon oldható meg.

A „Távolságmérő térképekhez és szögmérő“ elnevezésű műszer egyik alkatrészét az 1. rajz szerinti „alaplemez“ mutatja, melynek köralakú felső körívén vonásbeosztás van. A vonás azt a szöveget fejezi ki, midőn a szögcsúcs a szemtől 1 km. távolságra 1 m.-re nyílnak széjjel. A műszer alaplemezének ezen vonásbeosztása tulajdonképpen a térképszögmérőt pótolja és lehetővé teszi, hogy egy az állásponttól oldalt eső céltárgy helyét a leolvasott vonások szerint határozhatjuk meg. Ha a kör kerületét 6400 vonásra osztjuk, a félkör kerületére 3200 vonás esik, ami a rajz szerint

1. ábra. Alaplemez.

a 4800 és 1600-zal jelzett vonásszám közötti különbségnek felel meg. A műszert rendszerint úgy használjuk, hogy a 3200-as vonás a térkép északi szélére mutasson.

E vonásbeosztás szerint minden 20-ik vonást közvetlenül olvashatjuk le.

A köralakú alsó körívén *fokbeosztás* van. Mint-hogy a kör kerületét 360 fokra osztják, a félkör kerületére 180 fok esik. E fokbeosztás a lejtőszögmérőt és a szögfelrakó készüléket pótolja és használata mellett nemesak a terepvonalak, utak, stb. lejtőfokát tudjuk megállapítani, hanem 5 fokkonkénti pontossággal a papirosra is megszerkeszthetjük a lejtőket.

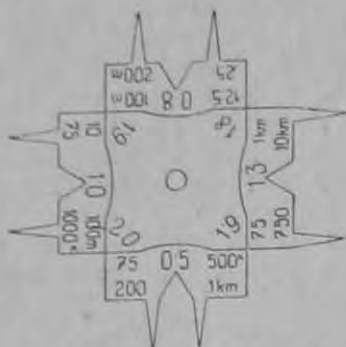
A műszer nyelének szélein az 1:75.000 arányú térkép részére méter és lépésmérték van bevésva; középső részén pedig csapattestek és ezek részei, valamint parancsnokságok jelzéseihez szükséges keretek ábrázolásához kivágatok láthatók.

A *csillaglemez* különféle méretarányú térképekhez a távolságok lemérésére szolgál.

A csücsök közötti térközök arra is alkalmasak, hogy ezek segítségével a különféle fajtájú *repülőgéptípusokat* és azok *távolságát határozhatjuk meg*. A repülőgépek gyors járása miatt azonban nem kísérletezhetünk a méretezésekkel sokáig, mert a távolságok rövid időközökben jelentékenyen változnak. Ezért elsősorban azt kell tudnunk, hogy ha egy megjelenő

ellenséges repülőgépet gyalogsági tűz alá vennék, remélhetünk-e abban találatot. A tapasztalatok azt mutatták, hogy 750 m. körüli távolságnál még találati valószínűséggel lehetünk a repülőgépre. Ezen távolságnál pld. egy legkisebb vadászipülőgép, melynek szárnyvégei egymástól 8 m.-nyire vannak, csak 0.5 cm. kiterjedésűnek látszik. Ezt az bizonyíthatná, hogy a csillaglemeznek 0.5 cm. távolságban álló csúcsait a repülőgép szélei éppen érintenék. Ha a távolság 750 m.-nél nagyobb volna, akkor a repülőgépet a csúcs-

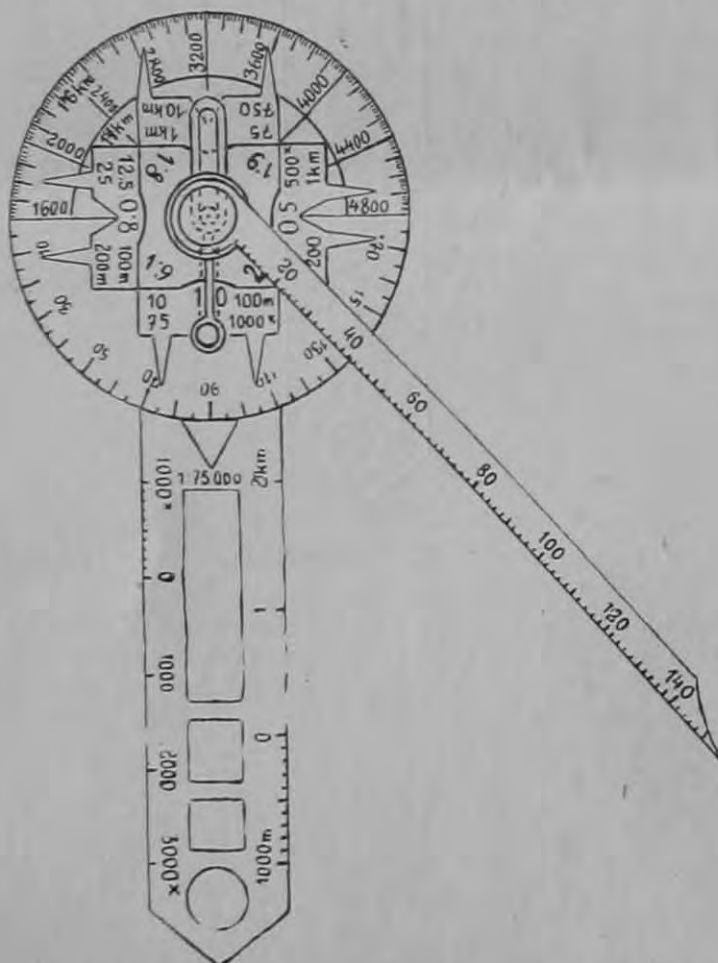

2. ábra. Csillaglemez.

párok között látnánk, ha a távolság kisebb, akkor a repülőgép szélei még a 0.5 cm.-es csúcsparon kívül nyúlnának.

E műveletek tehát mindenféle számolgatás nélkül gyorsan végrehajthatók és pillanatok alatt megtudják mondani, hogy a repülőgép 750 m.-nél közelebb vagy távolabb van-e; — azaz lehetünk-e arra eredménnyel, vagy csak hiábavaló löszerpazarlást okozna-e a tüzelés.

A műszer sugárlemezeinek szintén igen fontos szerepe van. Ezen miliméteres beosztás látható,

3. ábra. A műszer felülnézetben.

amelyet azonban mint vonásbeosztást a célok helyének és távolságának meghatározásánál használhatunk.

A vonás egysége az a szög, melynek szárai a szentől 1 km távolságra 1 m-re gyílnak szét. A mérésekhez tehát egy 1000 m-es, azaz 1 km-es hosszú vonallal kellene számolnunk. Minthogy ez nehézségeket okozna, a feladatok gyakorlati megoldásánál a vonásbeosztásnak az ezred részeivel számolunk. E szerint 1 m. távolságnál a vonás szögcsúcsai tehát 1 mm-re nyílnak szét. Ez esetben a műszert 1 m-re kellene tartani a szentől, hogy 1—1 vonásnyi méréseket eszközölhes-

sünk. Minthogy azonban kezünket 1 m-re ki nem nyújthatjuk, a méréseknél 50 cm.-re tartjuk a műszert szemünktől, mely távolságot egy a műszerre szerelt zsinórral rögzítünk. Ehhez a sugárlemez 1 mm. beosztása 2 vonásnyi szögnek felel meg. Ezen az alapon azután lehetővé vált, hogy a műszert távolságmérésre is használhassuk.

Ehhez az eljárás a következő: először ismernünk kell a megméréendő tárgy magasságát vagy szélességét. Ezt rendszerint becsüljük, amihez támpontul szolgál, hogy pld. egy ember átlagos magasságát 1.70 m.-nek, egy lóét 2 m.-nek, egy szobáét 4 m.-nek vesszük. Ha pld. arról lenne szó, hogy egy 1 emeletes egyszerű épület tőlünk való távolságát meghatározzuk, akkor az egymás fölötti helyiségek magasságát 4—4 m.-nek, a háztető magasságát pedig szintén 4 m.-nek becsülve, az épület magasságát a földtől a tető oromvonaláig összesen 12 m.-nek számíthatjuk. Ha most a szemünktől 50 cm.-re tartott sugárlemez csúcsát a ház oromvonalára beállítottuk, a hüvelykujjunkat pedig addig esúztatjuk a sugárlemezen lefelé, míg az egész épület a sugárlemez csúcsa és a hüvelykujjunk közé nem került, akkor a sugárlemez szemünkhöz közelebb hozva, leolvashatjuk, hogy hány vonásnak felelt meg az épület oromvonala és annak a talaj közötti része. Ha ez pld. 2 vonás volt, akkor az épületnek megbecsült 12 m. magasságát a leolvasott 2 vonással elosztva, eredményként kapjuk az épületnek tőlünk való távolságát km.-ekben, ami 6 km. távolságnak felel meg. Egy másik esetben, hasonló eljárással, ha egy ember magassága a fejtől a lábíg a 3 vonásnak megfelelő szögcsúcsok közé volt illeszthető, akkor az illető alak 1.70 m.-es magasságát elosztva a leolvasott vonások számával, 3-mal, az eredmény 0.566 km.-t, azaz 566 m. távolságot képvisel.

Valamely pontnak vagy céltárgynak egy másik ponthoz viszonyított helyzetét olyan távesővel is meghatározhatjuk, amely vonásbeosztással is bír.

Ha a meghatározandó pont, vagy cél tőlünk nincsen túl nagy távolságra, vagyis, hogy szabad szemmel még jól láthatjuk, akkor a távolságot a vonásbeosztásos prizmas táveső helyett e „Távolságmérő térképekhez és szögmérő műszerrel“ is ugyanazon eredménnyel határozhatjuk meg, mint a vonásbeosztásos prizmas távesővel, amelynek beszerzése azonban tetemesen drágább, mint ezen egyszerű, zsebben hordható műszer ára.

A célok mikénti megjelöléséhez szükséges bővebb magyarázattal egy a műszerhez tartozó „Használati utasítás“ szolgál.

Néhányszori kísérletezés után már olyan gyakorlatra tehetünk szert, hogy a minta szerint, néhány vonallal tájképszerű rajzokat, azaz „Tájrajz“-okat készíthetünk. Ezeknél a távlatot azáltal fejezhetjük ki, hogy a terepnek a hozzánk közelebb eső vonalait erőteljesebben, a távoliakat vékonyabban rajzoljuk. Az is emeli a távlatot, ha a hozzánk közelebb eső fákat nagyobbakra, a távolabbiakat fokozatosan kisebbre rajzoljuk.

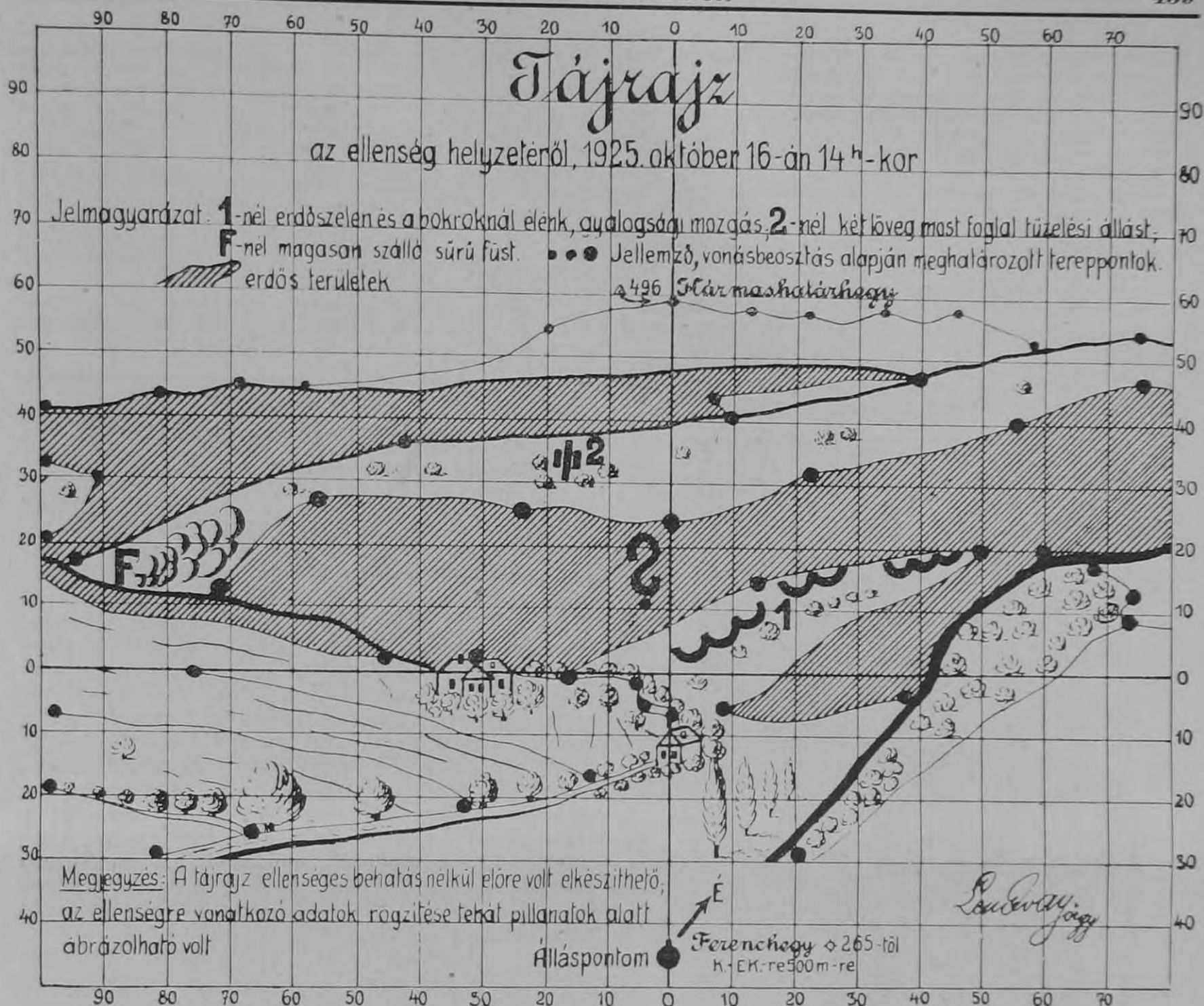
Az ilyen tájrajzok készítéséhez célszerű, ha négyzet cm.-es beosztású papirozt használunk, melynek keretét a függélyestől jobbra és balra, továbbá a vízszintestől felfelé és lefelé 10-es, vagy 20-as számokkal számozzuk meg, melyek a vonások mennyiségét jelzik.

Célok pontos megállapításához csak azok a tájrajzok felelnek meg, melyeken legalább 2 olyan pontunk van, melyek a térképen is kétséget kizáróan jelezve vannak. A nullával jelzett függélyest rendszerint úgy választjuk, hogy az e 2 ismert ponton haladjon át. A szintén 0-val jelzett vízszintes síkot tetszés szerint, de a velünk szemben levő terepnek egy a mi szemmagasságunkban fekvő pontján keresztül választjuk. Ügyelni kell arra, hogy ez a pont vagy vonal mint pld. egy feltűnően sárga lombú fa, vagy egy épület eresze stb. jellegzetes legyen, azaz hogy újabbi beállításnál ne tévesszük össze egy másik fával, házzal stb.

Az ily gondosan szerkesztett tájrajzokon feltüntetett céltárgyak helyzete aztán oly pontos, hogy e célokat egy másik állásponttól, még az esetben is eredményes tűz alá vehetjük, ha arról a másik állásponttól a céltárgyak közvetlenül nem is volnának láthatók és így közvetett lövést kellene alkalmazni.

E készülékkel a lejtők fokát, azaz a terep vagy

4. ábra. Egy, a műszerrel készített tájrajz az ellenség helyzetéről.

terepvonalak lejtőszögét is meghatározhatjuk. A lejtők megítélése eddig túlnyomó részben becsléssel történt és bizony igen nagy hibák fordultak elő. Ezek a jövőben kiküszöbölhetők, mert a sugárlemez élét egyszerűen az illető lejtővel párhuzamos helyzetbe hozzuk és a lejtő fokát a műszer fokbeosztásán majdnem pernyi pontossággal leolvashatjuk. A terep lejtőfokainak ilyen módon történő megállapítása akkor, ha a lejtőt oldalról nézzük, igen egyszerű és könnyű.

Ha egy velünk szemben levő lejtőnek a szögét akarjuk meghatározni, akkor célszerű, ha előbb az illető lejtőn egy velünk szemben fel- és lefelé húzódó vonalat pld. utat, kerítést, erdőszegélyt, vagy esetleg két egy vonalba eső fát, bokrot, házat keresünk támpontul és a műszer sugárlemezét ezzel a határozottan látható, vagy a 2 pont között képzelt vonallal hozzuk párhuzamos helyzetbe; aztán a lejtőfokát a fokbeosztáson leolvassuk. A velünk szemben emelkedő lejtők nagyságának becslés útján való megállapítása még sokkal nehezebb, mint az oldalról megfigyelt lejtőké. Habár a velünk szemben emelkedő lejtőknek e műszerrel történő meghatározása több gyakorlatot is igényel és különösen kezdetben hibás leolvadások is történhetnek, a hibák mégis sohasem lesznek oly feltűnően nagyok, mintha csak a becslésre szorítkoztunk volna. Az ily lejtők meghatározása különösen abból a szempontból bír jelentőséggel, hogy pld. a puskalövedékek találati képe egy meredek lejtőn mindig tömörebben mutatja egymás mellett a találati pontokat, mint egy enyhe lejtőn vagy vízszintes területen.

A műszer alkalmas még arra is, hogy veie a terepen levő álláspontunkat, valamint az álláspontunktól látható céltárgyak oldalszögét is meghatározhassuk. Ezekre nézve a műszerhez tartozó „Használati utasítás” ad bővebb magyarázatot.

A háború tapasztalatai igen sok esetben tettek tanubizonyosságot arról, hogy milyen nagy hátrányok származhatnak abból, ha valaki a térképét nem tudta kellőképpen használni.

A térkép helyes olvasása nemcsak azt jelenti, hogy a térkép jelzéseit, annak adatait a térképből kiolvasni tudjuk, hanem hogy a térképét a természettel összehasonlítva, azt az adott viszonyoknak megfelelően is tudjuk használni. Sokszor előfordul, hogy álláspontunknak a térkép szerinti pontos megállapítása nehézséget okozhat nemcsak ismeretlen terepen, idegen ajkú, vagy nem baráti érzelmű lakosság környezetében, akik esetleges kérdezősködéseinkkor bennünket szándékosan tévútra vezethetnek, hanem még oly területeken is, ahol azt hisszük, hogy otthonosak vagyunk, mert minden fát, bokrot ismerünk.

Az ügyes térképolvasó a térképét mindig úgy tartsa maga előtt, ahogyan a körülötte elterülő községeket, utakat, tereptárgyakat, terepfödözetet, terepdomborzatot látja. Arra törekszik tehát, hogy a térképet a terephez viszonyítva, nagyban a világtájak szerint betájékozva tartsa maga előtt. Ilyenkor persze sokszor megtörténik, hogy a térképen levő nevek nem felénk fordulva — mintha egy újságot olvasnánk — tűnnek szembe, hanem megfordítva. Ez a nevek olvasá-

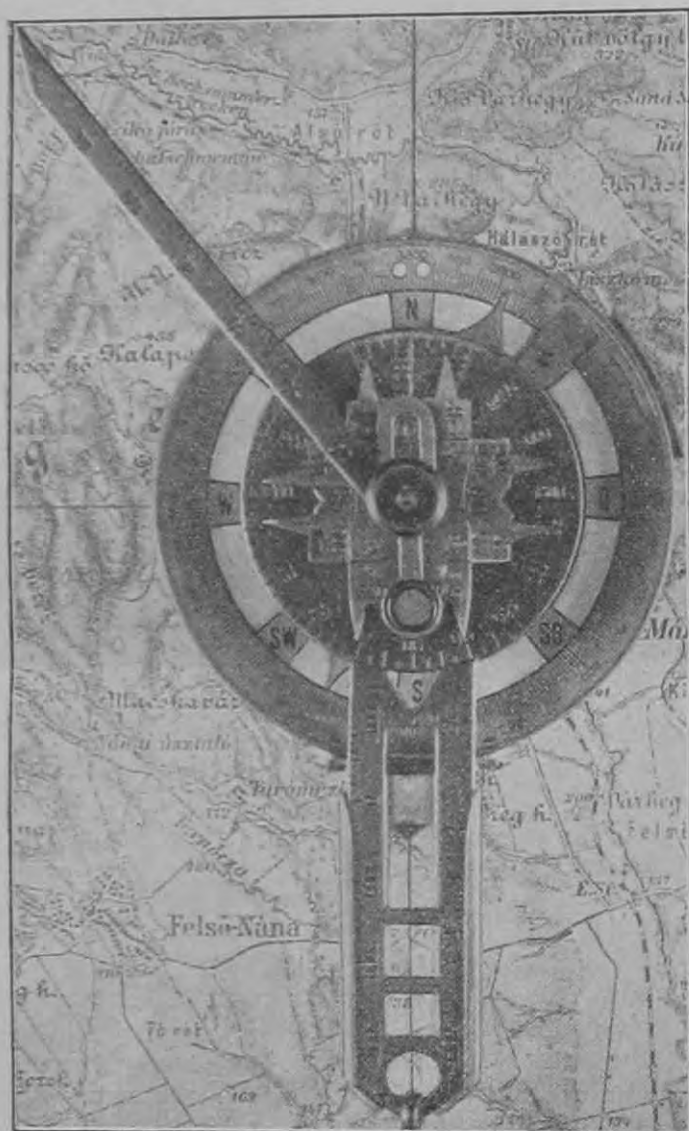
sát megnehezíti ugyan, de a fontos az, hogy a térképet mégis betájékozva tartjuk kézben.

A térkép helyes olvasásánál esetleges kételyek eloszlatásánál hasznos segédeszközzül szolgálhat ez a kis, zsebben könnyen hordható műszer, melyet ha még egy tájolóval (délejtű, kompass) is felszerelünk, akkor éjjel, ködben is használhatjuk.

A műszerhez tartozó tájoló számlapja ugyanis olyan anyaggal van bevonva, amely a sötétben világít.

A műszer maga a tájoló nyelére egyszerű módon egy fogással reátolható és azáltal a 2 készülék együttesen is használható.

A tájolóval egybekapcsolt műszer a tájékozódást át nem tekinthető és oly terepen, ahol nincs elegendő támpont a tájékozódáshoz, mint pld. egyhangú terep-alakulatok között, karsztos jellegű vagy nagy kiterjedésű sík vidéken, mint például kukoricás, esetleg vízzel borított nedves nádnövésű területeken át, valamint erdőségeken lényegesen megkönnyíti.

5. ábra. A műszer a tájolóra szerelve.

E készüléket úgy nagyobb katonai egységek, mint járőrök is előnyösen használhatják pld. erdőn való áthatolásoknál, midőn vagy arról van szó, hogy egy az erdő belsejében, vagy egy az erdő túlsó oldalán kijelölt pontra meneteljünk, vagy észrevétlenül az erdő, kukoricás stb. leple alatt az ellenséget oldalba fogjuk, átkaroljuk. Akkor is jó szolgálatokat tehet, ha valamely feladat megoldásánál pld. erdőbe reánk sötétednek, vagy ködbe jutnánk és mert borult, esős éjjel az erdőben az égbolt csillagzatait nem látván, nem tájékozódhatunk, tehát a könnyű eltévedéseket meggátolja.

Ily feladatoknál az eljárás a következő: a betájékozott térképen megjelölt állásponton át észak-dél, kelet-nyugati irányban egy a tájoló átmérőjénél néhány cm.-rel hosszabb keresztvonalat rajzolunk és ceruzával a térképen megjelöljük azt az irányt, amelybe haladni akarunk. A keresztvonalra most úgy helyezzük reá a műszert, hogy a tájoló számlapján látható 2 világító pont az északi irányba jusson. Ezután a műszer sugárlemezét a ceruzával megjelölt menetirányba forgatjuk, ebben a helyzetben a szorító csavarral rögzítjük, majd a tájoló tűjét szabad

lengésbe hozzuk. Ha ez megnyugodott, akkor leolvassuk a tű állását, ezt feljegyezzük éppen úgy, mint a sugárlemez helyzetére vonatkozó állást is. Erdőn való áthatolásnál pld. csak arra kell figyelni, hogy a tájoló tűje mindig ugyanazon helyzetben legyen, mint amelyben az első leolvasáskor volt. Ekkor a sugárlemez mindig pontosan abba az irányba mutat, ahová menetelni szándékozunk. Néhányszori kísérlet után ily feladatok megoldásában oly jártasságra tehetünk szert, hogy majdnem lépésnyi pontossággal érzjük el azt a pontot, melyet elérni akartunk. Felderítésnél, üldözéseknél a készülék tehát megbecsülhetetlen szolgálatokat tehet.

A műszer ára (használati utasítással, bőr tokban) 8 pengő; a tájolóé külön 18 pengő. Megrendelhető: Lendvay Károly őrnagynál, Ludovika Akadémia.

A karhatalmi szolgálatról.

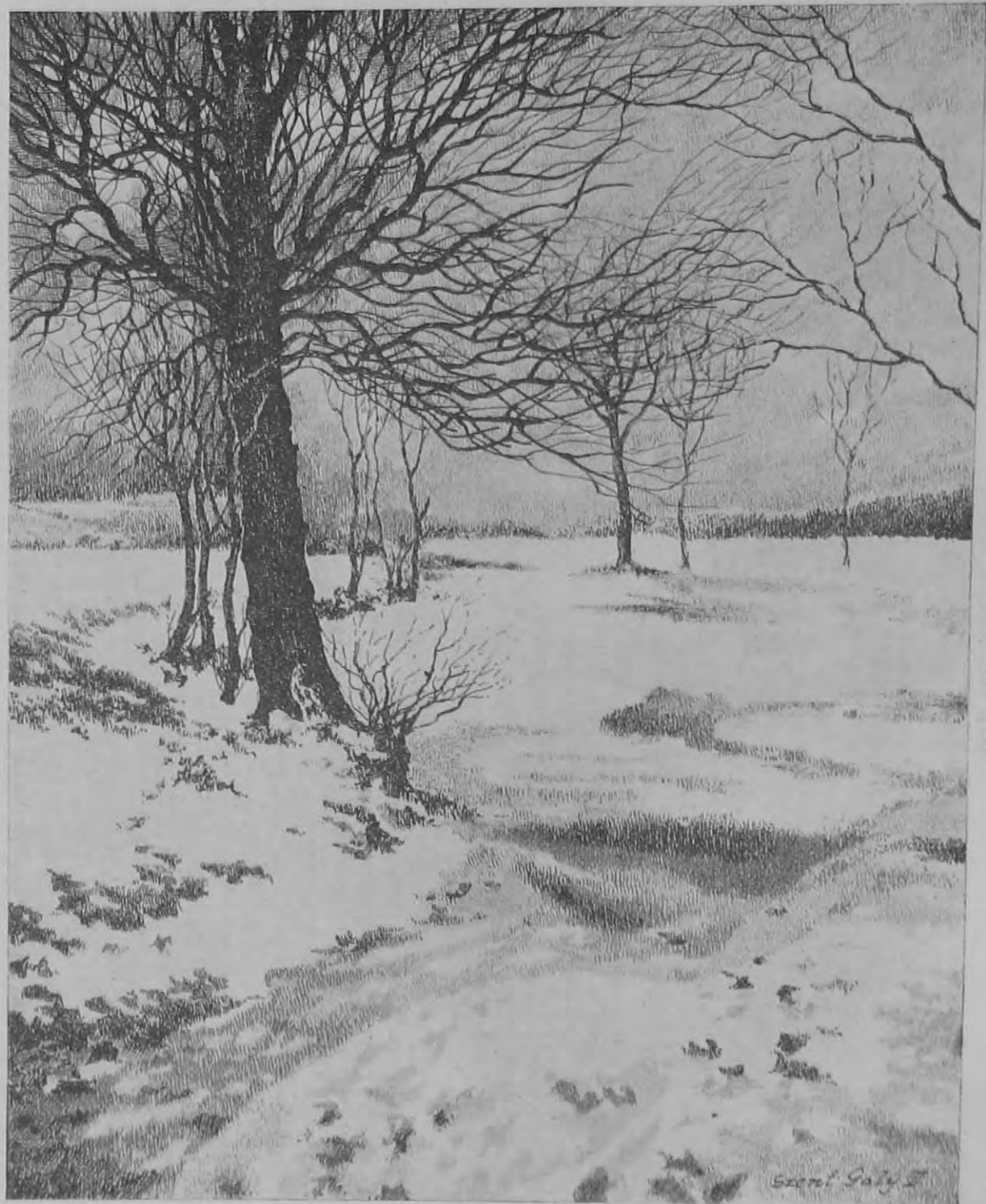
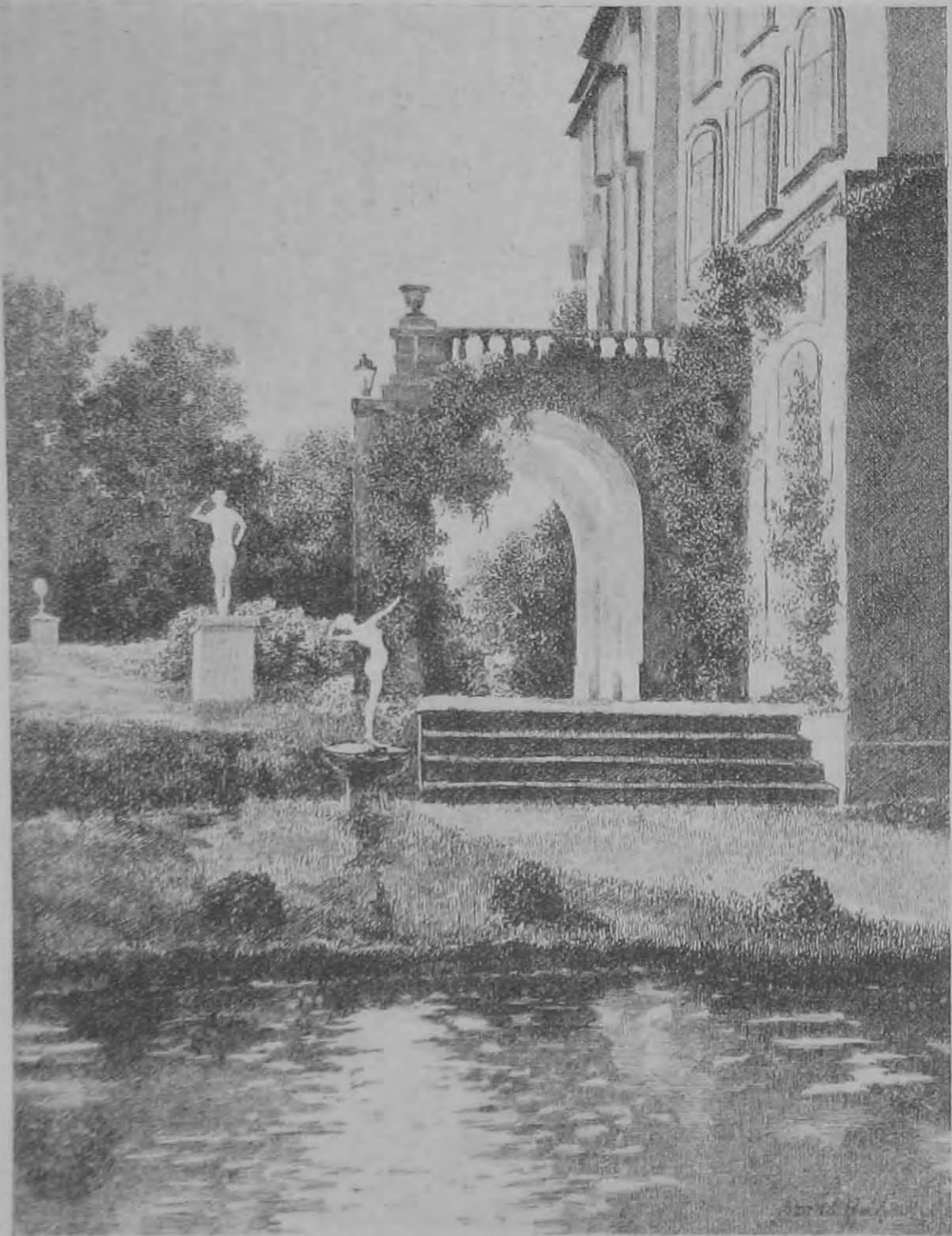
Irta: HOROSTSÁK BÉLA százados.

Új utasításunk 14. §-a a csendőrség szolgálatát közbiztonsági és belső szolgálatra, a közbiztonsági szolgálatot pedig államrendészeti, közrendészeti, igazságügyi rendészeti és karhatalmi szolgálatra tagozza; a közbiztonsági szolgálat viszont (tehát mind a négy alfaja) a *szolgálatkezelés* szempontjából rendes, felszólított és ellenőrző lehet aszerint, amint azt a csendőrség önállóan, azaz saját kezdeményezésre hivatalból, vagy megkeresésre, illetve felhívásra vezényli, avagy pedig annak célja a kivezényelt járőrök ellenőrzése. A 93. §. is a felszólított szolgálat keretén belül élesen elhatárolja a karhatalmi szolgálat fogalmát s sok szolgálati ténykedést, amelyek eddig általában a „felszólított” szolgálat fogalmi körébe estek, kifejezetten „karhatalmi” szolgálatnak minősített. Ezenkívül fontos újításként előírja, hogy bizonyos esetekben (Szut. 529. p.) az igénylés is — a többi felhívásra és megkeresésre vonatkozó 92. §-tól eltérően — a közigazgatási hatóságokon keresztül történjék s ugyanezen esetekben az aggályosság elbírálását is nem a szárnyparancsnokra, hanem a főszolgabíróra, illetőleg a rendőrség területén működő őrsöknél a rendőrkapitányságra bizza.

A 92. és 93. §§-ok illetően szembeállítás a karhatalmi szolgálatnak a felszólítottól való éles elválasztása talán ellentmondásnak látszik s a régi utasítás szellemében nevelkedett és esetleg felületesen olvasót igen könnyen megtévesztheti, félreértésekre adhat okot, ezért határoztam el, hogy jelen fejtegetésemmel — a tisztai továbbképző tanfolyam előadásai nyomán — az illetőknek segítségére sietek.

A Szut. 524. pontja szerint — a régi utasítással egybehangzóan — felszólított szolgálat minden olyan szolgálat, amelyet a csendőrség felhívásra, vagy megkeresésre teljesít. E pont értelmezése, valamint a már idézett 14. §. szerint tehát a felhívásra vagy megkeresésre kivezényelt karhatalom szolgálata is „felszólított” szolgálat s amennyiben a járőrt szolgálati lappal látják el (a Csüsz. 165. pont b) és c) eseteiben u. i. nem kapnak szolgálati lapot), azon is, meg a szolgálati havi füzetben is ilyennek s nem „karhatalmi”-nak kell azt feltüntetni. A „karhatalmi” jelző tehát senkit meg ne téveessen, mert, mint már rámutattam, a *szolgálatkezelés* szempontjából csak rendes, felszólított és ellenőrző szolgálatot ismerünk. Például:

Szent-Gály Dezső százados tollrajzai: Parkrészlet és téli táj.

„3. F. (gy.)

Szükségig. X. végrehajtónak a Vörösmajor-tanyán karhatalmi segílyt nyújtani“.

Ennek dacára a példában említett szolgálat, annak célja és nem a szolgálatkezelés szempontjából, mégis karhatalmi szolgálatnak s nem csupán felszólítottnak tekintendő, mert az 526. p. szerint minden járőr, vagy csapat (régében csak csapat!), melynek az a célja, hogy hatóságok vagy hatósági személyek támogatására, esetleges ellenszegülés, támadás leküzdésére rendelkezésre álljon, karhatalom s így szolgálata is karhatalmi szolgálat.

Az 524. pont 1. bekezdésének „teljesít“ és az 526. pont 1. bekezdésének „rendelkezésre álljon“ kifejezéseinek figyelmes átolvasása után szembe-tűnik a két szolgálat élesen elhatárolt természetű. Míg u. i. a felszólított szolgálatnál (mely nem egyben karhatalom is!) a járőr *ténykedik*, nyomoz, kikérdez, őrizethevesz, házkutatást tart stb., vagyis szolgálatát mindenki mástól függetlenül *aktíve* teljesíti, addig a karhatalmi szolgálatnál a járőr, vagy csapat — ha csak az ellene irányított támadással szemben fegyverbeesületének megóvása nem okvetlenül szürkséges — csupán a hatóság, vagy hatósági személy *rendelkezésére áll* s szolgálatilag fellépnie csak ennek kifejezett kívánságára van joga, ez esetben is csak olyan mértékben, hogy a hatósági személy zavartalan működését biztosítani tudja. Például: A végrehajtó egy töpörödött, öreg embernél végrehajtást foganatosít, mely alkalommal az öreg, járni is alig tudó aggasztán a végrehajtót egy bottal megüti, vele huza-kodni kezd; ha a támadás és ellentámadás minden nehézség nélküli leküzdésére a végrehajtó magát képesnek érzi s ezért, pusztán emberies érzésből nem tartja szükségesnek a kirendelt járőr fellépését, a járőrnek tilos azon a címen, hogy a végrehajtót támadás érte, vagy hogy hivatalos eljárásában akadályozva van, a dologba beavatkozni mindaddig, míg erre a végrehajtó a járőrt egyenesen fel nem szólítja. Vagy pl. engedélyezett népgyűlésen a zajongók eltávolítása is csak a hatósági személy rendelkezésére és nem önállóan történhetik, mert a hatósági személy hivatott annak elbírálására, vajjon a rendezavarás oly méretű-e, hogy annak megszüntetése, egyes személyek eltávolítása okvetlenül szürkséges-e? Az eltávolítandó személyeket is rendszerint névleg, vagy rámutatással szokták megjelölni s ez esetben másokat is elfogni vagy őrizetbe venni szintén tilos.

Vagyis: a karhatalmi szolgálatnál a csendőrség *passzíve* viselkedik mindaddig, míg az illetékes személytől közbelépésre felszólítást nem kap, vagy ennek szükségét megtámadtatása esetén — saját felelősségére — elérkezettnek nem látja. Magában a hivatalos eljárásban azonban cselekvően semmiképen sem vehet részt. (531. p.) Ilyen tilos résztvétel lenne pl., ha a végrehajtó mellé kirendelt karhatalmi járőr a lefoglalt tehenet maga vezetné ki az istállóból azért, mert a végrehajtó a gazda miatt oda nem mer bemenni; vagy ha a bezárt kamra ajtaját maga nyitná ki; vagy a pénzűgyőr által igénybe vett karhatalmi járőr csempész dohány után házkutatást tartana, esetleg a dohányt vagy kisüstön tiltott módon főzött szeszt őrizetbe venné stb. Mindezeknek a ténykedéseknek a járőr csak zavartalanságát biztosítja.

Az 521. pont felsorolja azokat a hatóságokat és hatósági személyeket, akik az őrsöket rendes szolgálati teendőkre — kivéve a 64. pont 11. alpontját az említett karhatalmi szolgálatot, mit a Szut. e helyen külön nem emel ki ugyan, de az 528. és 529. pontokból ez a rendelkezés kifejezetten kivethető — közvetlen felhívás útján igénybevenni jogosultak. Minden más hatóság, legyen az akár katonai, akár polgári, előbbi — amennyiben tiszti parancsnokság — felhívását, utóbbi pedig megkeresését elvileg az ill. főszolgabíró (áll. rend. kapitányság) útján tartozik az őrshöz eljuttatni, kivéve a halaszthatatlan sürgős eseteket, melyekre nézve az 522. p. rendelkezik. Ezen felhívásokat és megkereséseket, amennyiben teljesítésük aggályosnak látszik, elbírálás végett a szárnyparancsnoksághoz kell előterjeszteni.

A fentiekkel szemben karhatalom igénybevételére közvetlen *felhívás* útján csak az 528. pontban említett hatóságok és hatósági személyek jogosultak, minden más hatóság és hatósági személy pedig csak *megkeresheti* az őrsöt karhatalom kiállítására iránt és pedig a polgáriak megkereséseiket a főszolgabíró (rendőrkapitány) útján tartoznak az őrshöz eljuttatni, a katonai parancsnokságok és szolgálatban álló katonai személyek pedig — ellentétben az egyéb természetű felhívásaikkal és megkereséseikkel, melyek szintén a főszolgabíró (rendőrkapitány) útján intézendők — a szárnyparancsnokság útján. Sürgős esetekben azonban az 529. pontban megnevezett hat. személyek *megkereséseiket* közvetlenül is eljuttathatják az őrshöz, mely intézkedésnek célja az, hogy a nagyobb veszélynek vagy kárnak lehetőleg eleje vétessék s komoly szükség esetén a levelezéssel járó időveszteség ne essék az intézkedés rovására.

Itt hívom fel a figyelmet a bírósági végrehajtók által üzött azon, eddig is helytelen gyakorlatra, hogy a foglaláshoz és árveréshez anélkül, hogy meggyőződtek volna, vajjon ellentállásra fognak-e találni, majdnem minden esetben karhatalmat igényelnek. Ezt az utasítás a jövőben beszünteti.

Mint újításra, külön kell rámutatnom arra, hogy míg az egyéb természetű felhívásokat és megkereséseket — az 525. p. értelmében — a szárnyparancsnok bírálja felül, vajjon azok nem utasításellenesek-e, addig a karhatalom kirendelése iránti felhívások és megkeresések ügyében a döntés, ha azok polgári hatóságtól érkeztek, a főszolgabíró, illetve a rendőrkapitány, ha pedig katonai hatóság vagy személy adta ki azokat, az osztályparancsnokság hatáskörébe tartozik, vagyis aggály esetén elbírálás végett azokat teljesítés előtt oda kell be-terjeszteni. (L. 529. p. utolsó bekezdését.) Ez a rendelkezés minden esetre megóvja a katonai parancsnokságok és személyek tekintélyét azáltal, hogy nem teszi ki megkereséseiket egy — talán más szempontok alapján ítélkező — polgári hatóság esetleges elutasításának; de még mindig fönnál az a lehetőség, hogy a megkeresést a polgári hatósági személy a szárnyparancsnoksághoz intézi, esetleg — sürgős esetben — azt közvetlenül az őrs kapja kézhez, utóbbi esetben esetleg az őrsparancsnok azt aggályosnak nem tartva, a karhatalmat szabályszerűen ki is rendeli s így a megkeresés csak utólagosan a havi postával kerül a szárnyparancsnok

Szent-Gály Dezső százados tollrajza: Erdős-dombos táj.

elé, ki viszont az őrsparancsnokkal nem ért egyet. A szárnyparancsnok — ugyancsak az 529. p. értelmében — döntésért mindkét esetben a főszolgabíróhoz, illetve rendőrkapitányhoz kénytelen fordulni. Ennek célszerűsége vitatható.

Végül hátra van még a karhatalmi segély megtagadásának kérdése. Ez a gyakorlatban régebben is megvolt, csak az utasítás nem rendelkezett erről kifejezetten. Sok zavarnak és bizonytalanságnak veti végét, hogy most az 532. pont erre vonatkozólag határozott utasításokat ad.

Megtörténhetik ugyanis, hogy a hatósági személy, akinek védelmére csendőr karhatalom van kirendelve, hivatalos eljárása alatt nyilvánvaló szabálytalanságot vagy törvényteleniséget követ el, pl. bántalmaz, levéltitkot sért meg stb., vagy másként erőszakoskodik. Ezt a karhatalomnak minden esetben meg kell akadályoznia azáltal, hogy az illetőt felkéri a törvénytelen vagy szabálytalan eljárás azonnali abbahagyására, a karhatalmi segély különbeni beszüntetésének kilátásba helyezése mellett; ezenkívül az illetőt felettes hatóságánál feljelenti. A csendőr, mint a „törvényes rend támasza“, nem nyújthat segédkezet — ha csak passzív magatartásával is — törvényteleniség elkövetéséhez, mert

akkor már nem az igazság szilárd talpkövéén állana, hanem eltűrné, hogy fegyvere erejével visszaéljenek, ez pedig szeplőtlen hírnevünkkel, a népnek belénk helyezett bizalmával semmiképpen sem lenne összeegyeztethető.

Nagyon természetes, hogy ha a karhatalmat nyújtó csendőr a hatósági személy részéről olyan törvényteleniséget tapasztalna, amelyben eljárni amúgy is hivatott, pl. lopás, erőszakos nemi közöszlés stb., az 532. ponton túlmenően a 13. §. 2. alpontja értelmében a hatósági személy ellen is eljárni köteles.

Új dolgokat nem írhattam, de nem is akartam. Céлом csak az volt, hogy az új utasítás egy új rendelkezésének tanulmányozását különösen őrsparancsnok bajtársainnak megkönnyítsem.

A közvélemény nagy hatalom, oly nagy hatalom, melynek állandóul más hatalom ellent nem állhat. Ezt mindenki tudja s én ép úgy mint mások, erről meg vagyok győződve. Hanem én mindig a legnehezebb feladatnak tartom megtudni, mi a valószínű közvélemény?

Deák.

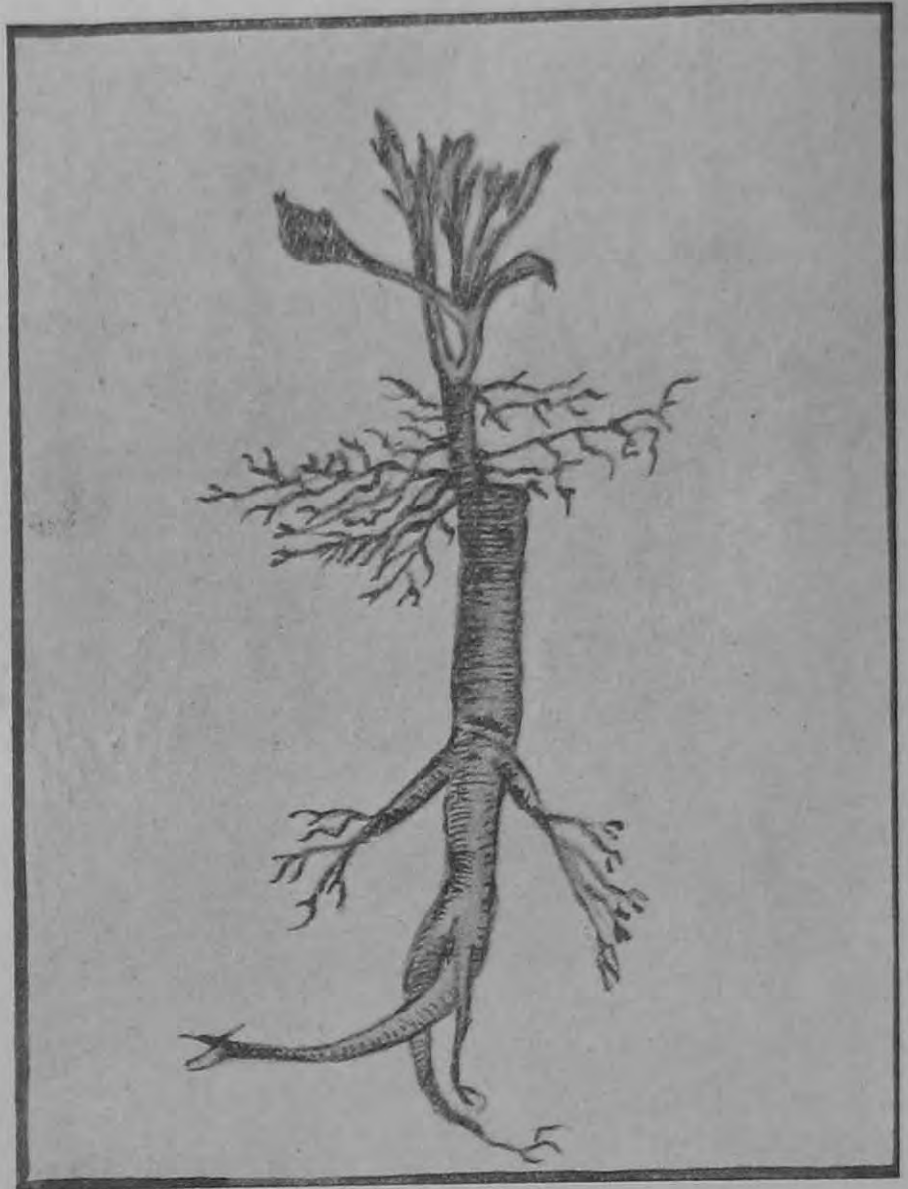
Babonás bűnözők és babonából elkövetett bűncselekmények.

Irta: Dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíró őrnagy.

Ha mi kultúremlők, kik a felvilágosítás fátylájával küzdünk a babonahit sötétsége ellen, olykor még önmagunkat is rajtukapjuk valamely, bár ártatlan és veszélytelen — szinte tudatalatti — de mégis babonás cselekvésen, vagy gondolkozáson, nem tudunk teljesen szabadulni e behatástól, mert ősidőktől fogva beleeresztette gyökérszárait az emberiség életvilágába: mennyivel nehezebb a felszabadító folyamat a nagy tömegben, mely a maga egyszerű életviszonyaiban előszeretettel hajlik a természetfölötti, misztikus erők babonás hite felé. És tekintsük akár a világtörténelem hosszú folyamatát, kövessük akár a társadalmi fejlődés napjainkig terjedő fonalát, a népek és uralkodók sorsának mikéntjére befolyást gyakorló kozmikus, telurikus, antropologiai, pszichikai, szociális, kultúrális, etikai és egyéb, mind fel sem sorolható okok között jelentős szerepét találjuk a babonának. A törvényhozásban és az ítélkezéskor elég a boszorkánypererek századokra nyúló előfordulásaira rámutatnom.

Lehet-e esodálkozunk, hogy még napjainkban is nagyon elterjedt a babona? És hogy nagy a hatása az emberek ama részére, kik bűncselekmények elkövetését tüzték ki élete céljukul. A büntetettek gyakran számítanak mások babonás voltára, de sokszor maguk is babona uralma alatt állanak, babonából vétének súlyosan a törvény ellen és vetemednek egyébként hihetetlen, csak babonás voltukkal magyarázható dolgokra. Ilyenkor tévednénk, ha valamely undorító, állatias tettet már a priori elkövetője észbeli képességének rendellenességére, zavarára akarnók visszavezetni, holott a tettes szellemileg teljesen ép, csak merő babonából cselekedett.

Mi sem természetesebb tehát, hogy a babonás szokásokat és eljárásokat a nyomozó csendőröknek is ismerniök kell, mert különben zavar áll elő a nyomozás-

A boszorkánygyökér természetes alakjában.

A maszlagos redőszirom.

ban, tévútra kerül. Előfordulhat nevezetesen, hogy a helyszínen talált valamely különös alakú tárgynak a bűnesetre roppant nagy jelentőséget tulajdonítottunk, holott végeredményében nem egyéb, mint babonatárgy, vagy oly elővigyázati jelenség, mely a tulajdonképpeni bűncselekménnyel közvetlen kapcsolatban nem áll.

A gonosztevőkben a legprimitívebb babona még napjainkban is általában élénkebben benne él, mint gondolnók. Betörők és besurranó tolvajok zsebéből gyakran kerülnek elő elhalt, ártatlan gyermekek zsírjából készült, úgynevezett *altatómécsek* (Schlummerlichter), amelyek meggyújtása babonahit szerint a kifosztandó lakásban esetleg ébren levőket mély álomba ringatja.

E babonakörbe tartoznak különösen a délszláv népeknél sűrűn előforduló, a vérszívó vámpir-hittel és a lélek hazajárásával* kapcsolatos halottbántalmazási esetek; a szűzen elhalt gyermek vérének különféle varázsszerekkel és bájitaloknál való felhasználása és megint csak ily gyermek szívének elfogyasztása. Régi babona szerint a világra nem hozott gyermek szíve, melegen elfogyasztva, természetfölötti erőt, repülni tudást, mások részére láthatatlanságot biztosít „élvezőjének”. Több konkrét megnyilvánulását e babonának említi Avé-Lallemant (Der Magnetismus, Leipzig, 1881.), de napjaink is produkálnak a fehér kannibalizmusra eseteket. Nemrégiben járta be a híradás a napisajtót a boldvai (cseh-szlovák átesatolt terület) emberhúsevő gyilkos cigányokról, melynek részleteiben előtem kevésbé ismert elkövetésénél bizonyára jócskán jutott szerepe a babonának.

Olaszország, különösen Szicília forrása annak a babonának, hogy ártatlan gyermek vérével kincseket lehet felkutatni. 1894-ben — a jelzett országokban — 24, illetve 30 szerencsétlen gyermek esett áldozatául ennek a babonának, melyet évszázadokkal ezelőtt olasz mun-

* Abban a babonás hitben, hogy C. M. hazajáró lelke idézi elő a marha-járványt, annak sírját felbontották, holttestét szétdarabolták, majd ismét visszatették a sírba és elhantolták.

kások Németországban is elterjesztettek s az ott dolgozó olasz kőfejtők és építőmunkások a lakosságban ma is ébren tartanak.

Milyen elterjedt a hit, hogy zsidók keresztény gyermekek vérért rituális célokra használják, az ily percek („tisztaeszlári vérvád“) mutatják.

Friedmann „Über Wahnideen im Völkerleben“ című értekezésében közli az esetet, hogy 1900-ban egy szerb katona társát, megbeszélésükhöz képest, bárdal lefejezte, mert meggyőződéssel hitték, hogy a jelen esetben annyira óhajtott hóhér, bizonyos varázsigék elmondásával, a levágott fejet a törzshöz ismét hozzá-növesztheti, mire az ekként megoperált óriási kincsekre fog bukkanni, miből azután holtuk napjáig bőségben és gazdagságban fognak élni. Érdekes ez az eset mint jogi probléma is, mert ha a tényállás a fentiek értelmében kétségtelen: mi címen vonjuk felelőségre a tettet, aki társát megölni, életét kioltani nem akarta; ellenkezőleg, együtt akarták megszerzendő varázserejével a kincseket élvezni. Gondatlanságról beszélni nem lehet, hiszen mindketten meg voltak győződve a dolog ártalmatlanságáról. Valójában nem lehetne büntetni mást, mint társadalmi mulasztásként a sötét emberi butaságot.

Annak bizonyosságául, hogy a megfiatalodás és visszafiatalítás problémája, nemesak tudományos alapon, a Steinach professzorokat, hanem a babonás kuruzslókat is foglalkoztatja, fontosak azok az esetek, amelyekben életelixírek és egyéb kotyvalékok végeznek fiatalítás helyett egészségrombolást. Ha az ilyen szerekből emberhalál következik, máris van anyaga a bűnügyi nyomozásnak.

A vonatkozó babona ismerete egyébként érthetetlen szemérem elleni bűncselekményt is felderíthet. Így például régi babona szerint nemű betegségeket hét éven aluli, tiszta leánygyermekkel való érintkezés által „biztosan“ lehet gyógyítani.

Bár a modern gonosztevők törekvése általában arra irányul, hogy lehetőleg ne hagyjanak a színhelyen hátra nyomokat, melyek tettességüknek árulója,

A napokban leplezték le Budapesten a hősi halált halt távirások emléksobrát. A szobor Tury—Jobbágy Miklós szobrászművész műve, a talpazat Milotay—Gáthy Zoltán okl. építész alkotása.

Az emberi formára faragott boszorkánygyökér.

nyomra vezetőjük lehetne, ha nem is mindig azzal az előrelátó óvatossággal, mint Courvisier, aki meztelenül ment áldozatának megölésére, — mégis akadnak, kiket babonahitük indít arra, hogy szándékosan visszahagynak egyes tárgyakat, mert azt hiszik, hogy éppen azok fogják tetteiket, illetve tettesi mivoltukat lehető sokáig fedetlenül hagyni.

Híres betörőnek szeretője tízhónapos gyermekét hideg téli éjszakán kitétte az utcára és melléje helyezte egy nem messze lakó cipésznél nemrégiben készült cipőit. A cipész révén mihamar kinyomozott tettesnő beismerte, hogy azért hagyta vissza cipőit, hogy tettét fel ne fedezzék. Ugyanebből az okból egy rablógyilkos, meggyilkolt áldozata mellett, természeti szükségét végezte, mely körülmény — habár távolabbi — támpontot nyújtott a tettes megállapítására. A hullavizsgálatnál jelen volt járásorvos kijelentése szerint a bélürülék a rendesnél nagyobb, óriástermetű egyéntől kell, hogy származzék. Tényleg, a tettes rendkívüli, hatalmas testalkatú egyén volt.

Hazai vonatkozásban Szombathelyi Albert volt detektív főnök említi egyik könyvében Füge Rezsőt és társát. Előbbi a betörések alkalmával hölgyeigarettákat szírt s azok végét erősen összerágva, társa pedig bélürülékét hagyta a helyszínen. Rendszeresen visszahagyott ezen „névjegyük“ mihamar elfogatásukra vezettek.

Lyon mellett történt gyilkosság alkalmával a meggyilkolt öregasszonyt ágyba fektették, letakarták és a tettesek egyikke a takaró közepére ürített. A belsárbán bélférgek (oxyurus) petéit találták s a gyanúsítottak egyikének tényleg voltak ilyen bélférgei. (Kenyeres B. közléséből.)

A felfedezetlenül maradás babonájából ered, hogy a tettes a tett színhelyén megmossa kezeit, vagy szándékosan hagyja hátra lábnyomát. Mindkét esetben visszahagyott „valamit“ és ettől reméli menekülését, büntetlenül maradását.

Egy nagy betöréses-lopásnál az egyik szekrényen férfikéz véres lenyomatát találták, melyhez a legmesszebbmenő kombinációkat fűzték a nyomozók. Azt gondolták, hogy a betörő munkája közben kezét súlyosan megsértette, majd hogy a tettesek ketten lehettek és a zsákmányon való osztzkodáskor verekedhettek össze, stb. Csak a tettes elfogása után derült ki, hogy köanyú sérülését maga ejtette, kezét szándékosan bevézerte s babonából alkalmazta a lenyomatot. Alig tévedek abban a feltevésében, hogy mindezek a babonás nyomvisszahagyások ősrégi időkre nyúlnak vissza s föltétlenül pogány eredetűek.

Rokon változata az előbb említett, talán az egész földön elterjedt babonának, hogy a megölt egyén vére a tettest mindig visszavonzza a halotthoz, illetőleg az ölés színhelyére,* amitől egyedüli szabadulás, ha a tettes maga helyett valamit — pars pro toto — visszahagy. A tett színhelyének vonzására vonatkozó babona gyaníthatólag idősebb korra nézve, mint a felfedezés megakadályozását célzó visszahagyás, mely az elsőnek valószínűleg csak az idők során átalakult emlék-változata.

Cigánybabona, hogy botot — közönséges vándorbotot — hagynak vissza szándékosan a helyszínen. Alighanem ijesztésül azért, hogy ne esaholjanak a kutyák.

Jelentőséggel bíró nyomra vezet, ha a büntett színhelyén a *maszlagos redőszírom* (*Datura Stramonium*) magvát találják. Sajátságos egy növény ez a maszlagos redőszírom, mely a régi európai (frank és germán) pogány monda- és babonakörben ismeretlen, jelölül, hogy csak későbbi időkben került Európába és pedig Déloroszországból, Szibériából. Keletindiából. Elhagyott helyeken, különösen törmeléklerakodó helyeken találjuk, de ott aztán rendszerint. Mérges, kábító és aránylag csekély adagban halálhozó ezen a növényen minden: a gyökere, a levelei, szép virága és termése. Levele, tüzes kályhalapra szórva, gőzt fejleszt, amely belélegezve, látományoktól és göresöktől kísért, ájulásszerű kábulatot okoz. Az elmorzsolt *Datura*-magvakból készült kenőcs bizonyos testrészekben, például hónaljon szétdörzsölve, a könnyűség, emelkedettség, röpdülés érzését kelti. A magvak gyenge forrázata állítólag szerelemgerjesztő szer; erotikus érzést kelt a nőnél s neki ösztönét annyira felgerjeszti, hogy a kényszer hatása alatt maga keresi a nemi érintkezést. Ha mindezeket a tulajdonságokat, illetve betudott hatásokat összegezzük: együtt van minden, ami a Középkorban s az Újkor elején a boszorkányperek szerencsétlen áldozatainak elemésztésére szolgálhatott. De ha már mindnyájunk szerencséjére túl is vagyunk a sötétségnek e korszakán, még nem tartunk ott, hogy a maszlagos redőszíromot babonás célokra megszüntek volna alkalmazni.

Talán nem a véletlennek a játéka, hogy a *Datura* meghonosodása egybeesik a cigányok beszivárgásával, kik Perzsián, Kisázsian keresztül jutottak Európába. Magyarországon 1417-ben jelentkeznek legelőször. Figyelemreméltó, hogy ők — kiknek őshazája egyébként India, melynek Cangar törzséből származnak — maguk is keletkezésük történetét a *Daturára* vezetik vissza. Abban a regéjükben, hogy volt egyszer egy bölcs ember, aki azt a feltételt szabta feleségének, hogy mit se tehet az ő akarata nélkül. Amde egyszer az asszony a parancsot megszegte, mire férje elátkozta és maszlagos redőszírommá változtatta át; gyermekei, kiket atyjuk szintén elátkozott, az egész földön szétszóródtak, miként anyjuknak — e növénynek — magvai a szélrózsa minden irányában. Ez a cigányok származása, melynek emlékeül a kóbor-cigány redőszírom-magot őriz. Így mondják ők maguk és oly helyeken, hol cigányok követtek el bűncselekményt, majd minden esetben találunk *Datura*-magvakat. Minthogy babonás szokásuk a lakosság egyéb részénél kevésbé ismert, ritka az a neme-cigány tettes, aki elszórja a magot, hogy a gyanút a cigányokra terelje. Egyébként egy öreg cigány e babonás szokás okát rossz szellemekben jelölte meg, amelyek, különösen lopásoknál, zavarólag szoktak beavatkozni.

H. Gross, aki ezzel a tárggyal bőven foglalkozott, egy, a maszlagos redőszíromról szóló, 1709-ben meg-

jelent ismertetést a következőkben reprodukál: A *Daturát* (nevezik *Dutroat*-nak is) Indiában „és más szerencsének” arra használják, hogy az ember öntudatát és emlékezőképességét arra, ami körülötte történik, elvegye. Így — folytatja az ismertetés — az indiai nők titokban beadják férjeiknek e magvak forrázatát, mire jelenlétükben szeretőikkel szabadon bujálkodhatnak, mit férjeik látnak, jót nevetnek is hozzá és később mit sem tudnak a történetekről. Ugyanezt a forrázatot használják, úgymond, az indiai és a mi kóborcigány tolvajaink is.

Ha már szólottunk a tett színhelyén szándékosan visszahagyott dolgokról, meg kell emlékeznünk azokról is, amelyeket gonosztevők és hasonszőrű emberek tartogatnak babonából s amelyek birtoka már magában jó cégére annak, akinél találják.

Erdős-hegyes vidékeken vadorzással gyanúsított egyéneknek tartott házkutatásoknál kis, kézalakú gyökerecskék kerülnek elő. Azt mondják rájuk a kíváncsiaskodóknak, hogy háziállatokat megbetegedésük ellen óvó amulett. Miután a ravasz orvvadász minden fegyverét és vadászszerszámát már jóelőre biztos helyre vitte át, löporát, stb.-jét már valamely fa odvában messze elrejtette, égre-földre esküszik, hogy soha puska kezében nem volt s a vadnak színtét se látta s így azt hiszi, meg van mindenki győződve ártatlanságáról. De ha semmi egyéb áruló bizonyítékot nem találunk, a házigazdának akár fő-, akár mellékfoglalkozását, a vadorzást, csalhatatlanul elárulja az a kis gyökér, a *Pymnadeina comosa*, vagy *orchis maculata* gyökerei az úgynevezett *János-kezecke*, mely Szent János éjszakáján (június 24.) kiásandó, kézalakúra faragandó, hogy aztán Újholdkor fontos szerepe legyen, amikor a vadászó golyót önt, amellyel — meggyőződése szerint — a vadat holbizonyosan eltalálja.

Bajorországban — Höfer közlése szerint — Karácsony éjfélen áldott állapotban elhalt nő koponyájának szemüregébe ólmot, s az azon keresztülfolyt ólomból golyót öntenek. Ugyanott szerencséskezű az a vadász, aki egy elvetélt magzat mumifikált ujját bírja. De megteszi a magáét az a koporsószeg is, amelyet előzetesen alaposan bekentek hullaviasszal,* éppúgy annak a borsónak a termése is, melyet koponya-cserépben termesztettek.

Gyanússá teszi rendszerint birtokosát a magyarul *boszorkánygyökérnek* nevezett növény birtokosa is. Ez a középkorban magasra értékelt babonátárgy napjainkban elterjedtebb, mint gondolnók. A mérges *alraune* (*Mandragora officinalis*) gyökere ugyan az igazi, de a *maszlagos nadragulya* (*Atropa Belladonna*) és hasonló növények gyökerei is — legalább a hamisítók tágabb lelkiismerete szerint — ugyanúgy megteszik a szolgálatot.

A boszorkánygyökérben való hit ősrégi. Már a régi egyiptomiak ismerték. *Plinius* e növényt *Circeum* névvel jelöli. Az Ó-testamentum is megemlékezik róla. *Theophrastus* szerzésének módját ugyanúgy ismeri, mint amily babona fűződött ahhoz a középkorban.

Mi okozta, hogy az emberek higgyenek a *mandragora* varázserejében és hogy ez a hit mind a mai napig fennmaradt? A növény gyökerének formája, mely igen gyakran az emberi testhez: fejhez, törzshöz hasonlít. Ez a hit megerősödött, amikor tapasztalták, hogy bogója kábítóan, vagy fájdalomcsillapítóan tud hatni. Ekkor kezdték vizsgálni gyökerét is, midőn észrevették, hogy ennek is bizonyos izgatató tulajdonsága van, megfőzték és szerelmi varázssitalul használták. Az a szerelmi bájnövény, a *dudacum*, melyet *Rachel* nővérétől, Leától vett és amely *Mózes* első könyvében szerepel, bizonyára *mandragora* volt. És talán ugyanezt a varázsszöveget használta *Circe* is, midőn *Odysseus* embereit dicszónokká változtatta.

A legbűvösebb erejű volt az akasztófa alatt nőtt boszorkánygyökér, különösen, ha ártatlan embert akasztottak. Ekkor ugyanis a halott lelke átvándorolt a növény gyökerébe. De veszedelmes dolog volt azt kirántani a földből, mert oly fájdalmasan sikoltott, hogy aki kitepte, rémületében szörnyethalt. Régi képeken látható, hogy az emberek hogyan esnek össze rémületükben, mikor az *alraune* felsikoltott. Ezért úgy igyekeztek kitepni, hogy ha valamely boszorkánygyökér-

* Ez a néphit nyilvánul kétségtelenül Arany „*Tetemrehívás*” című balladájában is.

* Bőséges nedvesség jelenlétében a hullacsontokat fedő képződmény.

Julius 15-én Bécsben a szocialisták és a rendőrség között sok halott és sebesül áldozattal járó összeütközésre került a sor. A zavargások lecsillapodása után Bécs utcáin mindenkit szigorúan igazoltattak.

nek a szárára akadtak, egy kutya farkához kötötték s amily gyorsan csak lehetett, elszaladtak. A kutya utánuk szaladt s ezzel kirántotta a földből a gyökeret, melyet azután megmostak, megszáritottak s ettől kezdve a ház védelmezője, mondhatni bálványa lett. Selyemből, bársonyból ruhácskát varrtak neki, kis ágyacskába fektették és minden szombaton édestejben vagy vörösborban fürösztötték. Ujhold napján új ruhát kapott és sohasem haladtak el fekvőhelye előtt meghajlás nélkül. II. Rudolf császárnak (1552—1612.), aki mágiával, alkimiával, csillagjóslással és hasonló, e korban divatos „tudományokkal” foglalkozott, több alrauneja volt. Egy ilyen, állítólag tőle származó, „Galgenmünchen“-t a bécsi udvari könyvtárban őriznek. Az, akinek alrauneja volt, tekintélyhez, gazdasághoz, hatalomhoz, egészséghez és jóléthez jutott: a férfiak tisztelték, a nők szerették. Az emberek imádkoztak hozzá, de őrizkedniök kellett attól, hogy valószínűtlen vagy lehetetlen dolgot kérjenek, mert akkor elveszti erejét. Védelemben részesítette tulajdonosát a gonosz szellemek hatalma elől, eloszlatozott minden gonosz varázst és ha az illető megbetegedett, a boszorkánygyökeret ágyába fektették — és meggyógyult.

Míg tehát az alraune az elmúlt századokban szerencsét, szerelmet, kegyet és gazdagságot tudott biztosítani, mostani varázsereje szerényebb keretek közé szorult. Ma az ő segítségével lakatokat lehet felnyitni, vagy legalább is a felnyitást annyira előkészíteni, hogy az álkulcs csekély ellentállásra talál. Ha tehát a boszorkánygyökeret vagy annak rokonváltozatát gyanús egyén birtokában találjuk, nyugodtak lehetünk afelől, hogy vérbeli betörővel van dolgunk.

Tipikusan cigánygonosztevő-amulett a már említett altatómécsessel rokonhasználatú „altatóhüvelyk” (Schlafdaumen). Ez oly halottnak bál hüvelykujja, mely kilenc heti pihenés után Ujholdkor lett kihasználva. Akinek — természetesen sírok feldúlása árán szerzett — ilyen hüvelykujja van, zavartalanul követhet el éjjel betörést, mert nem kell tartania a házbeliek felriadásától. Franciaországban tolvajnyelven

„main de gloire”, Angliában „hand of glory” alatt ismeretes és már a szóhangzás hasonlatosságánál fogva babonai kapcsolatban van a Mandragorával.

Keleten, nevezetesen Lengyelországban hasonló rendeltetésű a kilenc napig eltemetve volt öngyilkos megszáradt jobbkeze. Ha ezzel a talizmánnal a nem óhajtott éjjeli látogatók a ház aítaját hétszer megköpogtatják, a bentlakók nem ébrednek fel, „mert a halott álmukban lekötve tartja őket”.

Hogy az emberzsír, nevezetesen erotikus célokra és szerelmi bájitalok készítésére igen keresett, és hogy meleg embervérnek különösen nyavalyatörésnél természetfölötti gyógyítóereje van, napjainkban is elterjedt babona.

Undortkeltő babona, mely annál, akinél alkalmazák, súlyos mérgezésre adhat okot, az a hit, hogy elhalt egyén ajkáról vett hab csalhatatlan biztonsággal képes megrögzött iszákosokat e szenvedélyükből kigyógyítani, ha szeszes italukba keverve, a keveréket velük, tudtukon kívül, megítatják.

Épp így használnak mindenféle ocsmány és egészségtelen dolgot szerelmi italok céljaira. Régi írások — például a „De philtis vel poculo amatoris” — bőven ajánlgatják receptjeiket. Itt csak annyit jegyzek meg, hogy a legjobb hírnévnek örvendő *körisbogár* (cantharis) erősebb hatású mérge, mely súlyos megbetegedést okozhat, azonban nemí ingereket gerjesztő hatása ninesen.

De súlyos fertőzést is okozhatnak a különféle bonaszerek, ha elgondoljuk, hogy nyavalyatörés ellen azt is tanácsolják, hogy hulla lemosására használt vizet kell innia, vagy korhadtt koporsódeszkat rágnia a betegnek és hogy a németországi svábok — Hellwig szerint — sebeket hullaviasszal gyógykezelnék!

És hogy a babonahit internacionális: a zsidók farkas-, róka-, nyúl-vért és, last not least: sertésürüléket alkalmaznak a körülméletés sebhelyének gyógyítására (Stratennél).

Érthető különben, hogy az óhajtott célok elérésére éppen a nehezen megszerezhető és — az ajánlók által

természetesen önmagukon ki nem próbált — eminenter undorító szereket javasolnak, hogy azok értéktelenségének próbáit ne egykönnyen lehessen megejtetni.

Gyanús egyéneket még gyanúsabbá tevő szerek közt még az egy-egy gondosan megőrzött papírlapon levő varázsigék, bűvös imák, jóslások és áldások említendők, amelyekből gyakorta tiltott üzemekre lehet következtetni.

Nem árt tehát, ha — természetesen csak elméletben — az úgynevezett *bot-áldásokkal* megismerkedünk. Ily áldást mondanak, amikor a botot az előírt időben és alakban levágják a különben is varázsserejű hírben álló mogyoróbokorról. Nevezetesen Nagypénteken napkelte előtt, vagy Szent János éjszakáján, *egy* vágással, illetve keddi napon délelőtti tíz órakor *három* vágással. A bot rendeltetésének megfelelően az áldás is különböző: a vándorlás megkönnyítésére, a bot erejének növelésére rablók, csavargók, vagy veszélyes állatokkal szemben, — különösen kígyók elleni védekezésül — melyekkel szemben a mogyorófa már magában, ab origine elsőrangú képességű. De ha az eddigi áldások csak arra szolgáltak, hogy a botnak természetadta jótulajdonosságait fokozzák, úgy vannak oly áldások is, amelyek részére egyenesen természetfölötti erőt kölcsönöznek, például lehetlenné teszik az utas eltévedését, megvédik bolygótűzek és az úton előfordulható egyéb barátságtalan eseményekkel szemben és felruhazzák azzal a különös erővel, hogy vele — távollevőt is megverhessenek.

Ezt a csodát akként hajtja végre a babonás, hogy saját ajtajának alkalmas varázsmondásokkal előkészített küszöbét, a bot-áldás elmondása közben vágott bottal, teljes erejéből ütögeti. Ha minden szükséges megtörtént, a bot-áldásban részesült, bárhol legyen is, megérzi a neki szánt üteket. Minden ily végrehajtáshoz azonban, a kiszemelt delikvens személyére tekintettel, külön botot kell vágni s nevét bele kell foglalni az áldásba. Egy ilyen bot-áldásnak az adott egy gyilkossági kísérlettel (mérgezéssel) gyanúsított asszony esetében jelentőséget, hogy annak elítélésére vezetett. Az asszony vizsgálati fogságban volt, mert elég súlyos terhelő körülmények forogtak fenn ellene, mégis az eljárás megszüntetésének nézett elébe, mert hiányzott a bizonyíték, hogy azzal, kinek irányában a gyilkossági kísérletet elkövették, ellenséges viszonyban volt, vagy csak olyan nyilatkozatot tett volna, melyből gyűlöletére, bosszújára, vagy egyéb gonosz érzületére lehetett volna következtetni. Vizsgálati fogságának megszüntetése előtt azonban a vizsgálóbíró arra az elhatározásra jutott, hogy megismétli a házkutatást, amelynél terhelte imakönyvből ócska, piszkos cédula került elő, mely bot-áldást tartalmazott. Ebben az áldásban részesítendő neve kezébetűinek és lakcímének feltüntetése mellett az a varázs volt kimondva, hogy a levágandó bottal *in absentia* ütlegetessék, „mert másvalakit szeret, mint akit szeretnie kellene“. Az ellenséges érzület e pillanatban bizonyítást nyert és az asszony a bűncselekményben való közreműködését csakhamar be is ismerte.

A távolhatás babonáján alapszik az épp oly régi, mint elterjedt *képvárzás* (Bildzauber), mely szerint az illetőnek ugyanaz jut sorsául, amit kép- vagy szobormásával cselekednek. Evégből rendszerint viaszba, melyből a képmást készítették, az illetőnek hajszálát, körömrészét, vércsepjeit belekeverik, vagy ha ezekhez hozzájutniok nem sikerül, lábnyomával vagy ruhájával érintik. Sok emberi élet esett már áldozatul ennek a babonának. Gondoljunk arra a jelentőségre, amelyet ilyen „Atzmann“ a német boszorkányperekben játszott, miként a „volo“, vagy „vouts“ az úgynevezett francia királyperekben, midőn halálos komolysággal hitték és állították, hogy ily képmásokkal a király életére törnek.

Ebbe a babonacsoportba tartoznak még a *holtta könyörgés* (Mordbeten) és ugyanilyen célú mise-mondatás. A holtta könyörgésnél mindenféle misztikus segédlettel, melynél az elpusztítandónak haja fontos szerepet játszik, valakitől az életet „elimádkozzák“. Hasonló, hogy bizonyos napokon, többnyire a halottá tenni kívántnak születése vagy névnapján, bizonyos előkészületi cselekmények elvégzése után, misét mondatnak „egy halott lelkiüdvéért“, és érette a papnak a halottjelölt birtokában volt pénzt adnak. Ha később a misét megrendelt nem győzi kívárni a hatást, köz-

vetlen ható eszközhöz nyúl, mikoris az előzmény a nyomozás eredményére fontos támpontul szolgálhat.

Babonahit a „szemverés“, amely sok esetben bűnügyi kövekezménnyel is jár, nevezetesen, hogy akik magukat ezáltal károsítottak hiszik, az illetőt súlyosan bántalmazták, sőt meg is ölik.

Mint mások együgyűségével és vakhitével való visszaélési módozatokat, csak úgy nagyjából odavetem még a különböző jóslásokat, a kártyavetést, a szellemidézt, álmofejtést, varázslást, ráolvasást, stb., stb., amelyek sok lelkiismeretlen csalónak fényes, gondtalan megélhetést, de annál nagyobb és nehezebb munkát jelentenek az üldözésre hivatott szerveknek és hatóságoknak.

Egy gyilkossági eset kiderítése.

Irta: SOMOGYI GÁBOR törzsőrmester, Fonyód.

1922 október 24-én reggel hat órakor megjelent a mernyei örsön Mernye község helyettes bírása és az izgalomtól felindulva jelentette, hogy gyilkosság történt. Szecsődi Gy. István 56 éves jómódú mernyei polgár lakásától 300—400 méter távolságra fekvő szőlőkertjének kunyhójában összetörve, holtan fekszik. Valószínűleg megfojtották.

Ugy őrsparancsnokom, mint helyettese távol volt. Az örsön csak hárman tartózkodtunk: én és két fiatalabb csendőr bajtársam. Reám várt tehát a feladat, hogy ez ügyben intézkedjem. Nem tagadom, bizonyos izgalom, talán olyan, amelyet a vérbeli vadász érezhet, mikor nagy vad nyomára bukkan, rajtam is erőt vett. Elvégre nem minden nap fordul elő gyilkosság s fiatalabb csendőregyének csak nagyon ritkán adatik alkalom arra, hogy ily főbenjáró bűncselekményben önállóan nyomozzon. Teljes mértékben átéreztem felelősségem súlyát, tudtam, hogy talán a nyomozás egész sikere fordul meg azon, hogy hogyan fogok hozzá a dologhoz, mit, hogyan kezdek.

Legsürgősebbnek tartottam a helyszíni szemlét és a bűncselekmény nyomainak, az esetleges bűnjeleknek a biztosítását. Tekintettel arra, hogy a gyilkosság a laktanyától csak mintegy 1200 méter távolságra követetett el, félóra múlva, azaz félhét órakor már a helyszínen voltam Szanole Imre és Kiss István csendőr járőr társaimmal, valamint az időközben előhívott helybeli körorvossal.

A helyszínen a következőket állapítottam meg: A hulla 2 méter hosszú, 1 méter széles és 130 méter magas szalmakunyhóban hanyatt feküdt. Jobbkarját — mely már évek óta béna volt — természetellenes módon kinyújtva, míg balkarját begörbített alakban — mintha azzal ölelni akarna — találtam. Kezeit és körmeit közelebről megvizsgálva, balkezének négy körme alatt véres emberi bőrrészeket, foszlányokat találtam, amelyeket hihetőleg a tettesről karmolt le. Nyakán erősen látható kék foltok, emberi kéz nyomai voltak, gégeporcai össze voltak törve. Arcán helyenként vér-aláfutások látszottak, szájából sok nyál tajtékzott. Az orvos megállapítása szerint a halál előző este 21—22 óra tájban következhetett be. Mellette feküdt kétesövű megtöltött vadászfegyvere, görbeszárú kópipája és macskaborból készült dohányzacskója. A kunyhóban sok szalmaszál feküdt, ami valószínűleg az alacsony tetőből hullott ki dulakodás közben. Közvetlenül a kunyhó bejárata előtt még parázsló fa-hamurakást találtam, jeléül annak, hogy a meggyilkolt az esti órákban ott tüzet rakott. A kunyhó bejáratával szemben, a húsz lépés távolságra levő szántás szélén és a mellette levő, már leszüretelt szőlő szélén figyelmemet magukra vonó, elég jellegzetes papucsnyomokat fedeztem fel.

Bár a gyilkosság helyszíne körül már sok kíváncsi ember fordult meg s így egyéb nyomok is voltak láthatók, a papucsnyomokat követtem. Azok az említett helytől a kunyhóig, onnan pedig ellenkező irányba, a sértett szőlőjén keresztül az Aszaló község felé vezető kocsitűzbe torkolló gyalogútra vezettek, de azon túl már tovább követhetők nem voltak. Miután e nyomokról pontos méretet vettem, a helyszínére visszatértem.

A gyilkosságról az igali királyi járásbírósnak és az igali csendőr járásparancsnokságnak még a helyszínről távirati jelentést tettem.

A helyszíni szemle után elsősorban azt igyekeztem megállapítani a hozzátartozók és általában a környezet kikérdezése útján, hogy a meggyilkolt a gyilkosság elkövetése előtt mit csinált, kikkel érintkezett, voltak-e haragosai, kinek, vagy kiknek volt érdekük, hogy láb alól eltegyék, stb. Megállapítható volt, hogy szőlőjébe a gyilkosságot megelőző este 20 óra tájban ment ki, kissé ittas állapotban, azzal a szándékkal, hogy másnap szüretelni fog. Kunyhójához érve, előtte tüzet rakott, beült a kunyhóba, fegyverét maga elé fektette, majd pipára gyújtott. Később elaludt.

A lakosságtól sikerült megtudnom, hogy a meggyilkolt és veje, Á. J. 32 éves aszalói lakos egy vitás birtokügyből kifolyólag állandóan viszálykodtak, sőt az utóbbi időben a helyzet annyira kiélesedett köztük, hogy verekedtek is. Annak dacára, hogy Á. J. és felesége, Sz. K. egymással jóviszonyban voltak, mégsem éltek együtt. Előbbi Aszaló, utóbbi Mernye községben lakott. További puhatolásom azzal az eredménnyel járt, hogy tanúk jelentkeztek, kik állították, hogy Á. J. a feleségével a gyilkosság napján, annak színhelye körül 13—16 óra között találkozott. Gyanúm erre mindinkább az Á.-pár felé kezdett irányulni. Előbb az asszonyt kérdeztem ki. Gyanús volt, hogy igen izgatott magaviseletet tanúsított. Első kérdésem azt volt, hogy férjével hol és mikor találkozott utoljára? Mikor e kérdésekre azt, az előbb leírt tanúvallomásokkal ellentétes választ adta, hogy férjét már három hete nem látta és nem beszélt vele, kezdtem határozottan érezni, hogy Á.-éknak a gyilkossághoz közük van, sőt, hogy a gyilkosságot ők követhették el.

Az eddig megállapítottak alapján feltevésem a következő volt: Á.-né tudta, hogy apja mikor fog a szőlőbe kimenni s gondolta azt is, hogy ittas állapotban (rendszerint ittas volt) hamarosan el fog aludni. Férjét értesítette, mire már délután kimentek a helyszínére s ott a tett végrehajtásának módját kifőzték. Estefelé Á. J. a szőlő mellett — azon helyen, ahol a papucsnyomokat találtam — lesbe állt s mikor látta, hogy apósa elaludt, orvul rárontott s az ittassága és béna karja miatt a különben is igen szűk kunyhóban erős ellenállást kifejtteni nem tudó embert megfojtotta. A tettes a gyilkosság elkövetése után Aszaló község felé vette útját, arra, amerre a papucsnyomok vezettek.

Á. J.-et az ismertetett nyomatékos gyanúkok alapján még a gyilkosság felfedezésének napján Aszaló község határában elfogtam. Feltevésem mindenben helyesnek bizonyult: arcán azonnal láttam, hogy azon négy emberi köröm szántott végig. Az azonnal megtartott házkutatásnál megtaláltam papucsait, melyek a gyilkosság színhelye körül talált papucsnyomokkal hajszálnyira megegyeztek, de találtam egy kabátot is, melynek egyik ujja végén a meggyilkolt szájából eredő nyál nyomok voltak felfedezhetők.

Gyanúsítottat és szintén elfogott feleségét Mernye községbe kísértem, hol az eléjük tárt bizonyítékok súlya alatt megtörve, őrsparancsnokom előtt töredelmes beismerő vallomást tettek.

Semmi sem ér fel azzal a jóleső érzéssel, mint mikor látjuk, hogy munkánkat siker koronázza.

Á. J.-et a kaposvári királyi törvényszék nyolc évi fegyházra, feleségét, mint felbujtót, három és fél évi börtönre ítélte.

Megszállt végeken.

Mit vétett a magyar nóta,
Hogy most úgy jár bujdosóba?
Zárt ajtók közt, — titkon, esendbe,
Mint a köny gyűl a szembe,
A bús magyar szembe.

— Az a vétke a nótának,
Benne sír a magyar bánat;
Sírva vigad s újra éled,
Halhatatlan örök élet —
A bús magyar lélek.

Barényi Ferenc.

A MI HŐSEINK

Vitéz Farkas István tiszthelyettes.

A kolozsvári csendőr kerületből vezényelték ki tábori csendőrszolgálatra és a volt cs. és kir. 6. gyalog hadosztály parancsnoksághoz nyerte beosztását. A hadosztály Galiciában a Dnyeszter mellett állott nehéz harcokban az oroszokkal.

E harcok alatt a kevés létszámú tábori csendőr-osztag minden embere úgyszólván éjjel-nappal szolgálatban állott. Az oroszok ágyútüze a telefonvezetékeket megsemmisítette s a fontos parancsokat a csendőrök hordták egyik parancsnokságtól a másikig. Az ezredekhez érkező pótlásokat ők vezették az első vonalba s olyan szoros volt az egyes alakulatokkal az érintkezésük, hogy a hadosztály tábori csendőreit mindenki névszerint

Vitéz Farkas István tiszthelyettes.

ismerte. Még a fekete-sárga tábori csendőr jelenyire sem volt szükségük.

Különösen Farkas tiszthelyettes volt az, akit minden baka ismert a hadosztály területén, mert úgyszólván naponként megfordult közöttük a nagybajuszu, alacsony termetű tábori csendőr. Meg is volt az eredménye tevékenységének, mert az elsők között volt, akinek felkerült mellére az 1. osztályú ezüst vitézségi érem.

Nem irigyelték tőle a rajvonalbeliek, mert tudták, hogy megérdemelte. Szemtanúi voltak hősiességének s látták, hogy nem csak tábori csendőrnek, hanem harcosnak is kiváló volt.

Amikor ugyanis 1915. év július hó 16-án az oroszok a hatodik gyaloghadosztály frontját több helyen áttörték, a hadosztályparancsnok a tábori csendőröknek a szétszórt és visszaözlött katonák összegyűjtését rendelte el.

Farkas tiszthelyettes a rendelkezésére bocsájtott pótesendőrökkel a 13. és 14. vadászszázalaj szétszórt kötelékeiből 356 embert gyűjtött össze s egy — az ellenséges tűznek ki nem tett — mélye-

désben századot formált belőlük. Ebben a pillanatban lovagolt arra a 11. gyalogdandár parancsnoka, aki erélyességéért megdicsérte s egyben elrendelte, hogy erős századával szállja meg a tartalékállások egy részét.

Farkas tiszthelyettes azonnal intézkedett s erős ágyú- és puskatűzben, még mielőtt az oroszok a tartalékállásokig előnyomulhattak volna, sikerült embereit állásba vezetnie.

Alig helyezkedett el a század, az oroszok támadásra indultak. Farkas tiszthelyettes százada négyszer verte vissza az előreözönlő orosz gyalogságot, amelynek sikertelen kísérletezése után egy kozákszázad indult rohamra. A meglepés azonban nem sikerült s a kozákok támadása is véresen omlott össze Farkas tiszthelyettes századának hatásos puskatűzében.

Az oroszok erre pusztító ágyútűzzel borították el e frontszakaszt, amely súlyos veszteséget okozott a századnak anélkül azonban, hogy egy perere is megingott volna.

Négy óra hosszáig tartották az állásokat. Közben gyalogosított huszárok érkeztek segítségül s Farkas tiszthelyettes velük együtt megfoghatkozott századával ellentámadásra indult. Ő volt az első, aki kiugrott az árokból. Emberei követték s félórai kemény harc után újra a régi állások birtokában voltak.

Farkas tiszthelyettes e vitézi tettét báró Montbach Imre főhadnagy figyelte meg a 11. dandárparancsnokság álláspontjáról s azonnal jelentést tett dandárparancsnokának, aki aztán az 1. osztályú ezüst vitézségi érmet tűzte a mellére a hős esendőrnek.

Hősi tette művészi rajzban is megörökítést nyert, hogy a késői utódok is lelkesülhessenek dicső példáján.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A belga csendőrség.

TIHANYI FERENC százados fordítása.

(1. közlemény.)

I. Bevezetés.

Belgiumban, akár Franciaországban, a közbiztonsági szolgálatot a csendőrséget megelőzően a vidéki rendőrség (Maréchaussée) látta el. Ez a szervezet azonban nem felelt meg a közkivánalmaknak, mert nem volt „összhangban azokkal az elvekkkel és jogokkal, amiket a nemes belga nemzet, ha kell, fegyverrel is kész megvédeni”. Éppen ezért 1830-ban feloszlatták és helyébe a nemzeti csendőrséget állították fel. A maréchaussée szabályzatait a változott viszonyok figyelembevételével átdolgozták és kiterjesztették a csendőrségre. Ezek az utasítások, kisebb-nagyobb módosításokkal, még ma is érvényben vannak.

A csendőrség szolgálati alkalmazása körül kezdetben visszasságok merültek fel, úgy hogy 1830. év végén a kormány kényszerítve érezte magát rendeletet kiadni és megtiltani, hogy a csendőrségi erőket az intézmény céljával ellentétben és a kormány jóváhagyása nélkül bárki áthelyezzen vagy azokkal rendelkezzen. A hatóságoknak szigorú kötelességévé tették a csendőrség utasításaiban foglalt határozványok megtartását és ezzel megakadályozták azt, hogy a csendőrség igénybevétele körül önkényesen járhassanak el.

II. Szervezet.

A belga csendőrség a felállítása óta több változáson ment keresztül. Legutóbb 1919-ben szervezték át s ma szervezet tekintetében Európa egyik legmodernebb csendőrsége.

Állománya: 139 tisztt, 3609 gyalogos és 2247 lovas esendőr. Tekintetbe véve azt, hogy Belgiumnak 29451 km² a területe és lakossága 7,619.752 lelket számlál, 1 esendőrre átlag 5 km² felügyeleti terület és 1300 lélek esik.

A csendőrség élén egy tábornok áll, aki közvetlenül a honvédelmi miniszternek van alárendelve és „a csendőrségi testület parancsnoka” elnevezést viseli. Törzskara: a katonai osztályból, egészségügyi és állat-egészségügyi főnökből és a központi igazgatás szerveiből áll, mely utóbbi a csendőrség elszállásolási és ruházati ügyeit intézi.

A csendőrségnek ezenkívül még két központi szerve van: a raktárparancsnokság és a mozgó légió.

A raktárparancsnokság feladata összevág a mi anyagraktárunkéval.

A mozgó légió feladata azonos a régi portyázó különítményekével, tehát nagyobb mérvű rendzavarás, sztrájk, lázadás stb. esetében a helyszínen való gyors megjelenés s imponáló erejével és fellépésével a közrend és közbéke helyreállítása. Ez a mozgó légió, amely bármely pillanatban készen áll arra, hogy az ország valamelyik veszélyeztetett pontján megjelenjék, feleslegessé teszi az összpontosításokat, aminek a közbiztonság szempontjából jelentős előnyei vannak. Nem kell az örsök állományát vezénylés által csökkenteni, a szükséges erő azonnal rendelkezésre áll s ami fő, egységesen képzett, egységesen vezetett és fegyelmezett.

A mozgó légió (légion mobile) az ország fővárosában, Bruxellesben állomásozik, 2 századoscsoportra (groupe d'escadrons) és 1 ágyus-golyószórós gépkocsi (groupe d'autos-canon-mitrailleuses) csoportra tagozódik.

Minden századoscsoport 1 lovas és 1 kerékpáros századból, a gépkocsi-csoport pedig az ágyus és golyószórós szakaszokból áll.

A mozgó légió parancsnoka ezredes, a századoscsoportoké őrnagy, a századoké 1—1 hadnagy.

A századok állománya: 3 alantós tisztt és 124 főnyi legénység, a gépkocsi-csoport legénységi létszáma: 59 főt tesz ki.

Minden lovas századnak 117 háttas és 6 háttas lova, 4 kerékpárja, minden kerékpáros századnak 122 kerékpárja, 3 háttaslova, s valamennyi századnak 1—1 századkocsija és 1—1 konyhakocsija van.

Az ágyus szakasznak 2 ágyus gépkocsija, a golyószórós szakasznak 6 golyószórós gépkocsija s mindkét szakasznak 1—1 teher gépkocsija van.

A mozgó légióknak külön orvosfőnöke van.

Az ország területén 6 csoport (groupe) parancsnokság van, minden csoport élén egy alezredes vagy őrnagy áll. A csoport a mozgó fél századra (force mobile) és három századra tagozódik.

A mozgó fél század rendeltetése ugyanaz, mint a mozgó légióé, azzal a különbséggel, hogy mozgási területe a csoport területével esik össze.

A mozgó fél század állománya: 100 lovas és 17 gyalogos esendőr. Két szakaszra tagozódik: a lovas és a golyószórós szakaszra, utóbbinak 3 golyószórós gépkocsija van. A fél század ezenkívül 1 század- és 1 konyhakocsival rendelkezik.

A fél század parancsnoka százados, a szakaszok parancsnokai hadnagyok vagy alhadnagyok.

A rendes századok elnevezésüket állomáshelyüktől kapják, például: Compagnie de Bruxelles. (Brüsszeli század). Parancsnokuk százados.

Minden század 3 kerületre (district) tagozódik. A század székhelyén állomásozó kerületi parancsnok százados, a külső kerületek parancsnokai: hadnagyok vagy alhadnagyok.

Egy-egy kerület rendszerint 8—10 örsöt foglal magában. Az örsök parancsnokai altisztek.

Az örsök túlnyomó részének létszáma 4—6 fő között váltakozik. Vannak azonban örsök, amelyeknek létszáma az állomáshely fontosságára való tekintettel igen magas, így Bruxellesben 216, Brugesben 62 az örs létszáma.

III. Szabályzat a rendről és a fegyelemről.

I. FEJEZET.

Rend és fegyelem.

1. A tisztek, altisztek és csendőrök a katonai fegyelmi szabályoknak és azoknak a fegyelmi fenytéseknek vannak alávetve, amelyeknek a kiszabására az előjárók jogosultak.

2. A kiszabott fenytésekről és annak indokairól az előjáró parancsnoknak jelentést kell tenni.

3. Hogy a tiszteknek módjuk legyen az altisztek és csendőrök tehetségének és megbízhatóságának felismerésére és elbírálására, minden csendőr századnál egy fegyelmi-lajstromot kell vezetni. Ebbe be kell jegyezni az altisztek és csendőrök által elkövetett hibákat, a reájuk kiszabott fenytéseket, jó és rossz tulajdonságaikat, fontosabb megbízataikat és tevékenységüket. Ezeket a bejegyzéseket az előléptetéseknél mindig tekintetbe kell venni.

4. A beosztott tisztekről a csendőrségi testület parancsnoka ugyanilyen lajstromot vezet.

5. A részegeskedés egymagában is elegendő indokul szolgálhat a csendőrségi testületből való eltávolításra.

6. A tiszteket, az altiszteket vagy a csendőr kereskedést nem folytathat, keresmát nem tarthat és semmiféle mesterséget vagy foglalkozást nem űzhet; feleségük keresma, játéktér, kávéház vagy dohánytőzsde tulajdonosa nem lehet.

7. A tisztek ugyanazoknak a személyi szabályoknak vannak alávetve, mint a hadsereg tisztjei.

Az altisztek és csendőrök csak a századparancsnoknak és a csendőrségi testület parancsnokának engedélyével köthetnek házasságot.

A nők száma századonként 2-3-nál több nem lehet.

II. FEJEZET.

A csendőrség viszonya a honvédelmi és igazságügyi miniszterhez.

8. A csendőrség anyagi és fegyelmi tekintetben a honvédelmi miniszternek, a közrend fenntartása, a közrendészet és az igazságügyi rendészet végrehajtása tekintetében pedig az igazságügyminiszternek van alárendelve.

9. Az előléptetés, áthelyezés, gazdasági igazgatás, öltözet, felszerelés, pótlóvázás, vezénylés, az őrsöknek takarmánnyal való ellátása, az öltözködés, fegyelem, laktanarend, a szemlék és a szökések ellenőrzése a honvédelmi miniszter hatáskörébe tartoznak.

10. Mindazok az ügyek, amelyek az őrsök rendes és naponkinti szolgálatával, rendkívüli esetben az őrsök összpontosításával, a vádlottaknak, elítélteknek és foglyoknak őrsről-őrsre való kísérével és átadásával, a csavargóknak és magukat igazolni nem tudó egyéneknek ellenőrzésével kapcsolatosak, az igazságügyminiszter hatáskörébe tartoznak.

III. FEJEZET.

A csendőrség szolgálati feladatai.

11. A csendőrség rendes és legfontosabb tennivalói: 1. Országutakat, átkelő pontokat és mellékutakat leportyázní s ennek megtörténtét naponkint a községi közigazgatási főnökökkel a szolgálati lapon elismertetni.

2. Büntettekről és vétségekről tudomást szerezni s az illetékes hatóságot értesíteni.

3. A gonosztevőket nyomozni és üldözni.

4. A bűncselekményen tettenért vagy az emiatt a lakosság által nyomozott üldözött egyéneket elfogni.

5. Azokat az egyéneket, akik bárminemű véres fegyver birtokában találtaknak s gyaníthatóan bűncselekményt követtek el, elfogni.

6. Azokat, akik az erdőt vagy a vetéseket megrongálják, továbbá az orvvadászokat és a felfegyverzett csempészeket, ha tetten éretnek, — elfogni.

7. Haramiákat, útonállókat, gyújtogatókat és gyilkosokat akár egyenként, akár csoportosan járnak, — elfogni.

9. A vámtisztviselőket, az adó- és bírósági végrehajtókat hivatalos eljárásuk közben megvédelmezni.

10. A szabad közlekedést biztosítani és elfogni mindazokat, akik azt erőszakkal megakadályozni akarják.

11. Azokat, akik a hivatalos személyeket tisztségük gyakorlásában zavarják, elfogni és bekisérni.

12. A hazai kereskedelmet támogatni és azoknak a kereskedőknek és mesterembereknek, akik hivatásukból folyóan utazni kénytelenek, szabad mozgást biztosítani.

13. Koldusokat, csavargókat s gyanús egyéneket figyelemmel kísérni, velük szemben a törvényben előírt óvórendszabályokat végrehajtani, amely célból a csendőrséget tudomásba kell helyezni azokról az egyénekről, akik felügyeletet igényelnek.

14. Az úton, a mezőn vagy vízben talált holttestekről jegyzőkönyvet felvenni, a legközelebbi őrsparancsnokot értesíteni, aki köteles a helyszínére azonnal kiállítani.

15. Ugyancsak jegyzőkönyvet kell felvenni a tűzesetekről, betörésekről, gyilkosságokról s egyáltalában minden olyan bűntettéről, amely nyomot hagy maga után.

16. Hasonlóképpen jegyzőkönyvet kell felvenni a lakóknak, szomszédoknak, szülőknek, barátoknak és egyéb személyeknek ama nyilatkozatairól, amelyek alkalmasak arra, hogy valamely bűncselekmény tettese vagy részese ellen bizonyítékul vagy útbaigazításul szolgáljanak.

17. Nagyobb embercsoportosulásokat, mint vásárokon, ünnepélyeken stb. megfigyelni.

18. A katonaszökevényeket és azokat a katonákat, akik érvényes szabadságolási vagy eltávozási engedéllyel nem rendelkeznek, elfogni és letartóztatni.

19. Szabadságolási vagy eltávozási engedéllyel csapattestüktől távollevő katonákat idejében bevonultatni. Ellenőrzés céljából a katonák a tartózkodási helyük szerint illetékes csendőrhadnagynál jelentkezni kötelesek, aki azokat nyilvántartja.

Főleg a csendőrségnek kötelessége a katonaszökevények üldözése, kinyomozása és letartóztatása: az őrsparancsnokok személyesen felelősek, hogy katonaszökevények állomáshelyükön büntetlenül ne tartózkodhassanak. A honvédelmi miniszter az elnéző vagy a katonaszökevényekkel összejártszó őrsparancsnokokat azonnal megfosztja szolgálati állásától s ezenfelül meg bírói eljárást is indíttat ellenük.

20. Ha az őrskörletben csapatok vonulnak át, az őrsnek kötelessége azokat követni és oldalt is kísérni. A visszamaradókat vagy az útvonalról letérőket, valamint azokat, akik akár menet, akár táborozás közben rendhábortást követnek el, le kell tartóztatni és parancsnokságának átadni.

21. A csendőrség köteles ellenőrizni az engedéllyel bíró koldusokat s abban az esetben, ha a koldulást szabályozó törvény ellen vétnek, őket elfogni.

22. Mindazokat az egyéneket, akik erdei kárt okoznak, kerítéseket ledöntenek, árkokat megrongálnak, még akkor is, ha ezek a cselekmények lopással nem kapcsolatosak. — el kell fogni és le kell tartóztatni. Ugyanígy kell eljárni azokkal szemben is, akik gyümölcs- vagy mezei lopáson éretnek tetten.

23. Azokat, akik gondatlanság vagy hanyagság folytán sebes hajtás vagy más módon az úton, utcákon vagy más közlekedési vonalakon valakit megsebesítettek, el kell fogni és letartóztatni.

24. Akik nyilvános helyeken, heti piacok vagy vásárok alkalmával a törvény által tiltott szerencsejátékokat űznek, el kell fogni és letartóztatni.

25. Azokat, akik a hidakat és műutakat, továbbá az országutakat mentén ültetett fákat megrongálják, el kell fogni és letartóztatni.

26. Az országutakon az útrendészetet ellátni, a szabad járás-kelest és közlekedést minden időben biztosítani, a fuvarosokat kényszeríteni, hogy lovaik mellett tartózkodjanak, azokat pedig, akik a közlekedést akadályozzák, elfogni s az illetékes hatóság elé állítani szintén a csendőrség kötelessége.

27. Minden fegyveres csoportosulást erőszakkal ismét kell oszlatni.

28. Minden olyan, bár fegyvertelen csoportosulást, amelyet a törvény lázadásnak minősít vagy amely

rendzavarásra kész, szétosztatni¹ s erről a helyi közigazgatási hatóságot nyomban értesíteni.

29. Azokat, akik azon éretnek tetten, hogy személyek, köz- és magántulajdon biztonságát tettelegesség vagy erőszakoskodás útján veszélyeztetik, — el kell fogni.

30. Elítélteket és foglyokat kísérni, előzően megtevé minden óvatossági rendszabályt a szökés meggátolására.²

31. Az ország belsejében megforduló idegeneket ellenőrizni, az útlevéllel nem bírókat, valamint azokat, akiknek nem törvényszerű útlevelük van, a legközelebbi községi előljáróságához azonnal elővezetni.

32. A fent felsorolt tennivalókat a csendőr a törvényes hatóságok külön felhívása nélkül, önállóan végzi.

13. Ezeket a szolgálatokat az őrsparancsnok a naplóban tartja nyilván, amelyet minden hó végén a századirodába terjeszt elő.

14. Minden utas, aki az országba belép, vagy onnan kilép, köteles uti okmányait megtekintés végett a csendőrnek felmutatni, ha az azt kívánja és egyenruhában van.

15. Minden katona, bárhol találtassék is, ugyanúgy köteles útlevelét, szabadságolási vagy eltávozási engedélyt felmutatni.

16. A szárazföldi és tengeri haderő katonaszökevényeiről, valamint a bíróságok által körözettekéről szóló nyomozó leveleket az őrsöknek is meg kell küldeni, amely az ilyen nyomozott egyént megtalálása esetén őrsről-őrsre kíséri mindaddig, amíg azt a nyomozó levelet kiadó hatóságnak átadhatja.

17. A körözött vagy az illetékes hatóság által tartóztatni rendelt egyének elfogása végett a csendőrség tagjai fel vannak jogosítva a záróráig bármely vendéglőbe, kocsmaiba és egyéb hasonló nyilvános helyiségbe belépni.

18. A vendéglősök és szállodások kötelesek a tiszteknek és az őrsparancsnokoknak kívánságára a vendégek könyve betekintést engedni.

19. Mithogy a ház a bennlakónak sérthetetlen menedékhelye, a csendőrnek éjjel³ csak tűzvész, vízáradás vagy segélykiáltás esetén szabad oda belépni.

20. A csendőrség a törvény által előírt esetekben és módon a törvényes hatóságok rendelkezéseit nappal hajtja végre.

21. A csendőrség valakinek a magánlakásába az igazságügyi rendőri hatóság tisztjének vagy az arra illetékes hatóság házkutatást elrendelő végzése nélkül még akkor sem léphet be, ha gyanúja van arra, hogy oda valamely büntettes bemenekült. Ilyenkor azonban a házat körülfárhatja és szemmel kísérheti, amíg a végzést kézhez kapja. Gondoskodni kell azonban, hogy ebben az esetben a helyi hatóság egy tagja jelen legyen.

22. A bűncselekményekről, elfogásokról és letartóztatásokról felvett jegyzőkönyveket 24 óra alatt a bírói hatóságnak meg kell küldeni, hogy az a körletében elkövetett bűncselekményekről s a letartóztatott gyanúsítottokról tudomással bírjon. A jegyzőkönyveknek kivonatát a századparancsnoknak kell megküldeni, aki azok tartalmáról azonnal jelentést tesz a csendőrség parancs-

nokának és értesítést küld a tartomány polgári kormányzójának és a tartományi székhelyen működő királyi ügyészsnek.

A hadnagyok a kerületi biztosnak és a kerületi királyi ügyészsnek adnak értesítést.

IV. FEJEZET.

A csendőrség rendkívüli szolgálata.

23. A csendőrök kötelesek karhatalmat¹ adni a törvényes hatóságoknak és a bírói kiküldötteknek, ha ez a kérelmük törvényen alapszik. Az igazságügyi rendészet tisztviselői az elfogató parancsot kézbesítés és végrehajtás végett közvetlenül a csendőröknek is kiadhatják.

24. A csendőrökönítmények, kivéve azt az esetet, amikor valaki letartóztatásának végrehajtására kerestettek meg, az igazságügyi hatóságnak mint karhatalom állnak rendelkezésére, a rend fentartása, zavargások és zendülések megakadályozása és a hivatalos eljárás lefolytatásának biztosítása végett.

25. Minden tisztviselő, aki a csendőrséget mint segédletet jogosult igénybe venni, megkeresésében nem használhat más kifejezéseket, mint amelyeket a törvény előír.

26. A megkeresést kiadó hatóságnak nincs joga beavatkozni abba, hogy a megkeresést a csendőrség minő úton-módon hajtja végre, csupán értesítést kérhet a megkeresés foganatosításáról.

27. Mindazokat a jegyzőkönyveket és egyéb iratokat, amelyek a megkeresés alapján teljesített szolgálattal kapcsolatosan szerkesztettek, kivonatban a századparancsnoknak elő kell terjeszteni, aki ezek alapján jelentést tesz a csendőrségi parancsnoknak és abban az esetben, ha olyan természetű az ügy, hogy a katonai kerület főparancsnokát is érdekli, — annak is.

V. FEJEZET.

A csendőrség viszonya a különböző polgári hatóságokhoz.

28. A csendőrök a törvényes megkeresésekre kötelesek segítyt nyújtani, de az egyes hatóságok ilyen megkereséseket csak olyan ügyekben adhatnak, amelyeknek elintézésére jogosultak.

29. A polgári kormányzó sürgős esetekben kérheti, hogy az őrsök összpontosítsanak és oda vitessenek, ahol a megzavart közcsend helyreállítására szükség van.

30. Az ilyen mozgalmakról a katonai kerület főparancsnokát a csendőr századparancsnok köteles 24 órán belül tudomásba helyezni. Ugyanilyen jelentést tesz közvetlen előljárójának is. E jelentéseket 5 naponként mindaddig megismétli, amíg őrsői régi állomáshelyüket ismét elfoglalják.

31. A század- és a kerületi parancsnokoknak jogukban áll a községi előljáróság felkérésére oda, ahol vásár, ünnepély stb. van, vagy ahol előreláthatóan nagyobb embercsoportosulás lesz, egy vagy több őrsöt a helyszínére kirendelni.

32. Az őrsöket az egyik századnak a területéről a másikéra kiküldeni csak a honvédelmi miniszter, vagy az igazságügyminiszter rendeletére lehet. Ha az összpontosítást az utóbbi rendelte el, erről a honvédelmi minisztert haladéktalanul tudomásba kell helyeznie. Mindazonáltal, ha egy vagy több őrs egy vagy több gonosztevőt üldöz s azt, illetőleg azokat a saját őrs-

¹ A nemzeti csendőrség tagjai akár a törvények, bírói és rendőri felhívások végrehajtása végett, akár zendülések és lázadások elfojtása végett a fegyverüket csak akkor használhatják:

1. ha ellenük erőszakot vagy tettelegességet követtek el,
2. ha az általuk elfoglalt helyet megtartani, a védelmükre bizott személyeket megvédeni s végül az ellenállást másképp, mint fegyverhasználattal megtörni nem tudják.

² A foglyok kísérésénél nem szabad szem elől téveszteni, hogy a terheltek és vádlottak saját költségükön kocsit vehetnek igénybe, de kötelesek magukat azoknak az elővigyázati rendszabályoknak alávetni, amelyeket a hatóság előír, illetőleg a fogolykíséret parancsnoka megkövetel.

A csendőrök csak a szomszédos őrsig kísérhetik a foglyokat, kivéve, ha a továbbkísérést a századparancsnok elrendelte.

³ Az éjjeli időt az 1866. évi augusztus 4-iki törvény szabályozza. A csendőr nem léphet be magánlakásokba október 1. és március 31-ike közti időben este 10 órától reggel 6 óráig, április 1. és szeptember 30-ika közti időben este 9 órától reggel 4 óráig.

¹ A csendőrök karhatalmat nyújtanak:

1. a vámhivatalok főnökeinek, a behozatali és kiviteli vámok beszedése, a csempészet megakadályozása, a tiltott áruk behozatalának meggátolása végett;

2. az erdészeti tisztviselőknek az erdőrendőri kihágások megszüntetésére, ha az erdészeti személyzet a tettesek letartóztatására nem elegendő;

3. az adószedőknek, a közvetlen és közvetett adók behajtásának biztosítására;

4. a bírósági végrehajtóknak, ha bírói ítélet, végzés vagy megbízás alapján járnak el.

A csendőrség kézbesíti az esküdtszék tagjainak az idézéseket, az esküdtszék főnökének, vagy a törvényszék elnökének megkeresésére. A csendőrség azonban semmi esetre sem használható fel olyan idézések kézbesítésére, amelyek a vádlottaknak vagy a tanuknak szólnak.

körletükben elfogni nem sikerül, a szomszédos örs-körletbe átmehetnek, sőt a szomszédos század területére is és az üldözést mindaddig folytathatják, amíg a tetteseket elfogják vagy más örs felváltja őket.

33. A polgári hatóságok a csendőrparancsnokságokhoz csak írásbeli megkereséseket intézhetnek s azokban kifejezésre kell juttatni annak célját² is. A csendőrségnek tilos olyan megkeresésnek eleget tenni, amelyek fenti követelményeknek nem felelnek meg.

34. A polgári hatóságok nincsenek feljogosítva arra, hogy a csendőröket sürgönyök és levelezések továbbítására használják fel. A csendőrtiszteknek kötelességük a leghatározottabban tiltakozni az ellen, hogy alárendeltjeiket ilyen szolgálatra igénybe vegyék.

VI. FEJEZET.

A csendőrség viszonya a sorhadhoz.

35. A csendőrség a szárazföldi hadsereg³ egyik részét képezi.

A tisztek, altisztek és csendőrök felett olyan bűnügyekben, amelyek a közrendészeti és igazságügyi rendészeti szolgálattal kapcsolatosak, a polgári büntető bíróság⁴ ítélik.

Ha a tiszt, altiszt vagy a csendőr egy időben katonai bűncselekménnyel és a közrendészeti vagy igazságügyi rendészeti szolgálattal kapcsolatos bűncselekménnyel van vádolva, felette a polgári büntető bíróság ítélik s ha a katonai bűncselekményre a katonai büntető törvény súlyosabb büntetést tartalmaz, mint a másokra a polgári, a súlyosabb büntetést kell kiszabni.

36. Az altisztek ugyanazokat a rendfokozati jelvényeket viselik, mint a lovasság. Kinevezésüket a honvédelmi minisztertől kapják.

37. Ha a csendőrség a gyalogsággal vagy lovassággal egyidejűen vonul ki, a csendőrség mindig a jobb szárnyon áll fel és az élen menetel.

A sorhad parancsnokainak nem áll jogukban a csendőrséget napi tevékenységében és rendes szolgálati tennivalóinak elvégzésében megakadályozni.

38. Ha akár a bűncselekmények elkövetésének megakadályozása, akár a különböző hatóságok megkereséseinek teljesíthetése céljából a csendőrségnek katonai segédletre lenne szüksége, a csendőrtisztek ilyen irányú kérelmekkel vagy a térparancsnoksághoz vagy a katonai kerület főparancsnokához fordulnak, annak biztosítása végett, hogy azok a törvények végrehajtásához szükséges csapatokat rendelkezésükre bocsássák. Ezeket a kérelmeket írásban kell előterjeszteni.

39. A feladatnak elvégzése után a sorhadbeli csapatok állomáshelyükre, a csendőrörsök pedig előző székhelyükre vonulnak be.

40. Ha a csendőrség mellé segédletül adott gyalogság vagy lovasság parancsnoka a kirendelt csendőrtiszttel ugyanabban a rangban van, akkor a segédlet a csendőrtisztnak alá van rendelve. Ha azonban a csendőrtiszt a katonai segédlet parancsnokánál alacsonyabb rangú, akkor a katonai segédlet saját parancsnoka rendelkezése alatt marad, a parancsnok azonban köteles azoknak a megkereséseknek, amelyeket a csendőrtiszt írásban hozzájuttat, eleget tenni.

41. A csendőrtisztek a katonai kerületi főparancs-

² Nem elég a megkeresés célját megjelölni, de kifejezetten utalni kell abban arra a törvényre vagy rendeletre, amelynek értelmében a csendőrségnek a megkeresést végre kell hajtania.

³ Mintán a csendőrség a hadsereg része, ugyanazoknak a fegyelmi szabályoknak, főlé és alárendeltségi viszonyoknak van alávetve, mint a hadsereg többi része. A csendőrség tagjai minden rendű előjáróknak, felsőbb fokban a honvédelmi miniszternek engedelmességgel tartoznak. A fegyelmi kötelek alatt áll a csendőr akkor is, ha az igazságügyi hatóságok megkereséseit hajtja végre, de ezek a kötelek nem lehetnek a megkeresések fogamatosságának akadályai. Így például, ha a csendőr bármely rendfokozatú egyén letartóztatásával van megbízva, más rendelkezést, mint amit a törvény vagy közvetlen előjárója ír elő, nem fogadhat el.

⁴ A tisztek, altisztek és csendőrök a közrendészeti vagy igazságügyi rendészeti szolgálattal kapcsolatos bűncselekmények miatt a polgári büntető bíróság, — a fegyelmet és a katonai szolgálatot érintő bűncselekmények miatt pedig a katonai bíróságok illetékessége alá tartoznak.

nokságnak alá vannak rendelve. Azok a csendőrtisztek és altisztek, akik olyan helyen állomásoznak, ahol térparancsnokság is van, annak is alá vannak rendelve, de csakis azokban az ügyekben, amelyek a katonai szolgálatra és a katonai rendészetre vonatkoznak.

42. A tábornokok csak kivételes esetekben élhetnek hivatalos hatalmukkal a csendőrséggel szemben.

43. A főtiszteknek nem áll jogukban — a honvédelmi miniszter rendelete nélkül — valamelyik csendőrszázad örseit avégből összpontosítani, hogy azok más tartomány területére vitessenek.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Az előélet utáni puhatolás fontossága.

Nyomozta: vitéz TÓTH LAJOS tiszthelyettes (Karcag).

Minden tapasztalt csendőr tisztában van azzal, hogy a bűncselekmények nyomozásánál milyen nagy fontossággal bír a gyanúsított előéletének a legapróbb részletekig való felderítése. Nemcsak azért, mert ez az épen szőnyegen lévő bűncselekmény kiderítéséhez szolgálhat támpontokat, hanem — és főleg — azért, mert ilyen úton sok, még felderítetlen bűncselekmény kerülhet napvilágra. Aki egyszer lopott, lothat ott máskor is, a jó csendőrnek ezt figyelmen kívül hagynia sohasem szabad. Hogy ez nemcsak elmélet, hanem a gyakorlat által megerősített valóság, bizonyítja a következő eset:

A püspökladányi örs 1927 február 28-án távbeszélőn értesítette a karcagi örsöt, hogy ott aznap virradóra két ismeretlen egyén 12 pár cipőt lopott és Karcag felé menekült. A karcagi örsről vitéz Tóth Lajos tiszthelyettes és Forgó Béla csendőrből állott járőr vezényeltetett ki a menekülők elé, s az országúton Karcag felé gyalog menekülő tetteseket a püspökladányi örs járőrével közrefogva, el is fogták. A tetteseket a püspökladányi járőr a lopás nyomozására magával vitte. Ezek tettüket beismerték, de tagadták, hogy más büntetendő cselekmény is terhelné őket.

Mivel hasonló természetű lopások a szomszédos karcagi örs körletében is előfordultak, a püspökladányi nyomozás lefolytatása után a karcagi örs átvette a foglyokat és Karcagra kísértette.

Vitéz Tóth tiszthelyettes elsősorban arra nézve kérdezte ki őket, hogy miből tartják fenn magukat, állandó lakhelyüket tudják-e igazolni, hol tartózkodtak a tett elkövetése előtt, mi a foglalkozásuk, egyszóval előéletüket alapos vizsgálat alá vette. Egyikük, *Sváb Bertalan* nagykanizsai születésű, volt törvénytudós díjnoknak mondta magát, akit a budapesti Építőbank és kereskedelmi R. T. fuvarlevél felülvizsgáló osztálya küldött ki vidéki kereskedők fuvarlevél ügyeinek intézésére, a másik *Lipót István* budapesti születésű alkalmi munkásnak nevezte meg magát.

Sváb Bertalan az említett budapesti cég által kiállított igazolvánnyal akarta foglalkozását és megbízását igazolni, de az igazolvány alapos megvizsgálása után vitéz Tóth tiszthelyettes azon vakarás és javítás nyomait fedezte fel, mire *Sváb* beismerte, hogy egy régi igazolványt meghamisított s azt személyi igazolványnak használta.

A két elfogott egyénnél találtak egy *Drucker Mór* és *Berger Sándor* névre kiállított gyűjtési igazolványt, amely szegény zsidó diákok javára eszközölköző gyűjtésre jogosítja fel az illetőket. Ezen igazolványra nézve először hazug mesével állottak elő, de amikor vitéz Tóth tiszthelyettes kilátásba helyezte, hogy az ügy tisztázása céljából Budapestre viszi őket a zsidódiákok segítő egyesületéhez, beismerték, hogy az igazolványt egy, a ceglédi zsidó iskolába eszközölt betörés alkalmával lovták s mint szegény zsidó diákok, ezzel végig koldulták az országot. A járőr erre a gyanúsítottakkal Ceglédre utazott. Itt a zsidó-iskola tanítója előadta, hogy a tettesek a betörésnél egy 7 del-es befőttes üveget hagytak hátra.

A járőr e fölött sem tért napirendre: biztosította a befőttes üveget. A járőr kérdéseire a gyanúsítottak előbb azt adták elő, hogy az üveget a ceglédi piacon találták, majd mikor a járőr ezzel nem érte be és tovább faggatta őket, beismerték, hogy azt Monoron lopták. A járőr a gyanúsítottakkal azonnal Monorra utazott. Itt kiderült, hogy Klamár Mária monori lakos nő február hóban szállást adott nekik, amit azzal háláltak meg, hogy egy rend férfi ruhát és egy üveg befőttes ellopva, éjjel tovább álltak.

A járőr innen a gyanúsítottakat visszakisérte Karcagra, ahol *vitéz Tóth* tiszthelyettes elővette az őrsre érkezett, lopásokról szóló megkereséseket és azokra vonatkozólag őket beható kikérdezés alá vette. Hosszabb tagadás után beismerték, hogy Nagykőrösön özvegy Mikes Antalné kárára hamiskules használatával betöréses lopást követtek el, 255 pengő kár értékben. Ennél az esetnél sikerült az orgazdát is megtalálni és feljelenteni. Jellemző a nyomozás körütekintő alaposságra, hogy *vitéz Tóth* tiszthelyettes figyelmét még az elfogott egyénekben lévő és önmagában egyáltalában nem feltűnő ruházat sem kerülte el. Ezek holszerzésére nézve egy ideig valószínűtlen dolgokat mondtak, majd midőn látták, hogy így célt nem érnek, beismerték, hogy ruhájukat Weisz Károly kőrösladányi férfisabó üzletéből lopták betörés útján. A járőr a gyanúsítottakat a helyszínére vitte, ott a károssal való szembesítés és a bűnjelek felismerése után megállapította, hogy a kár 500 pengő.

Mindezen esetek kiderítése után *vitéz Tóth* tiszthelyettes elővette a bűnügyi körözéseket, s a két elfogotthoz hasonló nevű, vagy hasonló személyleírású körözött egyének után kutatott. Fáradságát siker koronázta, mert egy a *Sváb Bertalanéval* egyező személyleírású Benő Bertalan nevű egyének pénzhamisítás miatti körözésére akadt. Erre vonatkozólag kikérdezte Svábot s mikor ez tagadta, hogy azonos a körözött egyénnel, felkészült az utazásra s megmondta neki, hogy Miskolcra viszi, az ugyanezen eset miatt ott vizsgálati fogságban lévő *Szabó János* szikszói lakossal való szembesítés céljából. Ez látva, hogy eddigi tagadásai is hiábavalók voltak, mert a nyomozó járőr fáradságot nem ismerve, szembesítés és nyomozás céljából eddig is mindenüvé elutazott vele, beismerte, hogy azonos a körözött Benő Bertalannal. *Vitéz Tóth* tiszthelyettes alapossága és lelkiismeretessége most hozta meg a legszébb eredményt, mert egy csapásra vagy 20 csendőr- és rendőrkapitányság kiderítetlen eseteit derítette fel. *Sváb Bertalan* beismerte, hogy hosszabb időn át pénzt hamisított, egészen a múlt év végéig, még pedig oly módon, hogy a 100 koronás papírpénzen színes vízfesték és olajfestés segítségével olyan változtatást eszközölt, hogy az 50.000 koronának látszott s az így nagyobb értékűnek látszó papírpénzből az ország legkülönbözőbb helyein összesen 39 városban és községben összesen 200 darabot hozott forgalomba, leginkább kofákat és egyéb piaci árusokat tévesztve meg. Több helyről érkezett már ezen pénzhamisítás nyomozására az őrsre megkeresés, egy forgalomba hozó Miskolcon már letartóztatásban is volt, mikor a pénzhamisítás *vitéz Tóth* tiszthelyettes alapossága folytán kiderült. A másik elfogott egyén, Lipót István nem volt részes a pénzhamisításban. Mióta a múlt év végén összekevertek, azóta Sváb is csak lopásokból élt, mert a koronaértékű bankjegyek bevonása folytán ezt a jövedelmező bűncselekményt kénytelen volt abbahagyni. *Vitéz Tóth* tiszthelyettes élt a gyanúperrel, hogy Sváb csavargásai közben nem rendelkezett azokkal az eszközökkel, amelyek a pénzhamisításhoz szükségesek és feltételezte, hogy technikailag felszerelt más egyénnel lehetett összeköttetésben, azért felszólította, hogy mutassa be, hogyan tudja a 100 koronást 50.000 koronás kinézésűvé változtatni. Sváb az átadott 100 koronásból színes irón és festék segítségével olyan 50.000 koronásnak látszó pénzt csinált, mely primitív volta dacára is alkalmas lehetett arra, hogy egy olyan valakit, aki a pénzt csak felületesen nézi meg, megtéveszzen. A hamisított példány a tényvázlathoz esatoltatott. Ezen próba útján a tiszthelyettes meggyőződött arról, hogy Svábnak nem volt szüksége ilyen szempontból tetteztársakra.

Ez az eset iskolapéldája annak, hogy az előélet nélküli lelkiismeretes püspökladányi őrstől hozhat. Ha *Tóth* tiszthelyettes a püspökladányi őrstől

nem kéri el a foglyokat a saját örskörletében előfordult esetek nyomozására, akkor ez a sok bűncselekmény valószínűleg örökre felderítetlen maradt volna. Ha sajnálja a fáradságot és nem viszi el mindenüvé szembesítés céljából őket, akkor a betöréses lopásokat nem deríti ki; ha nem vizsgálja meg alaposan a Sváb igazolványait, akkor ezek hamisított voltát nem fedezi fel és a Sváb bementett foglalkozását kénytelen elfogadni; ha nem terjed ki figyelme a körözött egyénekre, akkor meg a pénzhamisítás marad kiderítetlenül.

Önként felvetődik a gondolat: hány gyanus egyén vezetheti félre az őt igazoltató csendőrijárőrt, ha az kellő körültekintést és alaposságot nem tanúsít. Ennek aztán az az eredménye, hogy sok bűncselekmény megtörtélenül marad. A tettes rendszeren igyekszik minél gyorsabban és minél messzebbre menni a bűncselekmény színhelyétől. Tanulság az esetből, hogy a csendőr figyelme ne csak a saját kiderítetlen eseteire terjedjen ki, mert a csendőrség országos intézmény, melynek minden szerve teljes erejéből köteles a másikat támogatni. Az igazoltatás és az előélet megállapítása legyen alapos és tökéletes; aki bűncselekményt követ el, arról feltételezhető, hogy ez nem az első ilyen cselekedete. A csendőr ne ismerje a fáradságot; kényelemszeretet ne tartsa vissza attól, hogy a gyanúsítottat, ha a nyomozás érdeke megkívánja, esetleg az ország másik végére is elvigye. A közvetlenség mindig több eredményre nyújt kilátást, mint a hosszas levelezés. Gondoljunk mindig arra, hogy bármely csendőr- és rendőr- esete az egész csendőrség kiderítetlen esete s amennyire a sok kiderítetlen eset alkalmas a bizalom megingatására, úgy alkalmas egy lelkiismeretes és alapos munkával elért szép eredmény. — mint jelen eset is — arra, hogy a csendőrség tekintélyét emelje s a lakosságnak a csendőrségbe vetett bizalmát megerősítse.

CSENDŐR LEKSZIKON

102. **Kérdés.** *Valaki a község közelében vasárnap egész napon át halászik. Az illető a saját bérelt vízterületén végzi ezt a munkát, mint állandó foglalkozását. Nem ütközik-e az illető cselekménye a Kbtk. 52. §-ába, illetőleg az 1868: LIII. t.-c. 19. §-ának 2. bekezdésébe?*

Válasz. A kérdés azon dől el, hogy ez a halászás nyilvános munkának tekintendő-e. Nyilvános akkor a munka, ha sokan észrevették. Ha tehát a halászás olyan tájékon történt, amely nem volt sokak megfigyelésének kitéve, a cselekmény nem büntethető.

Megjegyezzük egyébiránt, hogy a halászás az ipartörvények rendelkezései alá nem tartozik, mert a halászat az őstermelő foglalkozások közé számít.

103. **Kérdés.** *A kórházból javultan hazatért beteghez a tettes elmegy s magát a kórház igazgató-főorvosa megbízottjának színelve a beteget megvizsgálja s ily módon attól pénzt csal ki. A Btk. 381. §-ának 1. pontja alá esik-e a tettes cselekménye?*

Válasz. A Btk. 461. §-a értelmében a kórházi orvos akkor közhivatalnok, ha a kórház az állam, a törvényhatóság vagy a község kezelésében van, vagyis a kórház fenntartása hatósági feladat. Ha a kórházat magánosok vagy hatóságnak nem tekinthető testületek tartják fenn s a betegfelvételt a fenntartók tetszésük szerint állapítják meg, akkor a kórház orvosai nem közhivatalnokok. Ellenben ha a magánosok által fenntartott kórház nyilvános jellegű azaz a belügyminiszter ezt a jellegét a kórháznak megadta s a belügyminiszter által megállapított szabályzat alapján működik, akkor nézetünk szerint az ilyen közkórháznak tekintendő intézetek orvosai a Btk. szempontjából közhivatalnokoknak tekintendők.

104. **Kérdés.** *Mi a kiutasítás és kitiltás s mik ennek a szabályai?*

Válasz. A kiutasítást a Btk. 64. §-a alapján a bíróság mint mellékbüntetést mondja ki. A kiutasítás a főbüntetés végrehajtása után az ország területéről való kényszer-eltávolításból áll. Ezt az ítélet azzal is súlyosbíthatja, hogy az elítéltet az ország területére való visszatéréstől vagy örökre, vagy csak meghatá-

rozott időre, aminék tartamára nézve a bíróságot korlát nem köti, el is tilthatja.

Az ország területére való visszatérés azonban bizonyos időn belül tulajdonképpen akkor is tilos, ha a bíróság a tilalmi időt határozottan meg nem állapította. Kérdés, hogy ebben az esetben mikor ér véget a tilalmi idő? Szerintünk a visszatérés tilalma ebben az esetben a Btk. 120. §-ában szabályozott elévülési határidők alá esik s így ezeknek leteltével ér véget. Ha a bíróság a visszatérést örökre megtiltotta, ez a tilalom sohasem, a meghatározott időre kimondott visszatérési tilalom pedig ennek az időtartamnak lejártával szűnik meg.

A tilalmi idő alatt való visszatérés, ha a bíróság egyszerű kiutasítást rendelt el, csupán a visszatoloncolás közigazgatási következményét vonhatja maga után. Ha azonban az ítélet a visszatérést kifejezetten megtiltotta, akkor a visszatérés még azzal a következménnyel jár, hogy az illetőt a visszatoloncolást megelőzőleg még a Kbtk. 70. §-a alá eső közbiztonság ellen való kihágás miatt is megbüntetik és e büntetés kiállása után toloncolják ki az ország területéről.

A kiutasítás büntető bírói ítéletben csak külföldivel szemben és vele szemben is csak akkor mondható ki, ha általában büntett miatt vagy úzsora, árdrágító visszaélés és az állami és a társadalmi rend felforgatására és az állam és a nemzet megbecsülése ellen irányuló vétség miatt ítélték el őt.

Magyar honos kiutasításra sohasem ítéltető.

A kiutasítástól lényegileg nem különbözik a rendőri hatóság által alakyszerűleg kimondott, meghatározott időtartamra szóló kitiltás bizonyos helyiségből vagy az országból. Ezt az intézkedést a rendőri hatóság esavargókkal és más, a közbiztonságra és az állami

rendre veszélyes egyénnel vagy egyéb nem kívánatos elemekkel szemben alkalmazza.

Úzsora vétsége, valamint újabb törvényeink értelmében árdrágító visszaélés és az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvénybe ütköző bűncselekmények megállapítása esetén a bíróság ítéletében kimondhatja egyes belföldi helyiségekből, sőt illetőségi helyéről való kitiltását is az elítélteknek.

A kir. bíróságok a jogerősen kiutasítottak vagy kitiltottak személyi adatait, személyleírását, a kitiltás okát és tartamát az ítélet keltére és számára való utalással közléstessik.

Megjegyzendő, hogy az eltoloncolt, vagy illetőségi helyére utasított egyén nem tekinthető bizonyos helyről kitiltottnak a Kbtk. 70. §-a szempontjából. Ugyanígy nem vonható a Kbtk. 70. §-a alá az a visszatérő egyén sem, aki abban a helyiségben, ahonnan kiutasították, hatósági idézés folytán megjelenik.

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

Tájékoztató. Az Országos Tiszti Kaszinó vezetősége, a f. évi szeptember hó 1-én kezdődő mozi-idénnyel kapcsolatban, havonként megjelenő „Tájékoztató” füzetcskét ad ki, mely — a Kaszinó által nyújtott kedvezmények és egyéb tudnivalókon kívül — a havi mozi-műsort is tartalmazni fogja. Ezen „Tájékoztató” füzetcske ára 20 fillér s a Kaszinó teremőreinel vásárolható.

Csendőrségi szállító!

Társasági sapka káki szintartó kammgarn	P
bőrernyő, bőrizzasztó, bőrrohamszijjal	6.—
Társasági sapka káki a legfinomabb kammgarn	
bőrernyő, bőrrohamszij, bőrizzasztóval, selyembéléssel luxus kivitel	7.—
Bocskay sapka bőrizzasztóval és teljes felszereléssel	3-52
Ezüst sapkarózsa email nemzeti betéttel I. rendű	35
Ezüst kalapzsinór I. rendű	1-60
Tollforgótok	45

a 38 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6,

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321-78.

Kérje a legújabb árjegyzéket!

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

A villághírű **MERKUR**
CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁROK

legolcsóbban részletre is

DÉRY GÉPÁRUHÁZÁBAN, SZEGED

Árjegyzék ingyen

Gummik, alkatrészek

Modern BUTORSZALON

ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.

Olcsó szolid kiszolgálás! Cégtul.: Gáspár Nándor.

PORTABLE írógépeink árban, minőségben utolérhetetlenek

Jótállással 224 pengő. Részletfizetéses kedvezmények

Ujlaki Béla R.-T. Budapest, Erzsébet-kr. 28.

BÖRÖND ÉS DÍSZMŰ KÉSZÍTŐ
SIMON GYULA

a közg. tisztviselők szerződéses szállítója

Budapest, VIII., Baross-utca 1. szám.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

Csendőrség részére 30%-kal olcsóbban

fogorvoslási és fogtechnikai műveletek

Idb. Fenyvessi Vince Menyhért
intézetében

Budapest, IX., Ráday-u. 5. (Kálvin-tér mellett)

Rendelés: reggel 9-től este 6-ig.

Rövid kezelési idő!

HIREK

Rekviem Fery altábornagy és vértanútársai emlékezetére.

Július 21-én, annak a gyászos, szomorú emlékeztető napnak az évfordulóján, amikor *Fery Oszkár* altábornagyot, *Menkina János* és *Borhy Sándor* alezredeseket tántoríthatatlan magyar érzésük a nemzetromboló kommunisták kínzó kamrájába s bestiális kegyetlenséggel meggyötört, élettől megfosztott testüket a Duna hullámaiba juttatta, rekviem volt a budai helyőrségi templomban. A mise fél 10-kor vette kezdetét, amelyet *P. Szabó Pius* celebrált az áldozatok emlékezetére elmondott beszéde kíséretében. Erőtől, a vértanúk példaadásából merített hittel telt meg a templom s a templomban összegyülekezett gyászolóközönség lelke a prédikátor szavai hallatára. A gyászoló család, a polgári társadalom képviselői, a tisztikar és a legénységi küldöttség magába mélyedve rőtta le kegyeletét azok iránt, akiknek azért kellett meghalniuk, mert magyarok mertek maradni s a magyarságukat nem rejtették véka alá. A nemzet fája azóta újra megerősödött, a nemzeti érzés újra mélyre gyökerezett s ennek a gyökérnek, ennek a fának *Fery*, *Menkina*, *Borhy* vére is örökerejű táplálója lett. Testüket valahová idegenbe vitte enyészetbe a Duna, de lelkük megmaradt a mi örökös örökségünknek, amit öntudatlanul is megbeszél, megőriz, akiben csak szükrája is él a magyar érzésnek és kicsiny cseppje is a becsületnek. *Fery* altábornagy és vértanútársai az emberi élet legnagyobb értékét, az életet adták oda magyar hitvallásukért, hozzánk sokkal kegyesebb a sors, amikor csak annyit kíván tőlünk, hogy éljünk, de úgy éljünk, hogy híven, becsülettel és ha sor kerül rá, vitézül szolgáljuk Hazánkat. *Fery*, *Menkina*, *Borhy* három, immár a magyar nemzet történelmébe vér-aranybetűkkel beírt név. E nevek néhai viselői azonban nem csupán magyar emberek, hanem magyar csendőrök is voltak s vértanúhalált nem csupán a magyarságukért, hanem csendőr mivoltukért is kellett halniuk. Ezt ne feledje el egy magyar csendőr sem soha!

Sztranyavszky Sándor államtitkár látogatása a hévizi csendőrotthonban. Sztranyavszky Sándor államtitkár július 31-én meglátogatta a hévizi csendőrotthont. Délben érkezett, megtekintette az otthont s a tisztikar vendégeként ebédre is ottmaradt, több órán át időzve a tisztikar társaságában. Távozása előtt a csendőrotthonban látottak felett elismerését és megelégedését fejezte ki.

Szent-Gály Dezső százados művészi sikere. Szent-Gály Dezső százados, a békéscsabai szárny parancsnoka szabadidejében éppen csak kedvtelésből kezdte meg a rajzolgatást, anélkül, hogy bármilyen művészi kiképzésben részesült volna. Különleges tehetsége azonban így is hamarosan kibontotta a szárnyait s most mint elismert, művészi nyelven szólva beérkezett művészről számolhatunk be róla, amit a művészetnek járó érdeklődés és elismerés mellett azért is örömmel teszünk, mert egy valóban jóhangzású, a közönség körében is ismert és már igen keresett művészi név szerepbe lép a csendőr névnek a Nemzeti Szalonban s általában a művészet köreiből. A Nemzeti Szalon nyári tárlatán kiállított gyönyörű tollrajzai általános feltűnést keltettek és igen kedvező hivatott bírálatban részesültek s természetesen egytől-egyig el is keltek. Lapunk mai számában bemutatunk képei közül néhányat, de meg kell jegyeznünk, hogy a tollrajz minden szépségét és finomságát a klisé távolról sem tudhatja tökéletesen visszaadni. Szívből gratulálunk bajtársunk szép sikerének és szerencsét kívánunk további fejlődéséhez, haladásához is.

A csendőr felügyelőség átköltözése. A csendőr felügyelőség Retek-u. 45. sz. alatti elhelyezéséből augusztus első felében költözik át az L. Attila-utca 69. sz. alatti új elhelyezésébe.

A mátészalkai osztály sportversenye. A mátészalkai osztályparancsnokság augusztus 6. és 7-én csendőrségi sportversenyt rendez. A verseny programja: szabadgyakorlatok és atlétikai mérkőzések. A közönség szórakoztatásáról katonazenekarral is gondoskodik a rendezőség, vasárnap este pedig zártkörű táncmulatság fejezi be a 2 napra beosztott programot. A versenyekre a belépőjegy 1 P. (gyermekeknek 50 f.), a táncmulatságra személyjegy 2 P., családjegy (3 személyre) 5 P. Az estélyre csak meghívó előmutatása mellett lehet belépni.

„FOTÓ“

fényképeszeti szaküzlet

BUDAPEST

VII., Rákóczi-út 80.

Tiszteknek és véglegesített csendőröknek 6 havi hitel

Fotó osztály:

Nagy választék minden árban elsőrangú gyártmányú gépekben, felszerelésekben és anyagokban.

Rádió osztály:

Kész készülékek, alkatrészek, vázlatok, accumulatorok stb. stb.

Optikai osztály:

Mindennemű látcsövekben nagy készlet; szemüvegek, javítások orvosi vényre. Pontos és gyors kiszolgálás.

Gramofon osztály:

A mai kor legtökéletesebb angol beszélőgépei a leg egyszerűbb kivitelűtől a legdrágább kivitelűig. Lemezek nagy választékban.

Mechanikai gyermekjáték osztály:

Vasutak (gőz-, villany- és óraszerkezettel), vasuti felszerelések, gőzgépek, gyerekkinók stb. stb.

Láb- és kézizzadását legbiztosabban megszünteti a

FORMIN

crém és hintőpor ára együtt P 1'30. Postai megrendeléseket azonnal továbbít főraktár:

SZÉKELY ADORJÁN

„Isteni Gondviselés“ gyógytára

DEBRECEN.

Kerékpár

közvetlen gyári lerakat eredeti német és francia uti és versenykerékpárok kényelmes részletfizetésre is.

Alkatrészek és pneumatik gyári árban kaphatók.

Varrógép

közvetlen gyári lerakat. Eredeti német hímző, stoppoló, ajurozó új rendszerű Central-Bobbin varrógépek kényelmes részletfizetésre is kaphatók.

„GÉNIUS“ GÉPZAKÜZLETBEN

Károly-körút 3.

Dicséretok. *A m. kir. csendőrség felügyelője Riger Lajos* szolnoki csendőrszótály parancsnokság állományabeli g. tiszthelyettes, mert 23 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt példás magaviseletet tanúsított, mint a szolnoki osztály gazdasági hivatalába beosztott irodai segéd munkás szolgálatát ernyedetlen szorgalommal, körültekintéssel és igen eredményesen végezte, *dicsérő okirattal látta el.*

A m. kir. budapesti I. sz. csendőr kerület parancsnoka Szabó Lőrinc gyalog tiszthelyettes, mert 23 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, *Bodorits János* gyalog tiszthelyettes, mert mint beosztott a gödöllői őrsön a Kormányzó Ur Ó Főméltósága Személyének biztonsága körüli különleges szolgálatot 6 éven át nagy odaadással és eredményesen teljesítette, *Dimén Sándor* gyalog törzserőrmestert, mert mint őrsparancsnok helyettes a kerepesi őrsön a Kormányzó Ur Ó Főméltósága Személyének biztonsága körüli különleges szolgálatot 6 éven át nagy odaadással és eredményesen teljesítette, *Biró Jónás* gyalog törzserőrmestert, mert mint beosztott a kistarasai őrsön a Kormányzó Ur Ó Főméltósága Személyének biztonsága körüli különleges szolgálatot 6 éven át nagy odaadással és eredményesen teljesítette, *Bors Márton* gyalog tiszthelyettes, mert mint szakaszparancsnok a Kunszentmártonban 1926. évi február hó 4-én elkövetett rablással párosult kettős gyilkosság tettesét nagy szaktudással és fáradhatatlan buzgalommal kiderítette és azt az igazságszolgáltatás kezébe juttatta, *Vakulya Károly, Mészáros Kálmán* lovas, *Szentmiklósi János* gyalog tiszthelyettes, *Balázs György* és *Sebestyén Miklós* gyalog törzserőrmestert, mert szakaszparancsnokukat a Kunszentmártonban 1926. évi február hó 4-én elkövetett rablással párosult kettős gyilkosság tettesének kiderítésében és elfogásában nagy szaktudással és odaadó buzgalommal támogatták, *dicsérő okirattal látta el, míg Dulai Lajos, Illyés János, Szűrös József, Kuti József, Sallós Ferenc* és *Pálkás János* gyalog csendőröket, mert a Kormányzó Ur Ó Főméltósága Személyének biztonsága körüli különleges szolgálatot Illyés és Pálkás csendőrök 2 éven át, a többiek 3 éven át odaadással és eredményesen teljesítették, *Perlaki János* gyalog törzserőrmestert, mert 14 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen eredményes tevékenységet fejtett ki, *Folytos Sándor* gyalog törzserőrmestert, mert az isaszegi őrsre vezényelve a Kormányzó Ur Ó Főméltósága

Személyének biztonsága körüli szolgálatot 3 éven át odaadással és eredményesen teljesítette, *Butyurka Sándor* gyalog tiszthelyettes, *Kiss István III., Bozsonyik András* gyalog törzserőrmestert és vitéz *Várhelyi István* gyalog őrmestert, mert 1926. évben mint Gödöllőre vezényelték a Kormányzó Ur Ó Főméltósága Személyének biztonsága körüli különleges szolgálatot odaadással és eredményesen teljesítették, *Lamiczki István* gyalog őrmestert, mert 1926. évben Gödöllőre vezényelve a Kormányzó Ur Ó Főméltósága Személyének biztonsága körüli különleges szolgálatot odaadással és eredményesen teljesítette, *nyilvánosan megdicsérte.*

Elöléptek: *Alhadnaggyá:* az I. számú csendőr kerületben: *Novák István, Forró Sándor, Oláh Ferenc, Illyés Mihály, Hány János, Bokor Jakab, Szentkereszt György, Bartók Ferenc, Vajda Gyula, Szabó Sándor III., Balázs Pál, Mezei Péter;* a II. számú csendőr kerületben: *Jakabos István, Szabó Gábor I., Pál István;* a III. számú csendőr kerületben: *Varga István I., Sámson László, Cs. Tóth Sándor, Huber János, Kumá József, Barasics Kálmán;* az V. számú csendőr kerületben: *Sipos Antal, Rácz Miklós, Rössler Ede, Steiner Ottó Hugó, Albert János;* a VI. számú csendőr kerületben: *Berkes József, Czifra János, Éliás Ferenc, Bujdosó Imre, Magyar László és Zeke Lajos* tiszthelyettesek. **Törzserőrmesterré:** az I. számú csendőr kerületben: *Kerekes János, Molnár Károly, Batori Lajos;* a II. számú csendőr kerületben: *Kovács István V.;* a VI. számú csendőr kerületben: *Móré István, Fülöp József és Orbán József* őrmesterek. **Őrmesterré:** az I. számú csendőr kerületben: *Menyhárt István, Boda István, Ács Ferenc, Vidi István, Baráth László, F. Szücs István, Zombor Imre, Bolla István, Plágh Károly, Liktör János, Hruska Mihály, Illyés János, Rácz Zsigmond, Kácsuj József;* a II. számú csendőr kerületben: *Tóth Ferenc V., Jakab József, Tözsér András, Zichó Hermann, Diós József, Juhász Gábor, Szabó Károly, Balogh László, Flórián Sándor, Juhász Lajos, Gere Sándor, Bugyik András;* a III. számú csendőr kerületben: *Vajda János;* az V. számú csendőr kerületben: *Kerekes János III., Turi János;* a VI. számú csendőr kerületben: *Pálóczi Imre, Szarka Lajos, Orosz Sándor, Köröskányi Bálint, Gyerák János, Tóth Lajos, Budai András, Borbély József, Czene György, Lenárth Albert, Tulipán István, Takács István, Bártfai Pál, Bogár András, Biró Mihály, Szücs István, Szabó Miklós, Eberhardt János, Kövesdi András, Pócsi Lajos, Márton Sándor, Ferenczi József, Kesztenyik Miklós, Kubay Barnabás, Balogh István I., Tiba János.*

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor** hirdetőirodája
V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157-83.

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Több mint 31 év óta a világot uraló eredeti angol
 The Champion kerékpárokat
3 évi jótállással havi 20 P részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári árban, külső gummik 6-80 pengőtől, belsők 2-10 pengőtől, *Motobécane* francia motorkerékpárokat 840 pengőért szállítunk.
LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és gumminagykereskedők
Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen. Budapest, VIII. József-körút 41.

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón VI., **Ó-utca**
Postások és rendőrség szállítója.

Órák **GÁBOR LAJOS** **Ékszeresek**
BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRÚT 30.
Kérjen órák és ékszerekből ingyen árjegyzéket, mely szerint 3-5 havi részletre vásárolhat. ✦ Készpénzfizetés mellett 10% engedmény.

Fegyvereket, töltényeket szállít
jutányosan: **KNÉBL FERENC** puskaműves
Budapest, Baross-utca 17/c.
Árnyék 40 fillér ellenében.

 Kerékpárok
Kerékpárgummi Világhírű „Styria”
gépek.

Alkatrészek. Mindent legjobb minőségben olcsón, részletfizetésre is szállítunk.

Deményi és Fia
Budapest, VI., Teréz-körút 4. sz.
Alapítva 1894. évben. Kérjen árjegyzéket.

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-,
úriszoba és konyha-
bútort a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig.
BLEIER Rákóczi-út 30. felemelet.

Keresztes István, Balázs György, Nagy Gáspár, Orosz János I., Varga Imre, Nagy Lajos, Papp Ferenc I., Szabó Gy. Ferenc, Mészáros Mihály, Visnyovszki József, Bátori Lajos, Farkas Károly, Dobos György, Antal Sándor, Pásztor József, Bihari György, Könye József, Kókr István, Szalai Imre, Adám József, Vámos Balint, Kürti Gergely, Tóth Lajos, Tiba István, Tóth Ferenc, Jakab Károly, Busi János, Kemecsei Imre, Jenai József, Barna Sándor, Kürti József, Egyed Imre, Fekete Károly, Bodnár József, Hegedüs Sándor, Enyedi László, Bakk József, Nagy Gusztáv, Varga Ferenc, Simon István, Kiss Károly, Kapi Béla, Talabos József, Becsei Jenő, Boó Dániel, Fekete Lajos, Kiss Sándor, Tolnai János, Balogh Sándor, Kuchta Gottfried, Molnár Zsigmond, Szabó Károly III. és Szántó Bertalan csendőrök.

Házasságot kötöttek: Vitéz Balássy László a m. kir. belügyminisztérium VI—b. osztályába beosztott gazdasági főhadnagy Kubiss Alexandra úrnővel Budapesten. *Az I. számú csendőr kerületben:* Kányádi András törzsőrmester Prekácsa Máriaival Vöröshegyben, Farkas Ferenc őrmester Schöffer Borbálával Bián, Bartalos József tiszthelyettes Takács Teréziával Pusztavacsán, Fodor Ferenc I. törzsőrmester Boros Eszterrel Ráckevén, Csiby József tiszthelyettes Ferencz Erzsébettel Szarvason, Király István törzsőrmester Gudra Rozáliával Tiszavárkonyban; *a II. számú csendőr kerületben:* Kőrösi Sándor tiszthelyettes Bosnyák Margittal Budapesten, Bakor Domokos tiszthelyettes Hercegh Margittal Tatán, Máté Ferenc tiszthelyettes Csengeri Irén Stefániával Pilismaróton, Kurucz György törzsőrmester Lódi Zsófiával Tárkányban, Tóth Kálmán I. őrmester Kovács Erzsébettel Somlóvásárhelyen; *a III. számú csendőr kerületben:* Kéninger Ferenc őrmester Hanzsér Rozáliával Alsóságban, Csete Lajos őrmester Szabó Judittal Bükön; *a VI. számú csendőr kerületben:* Molnár Károly őrmester Dancs Erzsébettel Tiszaszentmártonban, Balint András tiszthelyettes Domán Piroskával Egyéken, András István tiszthelyettes Gencsi Amáliával Tiszalökön, Derda István törzsőrmester Babicz Juliannával Nyiregyháza és Kiss István I. törzsőrmester Juhász Irmával Győrteleken.

Elhaltak. Tróbert János tiszthelyettes, zalaegerszegi őrsparancsnokhelyettes, életének 38. évében 3 évi csapat és 13 évi 7 hónapi csendőrségi szolgálat után július hó 25-én rövid szenvedés után meghalt. 24-én 16 órakor Zalaegerszegen, az ottani osztály tisztikara és legénysége részvéte mellett helyezték örök nyugalomra. Vele testületünknek egyik szorgalmas, tevékeny, bajtársai körében szeretett tagja dőlt ki sorainkból. Özvegye gyászolja. — Zimán László II. számú csendőr kerületbeli őrmester Győrött elhunyt.

Kérelmek. Lovászi tiszthelyettes, aki 1924-ben a belügyminisztériumban mint segédmunkás volt beosztva, kéri Döményi Mihály törzsőrmester (Rózsaszentmárton), hogy címét vele közölje; Gál Antal ditrói (Csik vármegye) születésű ny. őrmestert keresi sógora Soós József s kéri azokat, akik nevezett ny. őrmester címét tudják, közöljék azt vele a rózsaszentmártoni őrs útján.

Kölesönös áthelyezésüket óhajtják: Gál Pál kisvaszari őrsbeli (pécsi osztály) csendőr a kaposvári osztály területére; Császár István somogyzombi őrsbeli (csurgói osztály) csendőr a fehérvári vagy miskolci kerület területére. Kérik kölesönös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat, hogy címüket velük közöljék.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jellegül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jellegből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest—Krisztinavárosi fiókjának tessék beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest, I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

A tavaszi idény T. 1. Természetes, hogy a vámőrség köteles megszerkeszteni. 2. Szeptember 1-én kezdődik egy pénzügyőri tanfolyam. A kérvényeket már most be kell adni. Szolgálati úton, a területileg illetékes pénzügyigazgatóság-hoz. Azután legalább 2 évig nem lesz felvétel s tanfolyamokat a pénzügyőrség csupán az altiszti kar utánképzése céljából fog létesíteni. Megjegyezzük, hogy a bejutás igen nehéz; a legutóbbi felvételeknél például 100 felvett közül

ASSZONYOM!

Kísérelje meg és mosson

Persil

önműködő mosószerrel.

Szappan, kefe és dörzsölés nélkül,
tüzelő és munka megtakarításával
havonta tetemes összeget
takarít meg.

92-nek érettségije volt. Elvileg ugyan 4 középiskolai osztály is elegendő a felvételhez, de az érettségizettek tömeges jelentkezése mellett a 4 középiskolai osztályt végzettekre alig kerül a sor. 3. A 7 törzs vezérei (Álmos, Előd, Ond, Tas, Kund, Huba, Töhötöm) az Etelközben rájöttek az egység fontosságára s ezért elhatározták, hogy fejedelmet választanak. Az ősz Álmosra esett választásuk, aki azonban öregsége miatt maga helyett fiát, Árpádot ajánlotta fejedelemnek. A vezérek Árpádot pajzsukra emelve fejedelemmé kiáltották ki és megkötötték a vérszerződést. A vérszerződés abból állott, hogy a vezérek eret vágtak a karjukon s véruket egy közös edénybe csurgatták, mondván: „Így ontassék ki vére annak, aki esküjét fejedelme és hazája iránt megszegi“. A vérszerződésben megfogadták, hogy amíg Árpád nemzetsége él, addig fejedelmet csak abból választanak és amit közösen szereznek, abból mindannyian igazságos részt fognak kapni. Így a vérszerződésben egységessé kovácsolódott magyar nemzetet Árpád fejedelem vezette be a verekei szoroson ezer éves hazánkba, honfoglalásra.

B. I. thts. A velünk közölt tényálláson nem igen tudunk eligazodni. A közadakozásból vásárolt harang az egyházközség tulajdona. Nem tudjuk tehát, mi alapon vitatja a haranggal való rendelkezés jogát akár a bíró, akár az esküdt. Az ügy egészen jelentéktelennek látszik s valami hiúsági kérdésről lehet szó, mert hiszen sem az egyik, sem a másik felet nem vezérelte bűnös szándék, mert a harangot rendeltetése alól elvonni egyikük sem akarta.

Visszaszerezzük a hazát. A Szt. 132. pontja értelmében házőrző vagy szolgálati ebet a laktanyában szabad tartani. Az ön fiatal német juhászkutyája ugyan sem házőrző, sem egyelőre szolgálati ebnek nem mondható, de mert az a célja vele, hogy a gödöllői kutyaidomító tanfolyamra bejusson s ott szolgálati ebnek kiképezze, szerintünk nincs akadály, hogy a laktanyában tartsa és nevelje.

1919 július 23. 1. Illetményeknek valorizáltan való kifizetésére jogszabály nincs, esetenként a bíróságok döntenek ilyen ügyekben. Csak peres úton próbálkozhatna, de kevés kilátással. **2.** Hogy az elmaradt illetmények fejében az özvegy

mekkora összegre tarthat igényt, azt az elhunyt férj szolgálati adatainak ismerete nélkül megállapítani nem lehet. **3.** Hogy a bíróság a valorizált értékben való fizetést megítéli-e, azt nem lehet előre megmondani. Az özvegynek különben az 1912: LXV. t.-c. 55. §. 4. bekezdése alapján kedvezményes nyugdíjat lehet kérnie, mert a férj szolgálatban, illetve szolgálatteljesítése miatt orvttámadásnak esett áldozatul. Az özvegy ezen az alapon esetleg volt férje összes illetményeit is megkaphatja nyugdíjképen. Ezt a nyugdíjat f. évi október hó 30-ig bezárólag egy összegben is megválthatja.

Pécel. 1. Az mindegy, hogy valaki egy vagy két évig volt-e próbaesendőr, mert őrmesterré a csendőri rendfokozatban eltöltött három év után lehet kinevezni. Aki tehát egy évig volt próbaesendőr, az négy csendőrségi szolgálati év után lehet őrmester, aki pedig két próbaévet szolgált, az öt év után. **2.** Őrsállomáshely alatt az illető község egész közigazgatási területét értjük.

Hortobágy. Katonaszágtól történt leszerelése és a csendőrséghez történt belépése között 30 napnál hosszabb idő telt el, katonai szolgálati idejét tehát a nyugdíjába beszámítani nem lehet. Nyugdíjaztatása alkalmával azonban kegyelmi úton kérheti a beszámítást, hivatkozva azokra a rendkívüli és a korábbi belépését akadályozó körülményekre, amelyekről levelében ír. Mi azt hisszük, hogy ennek a kérelmének helyt is fognak adni.

Völegény. Eljegyzésre nem kell engedélyt kérnie, de ha a nősülési kérvény beadhatásával még sokat kell várnia, akkor jobb az eljegyzéssel nem sietni. Ámbár az adott szó akár eljegyzéssel, akár a nélkül erkölcsileg minden becsületes embert kötelez.

Itt az idő. Ha egyébként a feltételeknek megfelel, akkor a levelében említett büntetései nem akadályozzák az őrmesteri előléptetést. Hogy azután egyébként érdemes és alkalmas-e az előléptetésre, azt mi nem mondhatjuk meg, mert ez nem ránk tartozik. „A szolgálat érdekében“ nem lehet bántalmazni. Minden bántalmazás nagyon is a szolgálat érdeke ellen van.

Ruha teszi az embert.

Ez a közmondás másképp azt jelenti, hogy az emberek a külsőre igen sokat adnak. Áll ez különösen az írásbeli dolgoknál, amikor csak egy levél vagy akta van az illető kezében. Ilyenkor minden vélemény az után igazodik, hogy milyen az illető írása. A technika mai állása mellett az **AEG MIGNON** segítségével bárki azonnal tud egyenletesen, szépen írni, olyan szépen, hogy a világ legszebb írója sem versenyezhet az ezen gépen írt levelek szépségével.

A csendőrségnél közel 1000 db, a lakosság többi rétegeinél, 3000 db van a legnagyobb megelégedésre használatban.

Ára . . . . . 176 P + 2% forgalmi adó,

mely összeg csekély havi részletben törleszthető. Rendelje meg még ma 30 napi próbára teljesen díjmentesen, minden kötelezettség nélkül.

Aeg Unio Magyar Villamossági Rt.

IRÓGÉP-OSZTÁLYA

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 29.

P. P. S. K. K. 28. 1. A saját írógépét engedélye nélkül senki sem használhatja. Ha távolléte alatt felnyitják, az jogtalan eljárás és bátran megteheti a feljelentést e miatt. Arra sem kényszerítheti senki, hogy a gépet másnak használatra átengedje avagy azzal más helyett is munkát végezzen, mert akár kézírással, akár géppel dolgozik, csakis a maga munkáját köteles elvégezni. Ha az írógép előnyeit élvezni akarja valaki, vegyen magának vagy kérje el a bajtársától s ha elrontja a gépet, legelemibb kötelessége, hogy ki is javíttassa. 2. A közeljövőben rendezik az átalányok kérdését, addig ez a kérdés is a rendezetlenek közé tartozik. Mindenesetre indokolatlan a lószerszám tisztítási költségeit teljesen a közgazdálkodásra hárítani. A lovas alakulatoknál mindig voltak ilyen apróbb kiadások, amelyeket legalább is részben a lovasok maguk viseltek, még ha átalány volt is ily célokra rendszeresítve. Az őrsparancsnoknak egy kis ügyességgel módjában áll az ilyen apróságokat beszerezni anélkül, hogy a költségeket a közgazdálkodásra hárítaná. 3. Az utasítás csupán annyit mond, hogy a közgazdálkodás vezetőjét lehetőleg huzamosabb ideig kell meghagyni eme alkalmaztatásában. Nézetünk szerint ez a huzamosabb idő legalább egy év. Különös, hogy az Ön működésével bajtársai és őrsparancsnoka nincsenek megelégedve, mégis ragaszkodnak hozzá, hogy a gazdálkodást tovább vezesse. Felváltására irányuló kérelmét adja elő örskihallgatáson s kérje, hogy ügye az ebben a tekintetben döntésre hivatott osztályparancsnoksághoz felterjesztessék. 4. Soha sem jó az, ha valaki a menyasszonyával valamiféle anyagi közösségre lép, eltekintve attól, hogy Önnek, mint a közgazdálkodás tagjának, nem is szabad külön hízót tartania, mert ez már külön gazdálkodás. Egyébként is az ilyen közös vállalkozástól tartsa távol magát, mert anyagi differenciák szoktak a leghamarabb kellemetlenségekre vezetni.

Hajduság. Kötelezője 1929 május 31-én jár le, mert katonai szolgálati idejéből legfeljebb 3 évet lehet beszámítani.

V. A. 1. törzsörsmester, Nyiregyháza. A helyes elnevezés: M. kir. budapesti II. csendőr osztályparancsnokság. (Lásd: Szut. 50. pontját.)

Érdeklődő XXX. Nem írta meg, hogy betegsége alatt kórházban, szabadságon volt-e csupán, vagy pedig megbetegedésekor leszerelt-e a testületből. Természetes, hogy ha csak a betegsége miatt nem teljesített tényleges szolgálatot, viszont azonban nem szerelt le, akkor a betegsége ideje nem megszakítás.

Internátus. Útmesteri próbaszolgálat céljaira illeték élvezete mellett hat hónapon túl még 3 hónapi szabadságot lehet kérni, természetesen kellő indokolással, a belügyminiszter úrtól (VI. c. oszt.).

Otthon. Visszahonosítási kérvényt kell beadnia a belügyminiszter úrhoz. A kérvényhez csatolni kell: születési anyakönyvi kivonatát, atyja születési anyakönyvi kivonatát, lakbizonyítványt; ha nős, még ezeken kívül: házassági anyakönyvi kivonatát és a kiskorú gyermekek születési anyakönyvi kivonatát. A csendőrség tagjainál az erkölcsi és a foglalkozást igazoló bizonyítványt az előjárók láttamozása és véleményezése pótolja.

Gyöngyvirág. Csendőr legénységi állományú egyének sem hat havi egészségügyi szabadság alkalmával, sem egyéb alkalommal polgári ruhát nem viselhetnek, csak a nyugállományban, amikor viszont egyenruhát nem hordhatnak.

Kimaradás. Az őrsparancsnoknak nem csak joga, de kötelessége is a korlátlan kimaradási kedvezmény elvonása iránt felterjesztést tenni, ha valamelyik alárendeltje ezzel a jogával visszaél. 2. A fegyelmi fenytéseket 5 év elmúltával törlik, a hadbíróóságok által kiszabott büntetéseket azonban egyáltalában nem törlik.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: T. 205—67, 205—68, 205—69.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

CSENDŐR-

**tisztek, altisztek
és azok családtagjai**

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- szöveteket, belésárukat, vásznat, sifont, zefireket, és egyéb vászonárukat, női s férfifehérműveket készen és rendelésre,	törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, kesztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függő- göny és függönykerméket,

uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókerméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1927 szeptember hó 1-ével kezdődnek.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrásy-út 83 - 85 sz.

Telefon 980 - 22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁRJAINK

MEGÉRKEZTEK!

Kinevezett csendőröknek kedvező feltételekkel. Nagy javító műhely. Gyermek-kocsí raktár. Alkatrészek nagyban árban. Árjegyzék 600 képpel ingyen.

Láng Imre motor, kerékpár, varrógép és Budapest, VI., Teréz-körút 3 (sarok műszaki cikkek gyári lerakata üzlet)

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

== 5 évi írásbeli jótállással ==

POLGÁR KÁLMÁN FIA műőrák és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.

Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve! * 30 éves cég